

VARHAISKASVATUKSEN LAADUN ARVIOINTI
YMPÄRIVUOROKAUTISESSA PÄIVÄHOIDOSSA

Tampereen yliopisto
Kasvatustieteiden tiedekunta
Opettajankoulutuslaitos
Varhaiskasvatuksen yksikkö

Kaisa Ojanen
Kasvatustieteen, erityisesti
varhaiskasvatuksen
pro gradu –tutkielma
Syyskuu 2008

Tampereen yliopisto

Kasvatustieteiden tiedekunta

Opettajankoulutuslaitos

Varhaiskasvatuksen yksikkö

OJANEN, KAISA

Varhaiskasvatuksen laadun arviointi ympärivuorokautisessa päivähoitossa

Pro gradu – tutkielma 83 sivua + 16 liitesivua

Kasvatustiede

Syyskuu 2008

TIIVISTELMÄ

Tämän arviointitutkimuksen tarkoitus oli selvittää Nokian ympärivuorokautisen päivähoiton vahvuuksia ja kehittämisen osa-alueita Päivähoiton laadunarviointi – kyselylomakkeen avulla. Aineisto analysoitiin tilastollisia menetelmiä käyttäen ja vertailukohteena käytettiin maanlaajuisesti kerättyä laadunarviointiaineistoa.

Tutkimuksen tuloksia tarkasteltaessa havaittiin ympärivuorokautisen päivähoiton vahvuudeksi Hujalan ym. (1999a) määrittelemien laatutekijöiden mukaisesti välilliset tekijät. Erityisesti vanhempien ja henkilöstön yhteistyö ja lasten henkilökohtaisten varhaiskasvatussuunnitelmien prosessit koettiin laadukkaiksi. Kehittämishaasteeksi vastaajat kokivat puitetekijät, tarkemmin sijaistilanteen ja tilojen tehokkaamman hyödyntämisen.

Ympärivuorokautisen päivähoiton haaste on pysyvyys sen kaikissa muodoissa. Leikki, henkilöstö sekä päivärytmi ovat keskeisiä tekijöitä arjessa ja niiden pysyvyyteen panostaminen luo laadukkuutta tutkimuksen tulosten perusteella. Maanlaajuisesti verraten vastaajat kokivat Nokian ympärivuorokautisen päivähoiton laadukkaaksi. Merkittävää oli että vanhempien sekä henkilöstön kokemukset laadusta olivat hyvin yhteneväisiä. Koko maassa eroja vastaajien keskuudessa ilmeni huomattavasti enemmän kuin Nokian ympärivuorokautisessa päivähoitossa.

Avainsanat: Laatu, varhaiskasvatus, ympärivuorokautinen päivähoito, arviointitutkimus, kvantitatiivinen tutkimus

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO

1. TUTKIMUKSEN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	7
1.1 Kontekstuaalisen kasvun näkökulma	7
1.2 Konstruktivistinen näkemys pienten lasten oppimisesta	10
1.3 Lapsilähtöinen näkökulma kasvatukseen	11
2. PÄIVÄHOITO JA VARHAISKASVATUS	14
2.1 Päiväkotihoidon ja kasvatus	14
2.2 Vuoropäivähoito	15
3. VARHAISKASVATUKSEN LAATU PÄIVÄHOIDOSSA	18
3.1 Laadun arvioinnin käsitteitä	18
3.2 Laadunhallinta	20
3.3 Ohjaavat tahot	23
3.4 Aikaisempia tutkimuksia päivähoiton laadusta	25
4. ARVIOINTITUTKIMUS	28
4.1 Arviointitutkimuksen tavoitteita	28
4.2 Erilaisia tapoja arvioida	30
5. TUTKIMUKSEN ETENEMINEN	33
5.1 Tutkimusongelmat	33
5.2 Tutkimusmenetelmä	33
5.3 Kyselylomake	35
5.4 Tutkimuksen suorittaminen	37
5.5 Aineiston analysointi	39
6. TUTKIMUKSEN TULOKSET	44
6.1 Millaista ympärivuorokautisen päivähoiton laatu on tutkimuskohteessa?	44
6.2 Mitä laadun dimensiot ovat Nokian ympärivuorokautisessa päivähoitossa?	49
6.3 Minkälaisena vanhemmat kokevat ympärivuorokautisen päivähoiton laadun?	51

6.4 Minkälaisena henkilökunta kokee ympärivuorokautisen päivähoidon laadun?	57
6.5 Miten eroaa vanhempien ja henkilökunnan näkemys ympärivuorokautisen päivähoidon laadusta?	61
6.6 Luotettavuustarkastelu	67
7. TUTKIMUKSEN ARVIOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET	70
7.1 Tutkimuksen toteutuksen arviointia	70
7.2 Tuloksien arviointia ja johtopäätökset	71
LÄHTEET	78
LIITTEET	
Liite 1 Kyselylomake	
Liite 2 Saatekirje vanhemmille	
Liite 3 Saatekirje henkilökunnalle	
Liite 4. Muuttujien lataukset, rotatoitu faktoriratkaisu, kokonaisarviointi	
Liite 5 U-testi, koko maa	
Liite 6 Cronbachin α -kertoimen tarkastelu, Nokia	

JOHDANTO

Ympäri vuorokautisen päivähoiton kysyntä kasvaa hurjaa vauhtia yhteiskunnan muuttuessa palvelemaan ympäri vuorokauden. Vuorohoito ja sen osana ympäri vuorokautinen päivähoito nähdään päivähoiton muodoista eniten sosiaalipalveluna, koska lapset ovat vuorohoidossa vanhempien työn luonteen vuoksi. Tämä asettaa kuitenkin ympäri vuorokautiselle päivähoidolle suuria haasteita. Miten voidaan kyetä toimimaan päivähoitopaikkana sekä laadukkaan varhaiskasvatuksen tarjoajana, viikon jokaisena päivänä, 24 tuntia vuorokaudessa?

Onko ympäri vuorokautisessa päivähoidossa varhaiskasvatusta vai onko se vain lasten säilytyspaikka? Tästä lausahduksesta sain kimmokkeen tutkia ympäri vuorokautista päivähoitoa ja sen laatua sekä vertailla sitä maanlaajuisesti päivähoiton varhaiskasvatuksen laatuun, valmiin, jo kerätyn aineiston pohjalta. Aihe on ajankohtainen, sillä ympäri vuorokautista päivähoitoa on tutkittu varsin vähän ja sen laatua ei lainkaan.

Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan Varhaiskasvatustutkimus ja kansainvälinen tilanne – jaoksen (2007) raportin mukaan suomalaisen varhaiskasvatuksen tutkimustoiminnan teemoja ovat mm. lapsuuden, leikin ja oppimisen tutkimus, kehityksen, varhaiskehityksen, vanhemmuuden ja kasvatuskumppanuuden tutkimus sekä varhaiskasvatustyön, opettajuuden ja johtajuuden sekä erityiskasvatuksen tutkimus.

Jaoksen raportin mukaan yksi riittämättömästi tutkittu alue on varhaiskasvatusjärjestelmän toimivuus ja vaikuttavuus. Koska yksilön kehityksen suurimmat muutokset tapahtuvat

varhaisvuosien aikana, muodostuu näistä muutoksista elinikäisen oppimisen ja kehityksen perusta. Oleellista on siis varhaiskasvatusjärjestelmämme toimivuus. Yhtenä osana järjestelmän toimivuutta ja os nostaa esiin palvelujen saatavuuden sekä monimuotoisuuden perheiden erilaisiin tarpeisiin ja työaikoihin nähden. Haastavaa raportin mukaan on miten lapset saavat varhaiskasvatuksessa tasa-arvoista sisältöä.

Tutkimuksessani teoreettisen viitekehyksen muodostaa Bronfenbrennerin kehitysekologinen teoria sekä kontekstuaalisen kasvun näkökulma, joihin käyttämäni Päivähoidon laadun kartoitus – kyselylomake pohjautuu. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteista nousevan lapsilähtöisyyden rinnalle tuon inklusiivisen ajattelun, koska laadunkartoitusmittari sisältää myös varhaisvuosien erityiskasvatuksen näkökulman. Nämä kaksi edellä mainittua näkökulmaa ovat myös ympärivuorokautisen päivähoidon haaste. Omassa lastentarhanopettajan työssäni ympärivuorokautisessa päiväkodissa eräs isä esitti kysymyksen: ” Nyt kun meidän lapsi tarvitsee niitä tukitoimia ja jos saa vielä diagnoosin, niin minne hänen sitten täytyy siirtyä”? Vuorohoidosta lapsi ei voi siirtyä toiseen päiväkotiin erityistä tukea saamaan, vaan tuki tuodaan inklusion periaatteen mukaisesti sinne missä lapsi on. Tämä asettaa erityisen haasteen vuorohoidon varhaiskasvatukselle. Miten varhainen ja erityinen tuki toteutetaan lapsen hoitoajat huomioiden laadukkaasti?

Nämä kysymykset ovat pohjana tutkimukselleni. Siihen lisätään vielä suunnaton kiinnostus tutkittavaan aiheeseen, aiheen ajankohtaisuus sekä pioneerin työ ympärivuorokautisen päivähoidon varhaiskasvatuksen laatua tutkittaessa, on asetelma tutkimukselle valmis. Tutkimukseni tarkoitus on selvittää kuinka laadukasta varhaiskasvatusta lapset vuorohoidossa saavat ja tarkastella asiaa sekä vanhempien että henkilökunnan näkökulmasta, ja vertailla nokialaista päivähoidon laatua maanlaajuisesti. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin nojaten, on kiinnostukseni kohteena myös lasten yksilöllinen huomioiminen eli missä asioissa lapsilähtöisyys vastaajien mielestä toteutuu.

Tämän arviointitutkimuksen tarkoituksena on myös palvella tutkimukseen osallistuneita ympärivuorokautisia päiväkotia. Vahvuuksien ja kehittämisa-alueiden kartoittaminen auttaa löytämään uusia kehittämishaasteita sekä tukee nykyisiä hankkeita ja niiden eteenpäinviemistä.

1 TUTKIMUKSEN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

1.1 Kontekstuaalisen kasvun näkökulma

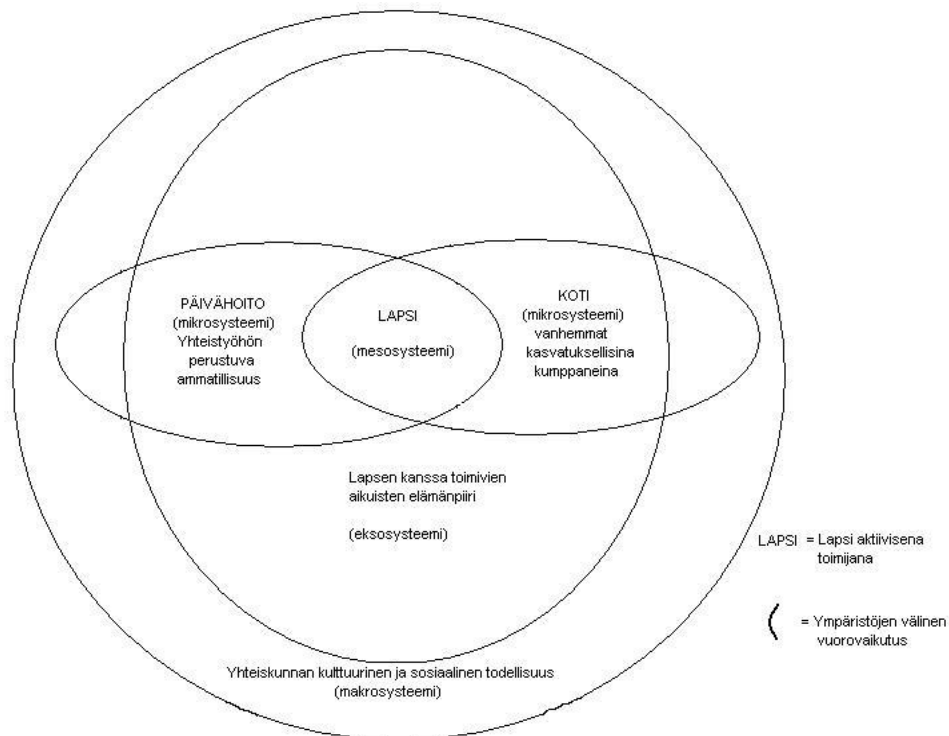
Kontekstuaalisen kasvun näkökulma rakentuu Bronfenbrennerin ekologisen teorian pohjalle. Bronfenbrennerin teorian keskeinen lähtökohta on kehittyvä yksilö omassa ympäristössään sekä yksilön ja ympäristön kehittyvä vuorovaikutus, jossa yksilö hahmottaa jatkuvasti lisää ympäristöstään. Yksilön ekologinen ympäristö on mielletty sisäkkäisiksi kehiksi, joita tarkastellaan sisältä ulospäin. Kehien keskipisteenä on yksilö. Lähiympäristönä eli mikrosysteeminä ovat koti ja perhe sekä päiväkotit tai koulut. Mikrosysteemeistä muodostuu ympäristö, jota Bronfenbrenner nimittää mesosysteemiksi. Perhe on yksilön kehityksen ensisijainen konteksti, mutta kuitenkin vain yksi niistä useista konteksteista, joissa kehitystä tapahtuu. (Bronfenbrenner 1986.) Lapsen kehitykseen vaikuttaa havainnoimalla saadut käyttäytymismallit ympäristöstä. Yksilön kehitys on siis yksilön ja ympäristön välisen vuorovaikutuksen tulosta. (Bronfenbrenner 1979, 3-16.)

Ympäristöt, joissa vanhemmat viettävät aikaa ja saavat vaikutteita, Bronfenbrenner (1986) nimeää eksosysteemeiksi. Vanhempien luoma sosiaalinen verkosto tukee vanhemmuutta ja osana tätä verkostoa ovat päivähoiton henkilökunta, jotka yhdessä vanhempien kanssa toimivat kasvatuskumppaneina toisiaan tukien. Bronfenbrennerin ekologisen mallin uloimmalla eli makrosysteemin kehällä ovat lapsen ympäristöön vaikuttavat yhteiskunnalliset tekijät, kuten lapsen elinpaikan maantieteellinen sijainti, yhteiskunnan poliittiset ratkaisut sekä sosiaalinen tausta.

Ekologisen teorian eri systeemitasolle voidaan sijoittaa kasvatuksen kannalta keskeisiä ilmiöitä. Mikrosysteemin tasolle voidaan ajatella kuuluvaksi kasvatuksellinen vuorovaikutus ja sen laatu, henkilöiden ominaisuudet, kasvatuskäsitykset ja kasvatuskulttuurit. Mesosysteeminä voidaan nähdä eri kasvatuskulttuurien kohtaaminen. Eksosysteemin välillisesti vaikuttavat ympäristöt ovat esimerkiksi vanhempien työpaikat ja päivähoiton henkilökunnan perheet. Makrosysteemin tasolla puolestaan ovat kasvatusta säätelevät arvot ja järjestelmät. (Puroila & Karila 2001, 222–225).

Kontekstuaalisen kasvun malli sijoittaa Bronfenbrennerin ekologisen teorian sisään eri systeemitasolle lapsen kasvun ja oppimisen. Keskiössä on lapsi itse, aktiivinen ja toimiva subjekti, hänen toimintansa sekä toimintaympäristönsä. Lapsi on itse toimijana ja vuorovaikutuksen aktiivisena osapuolena vaikuttamassa ympäristönsä toimintoihin. Ympäristönsä muutosten myötä hän saa vaikutteita käyttäytymiseensä sekä kasvuunsa. (Hujala, Parrila, Lindberg, Nivala, Tauriainen & Vartiainen 1999a, 11.)

Tutkimuksessa käytettävä laatumittari rakentuu kontekstuaalisen kasvun näkökulman ja konstruktivistisen oppimiskäsityksen pohjalta. Kontekstuaalisesta näkökulmasta tarkasteltaessa nähdään lapsi ja hänen kasvuympäristönsä Hujalan ym. (1999a, 10-12) mukaan toisistaan erottamattomina osina. Lapsen oppiminen, kasvu ja kehitys on siis ympäristön ja lapsen toiminnan eli lasten ja aikuisten sekä lasten keskinäisen vuorovaikutuksen aikaan saamaa. Lasten toiminta ja elämä on tiiviisti kiinni ympärillä olevien aikuisten ja toisten lasten todellisuudessa. Täten lapsen oma toiminta on yksi osa koko ympäristön toimintaa. Kontekstuaalisen kasvun malli sekä sen sisältämät systeemitasot on kuvattu kuviossa1.

KUVIO 1. Kontekstuaalisen kasvun malli (Hujala ym.) 1999a)

Hujalan ym. (1999a, 10–11) mukaan kontekstuaalinen näkökulma lähtee lapsesta eli kasvattamisen ja opettamisen sijasta tarkastellaan lapsen kasvua ja oppimista. Kyseisen näkökulman mukaan lapsen oppiminen, kasvu ja kehitys eivät ole seurausta vanhempien tai opettajien toiminnasta, vaan lasten ja aikuisten välisestä yhteistoiminnasta. Kontekstuaalisen kasvun näkökulma tarkastelee lapsen toimintaa osana koko ympäristön toimintaa ja ennen kaikkea sitä, miten lapsi ympäristössään toimii ja minkälaiset yhteenliittymät lapsella toimintaympäristöönsä ja sen ulkopuolelle ovat. Jotta lapsen toiminnan ja hänen ympäristönsä kietoutuminen toisiinsa voidaan ymmärtää, tulee kasvattajan tiedostaa kontekstuaalisen kasvun merkitys. Kasvun ehtojen ja mahdollisuuksien mieltäminen mahdollistaa kasvatusprosessin lähestymisen lapsikeskeisestä näkökulmasta ja sen kautta mahdollistaa lapsen oman kasvun tukemisen.

Hujala ym. (1999a) korostaa, että yksilön välitön ympäristö muodostuu kontekstuaalisen mallin mukaan niistä yksilön kokemista toiminnoista, rooleista ja ihmisten välisistä suhteista, joita hän ympäristössään kokee. Tärkeimpänä ympäristönä kasvuille nähdään oma perhe ja tärkein vuorovaikutussuhde muodostuu lapsen ja vanhempien välille. Lapsen kasvun myötä vuorovaikutussuhteet laajentuvat sukulaisiin, tuttaviiin, kavereihin ja muihin ympäristössä välittömästi vaikuttaviin ihmisiin. Tästä näkökulmasta lähtevä varhaiskasvatus tutkii lasta oman elämänsä rakentajana, oppijana ja toimijana sekä tutkii miten aikuiset reagoivat lapseen. Lapsi itse vaikuttaa ympäristönsä toimintoihin. Uuden lapsen tuleminen päiväkodin lapsiryhmään vaikuttaa luonnollisesti siellä jo olemassa oleviin vuorovaikutussuhteisiin. Malli korostaa, että erityisesti perheen ja päivähoiton yhteistyö lapsen eläessä kahdessa kasvuympäristössä on erityisen tärkeää lapsen tasapainoisen kasvun ja päivähoidossa viihtymisen kannalta (Hujala-Huttunen 1995, 70).

Kontekstuaalisen kasvun mallissa on huomioitu lapseen välillisesti vaikuttavat ympäristöt. Vanhempien kontaktit ympärillä oleviin muihin aikuisiin vaikuttaa vanhempien kasvatukselliseen otteeseen. Vanhempien työ, työajat, mahdolliset tukipalvelut sekä asumiseen ja vapaa-aikaan liittyvät tekijät vaikuttavat välillisesti lapsen kasvuun, koska ne vaikuttavat vanhempien toimintaan kasvattajina ja vanhempina sekä sen kautta vaikuttavat myös perheen hyvinvointiin. Päivähoidossa henkilöstön koulutus, työskentelyolosuhteet sekä erilaiset näkemykset kasvusta ja oppimisesta vaikuttavat lapsen päivään ja sen kautta muovaavat lapsen kuvaa itsestään. Uloimman kehän kontekstuaalisessa mallissa muodostaa yhteiskunnallinen ympäristö, joka muotoutuu taloudellisista, sosiaalisista ja

kasvatuksellisista järjestelmistä, joita poliittiset päätökset ja lainsäädäntö ohjaavat. Yhteiskunnan suurilla järjestelmillä on täten vuorovaikutussuhde yksilötasolle. (Hujala ym. 1999a, 13-16.)

Hujalan ym. (1999a, 13-21) mukaan kontekstuaalisen kasvun malli korostaa niiden ympäristöjen välistä vuorovaikutusta, joissa lapsi aktiivisesti toimii. Kontekstuaalinen tapa tarkastella lapsen kasvua antaa Bronfenbrennerin ekologiselle teorialle pedagogisen sisällön. Lapsi on aktiivinen subjekti eli toimija, jonka Hujala ym. näkevät laadun kehittämisen haasteeksi. Määriteltyjen laatutekijöiden eli niiden asioiden, joiden pohjalta päivähoiton laatua tässä tutkimuksessa käytetyssä laadunarviointimallissa arvioidaan, taustalla on varhaislapsuuden oppimiseen liittyviä näkökulmia. Vallalla ovat konstruktivistiset teoriat oppimisesta, mutta jokaisella kasvattajalla on kuitenkin oma henkilökohtainen käsitys siitä, miten lapsi oppii. Uusin tutkimus tuo uusia näkökulmia ja ajatuksia kasvattajille työstettäväksi ja omaa oppimiskäsitystään muokattavaksi.

1.2 Konstruktivistinen näkemys oppimisesta

Konstruktivistisen oppimisnäkemysten keskeisenä ajatuksena on että, oppija itse valikoi ja tulkitsee tietoa ja jäsentää sitä aiemmin oppimansa tiedon valossa. Samalla hän rakentaa kokemustensa kautta kuvaa ympäröivästä maailmasta sekä itsestään. (Rauste von Wright, von Wright & Soini 2003, 20). Rauste von Wright ym. (2003, 162-170) korostaa, että konstruktivistisen näkemysten mukaan opetuksen lähtökohtana tulisi olla oppijan tapa hahmottaa maailmaa ja sen tulkitsemiseksi käytettyjä käsitteitä. Jos opetus on hyvin yksisuuntaista, opettajasta lähtevää, on oppilaan tulkintoja erittäin vaikea havaita. Koska oppija käyttää jo olemassa olevaa tietoa uuden jäsentämiseksi, ei uuden oppiminen koskaan ala alusta. Oppiminen on oppijan oman toiminnan tulosta, hän testaa omien tulkintojensa toimivuutta eli etsii palautetta kokeilemalla. Faktojen ja yksittäisten taitojen hallinta ei ole olennaista, vaan se rakenne johon ne sisältyvät. Asioiden ymmärtämisen edellytys on niiden liittäminen laajempaan kontekstiin. Oppijan oppimisen kannalta on myös tärkeää tiedostaa ne asiat, joita hän ei vielä hallitse. Tämä auttaa järkevää tiedonhakua.

Edwardsin (2005b, 37-47) mukaan lapset tutkivat ja havainnoivat aktiivisesti ympäristöään rakentaakseen heidän oman käsityksensä maailmasta ja ympäröivistä ilmiöistä. Lapsi

voidaan nähdä ”pienenä tutkijana”, joka tutkii ja kokeilee oppimiaan asioita sekä sijoittelee ja yhdistää niitä aiemmin oppimaansa ymmärtääkseen ympäristöään paremmin. Toisaalta lapsi voidaan nähdä uudemman teoreettisen keskustelun valossa ”yksinäisenä tutkijana”, jolloin huomio kiinnittyy enemmänkin tiedon luonteeseen ja tiedon hankintaan kuin kulttuurisidonnaisuuteen ja sosiaaliseen kanssakäymiseen. Varhaiskasvatukseen on kuitenkin vakiintunut lapsi aktiivisena tutkijana – käsite, koska tiedon hankinta ja tiedollinen kehitys nähdään voimakkaasti sosiaalisesti ja kulttuurisesti sidonnaisina. Lapsen myöhemmälle oppimiselle ja kehitykselle luovat raamit sen yhteisön kulttuuri, tavat, kokemukset sekä tottumukset, johon lapsi syntyy.

Edwards (2005a, 67-80) korostaa, että tutkimusten mukaan opettajat lähestyvät konstruktivismia hieman eriävin tavoin. Keskeisenä ajatuksena voidaan nähdä, että lapsi aktiivisesti työstää omaa oppimistaan leikin avulla. Toisaalta voidaan painottaa oppimisen sosiaalista ulottuvuutta ja lasten oppimisen dokumentointia. Dokumentoinnin avulla opettaja pyrkii näkemään miten lapsi oppii sekä ymmärtämään lapsen oppimisen prosessia.

1.3 Lapsilähtöinen näkökulma kasvatukseen

Kinoksen (2001, 30) mukaan lapsilähtöinen varhaiskasvatus tarkastelee varhaiskasvatusta lapsen kautta, lapsen kasvuprosessina. Ehtona todelliselle oivaltamiselle ja oppimiselle koetaan lapsen oma tutkiminen ja kokeilut, jotka lähtevät hänen omasta aloitteestaan, mikä puolestaan taas lisää oppimisen motivaatiota. Keskeinen näkökulma on ottaa lapsi huomioon oman minuutensa ja tietämyksensä aktiivisena luojana. Lapsuutta ei pidä katsoa muuttumisena kohti kypsää aikuisuutta vaan lapsuuden omaan ikäkauteen kuuluu merkityksiä, joita ei saa väheksyä.

Oppia ei Kinoksen (2001, 30-37) mukaan voi kaataa opetussuunnitelman mukaisessa tahdissa lapsiin, vaan jokaisen lapsen tulee voida luoda oma suhteensa opittaviin asioihin. Lapsilähtöisen kasvatuksen mukaan opettajan tulee pyrkiä huomioimaan mahdollisimman hyvin lapsiryhmänsä ja siihen kuuluvien lasten yksilölliset tarpeet ja kehitystasot. Opettajan tulee siis tukea lasten valintoja niin, että kehitysvaihetta vastaava toimintatapa löytyy. Lapsilähtöisessä ajattelussa lapsi tulee kuulluksi itsenään, eikä vain opetussuunnitelman rajaamien asioiden puitteissa. Tällöin oppimisesta on mahdollista muodostua laajempi,

kokonaisvaltainen prosessi. Haasteen lapsilähtöiselle ajattelulle asettaa lasten omien mielenkiinnonkohteiden esiin nostaminen. Lapsilähtöisyys johtaa lasten tulemiseen subjekteiksi ja heistä tulee tasa-arvoisesti osallisia päätöksentekoon. Oppimisympäristö myös väistämättä laajenee päiväkodin tilojen ulkopuolelle, koska lasten intressit määräävät käsiteltäviä sisältöjä, unohtamatta kuitenkin aikuisen vastuuta viimekädessä siitä mihin asiat johtavat ja miten ne toimivat. (Kinos 2001, 30-37.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) nostaa esiin lapsilähtöisen ajattelun varhaiskasvatuksen arvopohjana. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti jokaisen lapsen yksilöllisyys huomioiden tulee lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi luoda perusta sille, että lapsi voi toimia ja kehittyä omana ainutlaatuisena persoonallisuutena. Lapsi sekä perhe tulee kohdata sekä lapsen että perheen tarpeet huomioiden. Jokaisella perheellä voi olla elämäntilanteesta, perhetilanteesta tai kulttuurista johtuvia yksilöllisiä tarpeita, joihin päivähoitossa on pyrittävä vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Ammattikasvattajien sekä vanhempien yhteistyöllä vanhemmilla on mahdollisuus vaikuttaa yksiköiden varhaiskasvatussuunnitelmiin sekä niiden arviointiprosessiin. Lasten yksilölliset varhaiskasvatussuunnitelmat pohjaavat Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Lasten omat varhaiskasvatussuunnitelmat ovat ohjaava asiakirja, joihin havaintojen pohjalta kirjataan yksilölliset tavoitteet, jotka ovat varhaiskasvatustoiminnan suunnittelun pohjana ammattikasvattajille.

Viitalan (2004, 144–150) mukaan lapsen kehitystä tukeva päivähoito sisältää lapsilähtöisyyden. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen yksilöllinen huomiointi on lapsen yksilöllistä arviointia ja yksilöllisten tarpeiden huomiointia, ei yksilöopetusta. Erityisen tuen tarpeessa olevan lapsen ajatukset ja ideat voidaan huomioida lapsesta riippuen. Toisinaan tämä asettaa haasteen aikuisille, jotta he voivat suurella herkkyydellä havaita lapsen ajatukset ja toiveet. Siten aikuinen voi tarjota lapselle valinnan mahdollisuuden toiminnan aikana ja tarttua lapsen ideoihin. Pienryhmätoiminnan merkitys toimintaa suunnitellessa ja ohjatessa korostuu erityistä tukea tarvitsevien lasten kohdalla. Tällöin taataan myös lasten mahdollisuus jatkuvaan keskinäiseen vuorovaikutukseen. Viitala kiteyttää päivähoiton henkilökunnalle yhden yhteisen päämäärän. Heidän tulee tarjota hyvä päivähoito, varhaiskasvatus ja varhaisvuosien erityiskasvatus kaikille lapsille.

Viitala (2004, 133-138) korostaakin, että yhteinen opetussuunnitelma luo pohjan lasten henkilökohtaisille suunnitelmille, joka on päiväkodin työväline muuttua lapselle sopivaksi. Tämä inklusiivisuuden peruseriaate tarkoittaa siis sitä, että lapsen ei pidä olla sopiva tiettyyn ryhmään, vaan päiväkodin on muututtava lapsille sopivaksi. Jotta inklusiivisuus voisi toteutua, vaatii se sitoutumista hallinnon sekä henkilökunnan osalta. Viitalan mukaan inklusiiviselle kasvatukselle on hyvä pohja, mutta työtä on vielä edessä, jotta kaikki inklusiivisuuden osat saadaan tuotua päivähoidon arkeen.

Heinämäen (2004, 14-15) mukaan erityisen tuen järjestäminen tavalliseen ryhmään vaatii vankkaa lapsikohtaista tukitoimien suunnittelua sekä lapsen yksilöllisten tarpeiden mukaisten tukitoimien tuomista osaksi päivähoidon arkea. Tämä inklusiivinen näkemys perustuu integraatioajatteluun, mutta lähtee siitä, että lapsi menee siihen päivähoitopaikkaan, mihin hän menisi ilman tuen tarvettakin. Suunnitelmia ei siis muokata erityistä tukea tarvitsevan lapsen tarpeisiin, vaan sen tulee vastata jokaisen yksilöllisiin tarpeisiin. Kasvatus- ja opetusjärjestelmien inklusiivisuus on herättänyt paljon mielipiteitä. Heinämäen mukaan huolestuneita ollaan siitä, miten lapsen luo tuotava tuki turvataan ja varmistetaan. Tämä asettaa myös haasteen päivähoidolle. Etuna inklusiivisuudelle nähdään lapsen osallisuuden mahdollisuus. Yleensä lapsen siirtyminen esimerkiksi erityisryhmään vaikuttaa lapsen arkeen monella tavalla. Lapsi irtaantuu päivittäisestä ympäristöstään sekä asuinalueensa lasten sosiaalisesta verkostosta, jota inklusiivisen ajattelun periaatteen mukaan pyritään välttämään.

2 PÄIVÄHOITO JA VARHAISKASVATUS

2.1 Päiväkotihoido ja kasvatus

Kun naisten kodin ulkopuolella tekemä työ yleistyi, syntyi lasten hoidosta ongelma. Koska naiset eivät enää hoitaneet lapsia kotona, tarvittiin päivähoitoa. Laki lasten päivähoitosta määräsi, että kuntien tulee järjestää päivähoito niin, että se edistää lapsen kehitystä ja oppimismahdollisuuksia sekä tarjoaa jatkuvan hoidon sinä vuorokauden aikana kun sitä tarvitaan. (Laki lasten päivähoitosta 2 §) Suomessa lasten päivähoito eli pedagoginen järjestelmä on olemassa aikuisten tarpeista johtuen. Toisin kuin niissä maissa, joissa naiset edelleen enimmäkseen hoitavat lapsensa kotona, on pedagoginen järjestelmä kehitetty lasten tarpeista johtuen. (Pihlaja, 2004.)

Kuntien perustehtävä on kuntalaisten hyvinvoinnin turvaaminen ja toimivat päivähoitopalvelut ovat suomalaisen perhepolitiikan kulmakiviä. Kaikilla pienten lasten perheillä on subjektiivinen oikeus julkisiin päivähoitopaikkoihin. Päivähoito on varhaiskasvatuksen suurin toimija, jonka osa on myös esiopetus. (Ikola-Norrbacka 2004.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) määrittelee kunnille laajat mahdollisuudet varhaiskasvatustalvelujen organisointiin perheitä parhaiten palvelevalla tavalla. Koska kaikki kunnat ovat erilaisia, on erittäin tärkeää, että jokaisessa kunnassa tarkennetaan varhaiskasvatukselle kuntakohtaiset strategiset linjaukset. Kasvatus on kaiken aikaa sidoksissa kulttuurin ja yhteiskunnan jatkuvaan muutokseen, jonka tulee näkyä varhaiskasvatuksen toteutuksen arvioinnin sekä tavoitteiden asettamisen perusajatuksena.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) määrittelee varhaiskasvatuksen seuraavasti: *”Varhaiskasvatus on pienten lasten elämänpiirissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista”*. Kasvatustehtävän tulisi muodostua lapsen kannalta mielekkääksi kokonaisuudeksi, eli vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kiinteä yhteistyö on edellytys sen toteutumiseksi. Yhteiskunnan järjestämä ja valvoma varhaiskasvatus muodostuu hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuudesta, jota erityisesti peilaa kasvatustoiminnan tavoitteellisuus, suunnitelmallisuus, vuorovaikutus sekä mahdollisuus

leikkiin. Lähtökohtana nähdään myös kasvatustieteellinen, erityisesti varhaiskasvatuksellinen näkemys lasten kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta.

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista (2002) mukaan ensisijainen kasvatusoikeus ja vastuu on lapsestaan vanhemmilla, jota yhteiskunnan varhaiskasvatuspalvelut tukevat. Päivähoidon tukiessa vanhempia kasvatustehtävässä, on mukana myös varhaisen tuen näkökulma. Päivähoito on siis palvelu, jossa yhdistyvät lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ja vanhempien oikeus saada lapselleen päivähoitopaikka. Lasten ja perheiden tarpeista lähtevien palvelujen kehittämistä edistää, että vanhemmilla ja lapsilla on mahdollisuus osallistua palvelujen suunnitteluun, toteutukseen ja toimivuuden arviointiin.

2.2 Vuoropäivähoito

Tässä tutkimuksessa ympärivuorokautisella päivähoitolla tarkoitetaan ympärivuorokautisesti tarjottavaa päivähoitopalvelua. Vuorohoito kokonaisuudessaan käsittää ympärivuorokautisen päivähoidon lisäksi kaikki muut päivähoitoyksiköt, jotka tarjoavat palvelua laajennetun aukiolon puitteissa, tavanomaisesta aukiolosta poiketen.

Päivähoitolain 11 § mukaan kunnan on huolehdittava, että lasten päivähoitoa on saatavissa kunnan järjestämänä tai valvomana siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2005) ei ota yksityiskohtaisemmin kantaa ympärivuorokautisen päivähoidon järjestämisestä koskeviin kysymyksiin, vaan määrittelee ainoastaan, että kunnan omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa tulee olla kirjattuna eri palvelumuotojen ominaispiirteet, tavoitteet sekä toimintatavat.

Kunnan järjestämässä päivähoitossa, vuonna 2005 kunnille osoitetun kyselyn perusteella, oli alle kolmevuotiaista 23 % ikäluokasta ja 3-5 -vuotiaita 62 % ikäluokasta. Yhteensä kunnan järjestämässä päivähoitossa olevista oli 71 % hoidossa päiväkodissa. Keskimäärin 7 % kunnan järjestämässä päivähoitossa olevista lapsista oli hoidossa iltaisin, öisin tai viikonloppuisin. (Färkkilä, Kahiluoto & Kivistö 2006.)

Färkkilän ym. (2006) laatiman lasten päivähoidon tilannekatsauksen mukaan vuorohoitojärjestelyjen kehittäminen oli kunnille osoitetun kyselyn perusteella yksi keskeisimmistä varhaiskasvatuksen kehittämisaalueista varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisen, erityispäivähoidon kehittämisen sekä esiopetuksen uudelleenorganisoinnin ohella. Kyselyyn vastasi yhteensä 378 kuntaa, jotka jaettiin väestömäärän perusteella pieniin (alle 10 000 asukasta), keskisuuriin (10 000-75 000 asukasta) ja suuriin (yli 75 000 asukasta). Suurista kunnista 60 % arvioi vuoro- ja päivähoitojärjestelyjen tarjonnan liian vähäiseksi. Vastausten perusteella hoidon tarpeen epätavallisina aikoina arvioidaan lisääntyvän kauttaaltaan, erityisesti arvellaan iltapäivähoitotarpeen kasvavan.

Päivähoitojärjestelyjen tilannekatsauksen mukaan suuret kunnat järjestävät vuoro- ja päivähoitoa päiväkodeissa, kun taas pienemmissä kunnissa vuoro- ja päivähoitoa tarjoavat ryhmäperhepäiväkodit. 72 % suurista ja keskisuurista kunnista oli keskittänyt vuoro- ja päivähoitoa yksikköön, jossa oli vain vuoro- ja päivähoitoa tarvitsevia lapsia. Kyselyn mukaan vuoro- ja päivähoitojärjestelyjen keskittäminen tehostaa toimintaa. Päivähoitojärjestelyjen lainsäädännössä ei määritellä lasten ja hoito- ja kasvatushenkilökunnan välistä mitoitusta, kun hoitoa järjestetään iltapäiväisin, öisin ja viikonloppuisin, vaan kunnissa sovelletaan samaa mitoitusta kuin järjestettäessä päivähoitoa normaaliaikoina. Hoitojärjestelyjen luonteen todetaan kuitenkin olevan varsin erilaista kuin normaaliaikoina ja yli neljännes vastanneista kunnista oli sitä mieltä, että mitoitusta aikuisten ja lasten määrän suhteen tulisi muuttua pienemmäksi. Suhdeluvun mahdollisen pienentämisen seuraukset nähdään positiivisina. Tällöin aikaa ja ohjausmahdollisuuksia lasta kohden olisi enemmän. Erityislasterien kasvava määrä nähtiin myös haasteena pohdittaessa vuoro- ja päivähoitojärjestelyjen suhdelukuja. Neljä lasta yhtä aikuista kohden – suhdeluku olikin käytössä jo usean kunnan vuoro- ja päivähoitossa. (Färkkilä, Kahiluoto & Kivistö 2006.)

Varhaiskasvatus vuoteen 2020, varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportissa (2007) todetaan, että laadukkaan varhaiskasvatuksen toteuttaminen edellyttää eri päivähoitomuotojen toimintaedellytysten tukemista ja palvelujen kehittämistä monipuolisesti. Varhaiskasvatuksen kentällä näkyy yhteiskunnan rakenteelliset muutokset ja niiden vaikutus perheiden elämään. Vanhempien työajat vaihtelevat yhä enemmän ja siksi toivotaankin yhä yksilöllisempiä ja joustavampia varhaiskasvatuspalveluita. Pienten lasten vanhemmat ovat vuoro- ja päivähoitojärjestelyissä yhtä paljon kuin muutkin. Neuvottelukunta nostaa loppuraportissaan esiin työelämän vaatimusten ja perhe-elämän välisen ristiriidan. Pienten

lasten vanhempien työajat tulisi pyrkiä järjestämään lasten hyvinvointia ajatellen, mikä vaatii yhteistyötä työelämän kanssa.

Ilta, yö ja viikonloppuhoidon tarvetta Englannissa ovat tutkineet Statham & Mooney (2003). Havaittavissa oli hyvin samoja piirteitä kuin Suomessakin. Yhteiskunta on muuttumassa palvelemaan ihmisiä ympärivuorokauden ja sen seurauksena vanhempien työn epäsäännöllisyys on lisääntynyt. Vuorohoito koettiin joustavaksi ja lapsilla oli paljon valinnanvapautta. Vanhemmat kuitenkin kokivat päivähoiton toissijaiseksi vaihtoehdoksi ja järjestivät lastensa hoidon ilta- ja yöaikaan isovanhempien tai muiden sukulaisten avulla. Pienemmät ryhmäkoot koettiin tutkimuksen mukaan vuorohoidon hyväksi puoliksi, koska ne mahdollistavat lasten tarpeiden yksilöllisemmän huomioimisen.

3 VARHAISKASVATUKSEN LAATU PÄIVÄHOIDOSSA

3.1 Laadun arvioinnin käsitteitä

Portell ja Malin (2007, 12–13) korostavat, että laatu käsitteenä muotoutuu siinä kontekstissa, jossa sitä tarkastellaan. Ei siis ole olemassa vain yhtä määritelmää. Määritelmät ja laatukriteerit ovat yhteydessä siihen, millaisia asioita pidetään tärkeinä ja mihin toiminnoilla pyritään. Laadun merkitys varhaiskasvatuksessa vaihtelee päivähoitomuodon, lapsen päivähoidossa oloajan ja mahdollisen erityisen tuen tarpeen mukaan. Tutkimusten mukaan lapset hyötyvät laadukkaasta päivähoidosta ja laadukkaalla päivähoidolla kyetään vähentämään myös erityisen tuen tarvetta. Sisällöltään laadun toteutuminen on kiinni paikallisista rakenteellisista puitteista, joissa toimintaa toteutetaan. Portellin & Malinin mukaan laatu on käsitteenä varhaiskasvatuksessa arjen toimintaa, jota arvioivat varhaiskasvattajat lasten ja vanhempien kanssa. Jokaisella taholla on oma käsityksensä siitä, mikä varhaiskasvatuksen laadussa on keskeistä. Mitä yhtenäisempi arvopohja, näkemys lapsesta, kasvatuksesta ja oppimisesta on, sen helpompaa on laatutyön tekeminen. *”Laatu kuvaa palvelun välitöntä onnistumista asiakkaiden tarpeen tyydyttämiseksi”*, he toteavat.

Kärbyn (1992, 9-14) mukaan laatu on käsitteenä hankala määriteltävä ja se on aina läheisesti riippuvainen yksilöstä, joka käsitettä määrittelee. Tämän vuoksi määritelmiä on lähes yhtä monta kuin asiantuntijoitakin. Yleisesti laatu on hänen mukaansa jotain hyvää ja vastakohtana pidetään huonoa laatua. Laatu liittyy kiinteästi taloudellisiin seikkoihin, palvelun tuottavuuteen ja vaikuttavuuteen. Laatu on kuitenkin Kärbyn mukaan aina riippuvainen palvelun käyttäjästä. Sama palvelu voidaan kokea sekä hyväksi että huonoksi palvelun käyttäjästä riippuen. Ongelmallista onkin Kärbyn mukaan se, että tietävätkö kaikki ihmiset mikä heille on parasta ja sen kautta laadukasta palvelua.

Oulasvirta (2007, 87-91) puolestaan pohtii sitä, miten ihmisten suurestikin toisistaan eroavat odotukset palvelun laadulle voidaan yleistää niin, että laadulle löytyy sopivia määreitä. Huomionarvoista on myös, että laatua arvioitaessa asiakas tai palvelun käyttäjä voi arvioida vain hänelle näkyviä tai koettavissa olevia piirteitä ja ominaisuuksia. Yleensä ei ole myöskään mahdollista hankkia laatua arvioitaessa arviointitietoa kaikista piirteistä ja

ominaisuuksista, vaan ainoastaan asiakkaille näkyvistä tai koettavissa olevista keskeisistä asioista.

Raban, Ure ja Waniganayake (2003, 67-77) nostavat esiin teoreettisia näkökulmia, joiden kautta varhaiskasvatuksen laatua voidaan tarkastella. Erilaiset teoreettiset näkökulmat tuovat työhömmme tietoa lasten kehityksestä. Lapsen kehitystä ei kuitenkaan voida tarkastella yhden teoreettisen näkökulman puitteissa, vaan niiden kaikkien muodostaman kokonaisuuden valossa. Tällä hetkellä on vallalla tiedon ja asiantuntemuksen jakaminen, eli tiimeissä työskenneltäessä jaetaan asiantuntemusta, joka osaltaan edistää lapsen kehitystä.

Raban ym. (2003, 67-77) näkevät laadun tarkastelulle kolme pääulottuvuutta. Ne ovat Ympäristö, pedagogiikka sekä yhteistyö. Näiden ulottuvuuksien alle on jaoteltu 22 osaa, jotka ovat kaikki eri tavoin havaittavissa päivähoidon päivittäisissä toiminnoissa. Nuo laadun elementit tulevat esiin ympäristön resursseissa, toiminnan suunnitelmissa sekä vuorovaikutuksen syvyydessä eri toimijoiden välillä. He korostavat, että pelkästään teoreettiset näkökulmat eivät osoita varhaiskasvatuksen laadukkuutta, vaan teoria, teorian muotoutuminen käytäntöön ja laadun ulottuvuudet yhdessä muodostavat monimuotoisen käytännön, laadun ja teorian varhaiskasvatukseen.

Pramling Samuelsson (2004) puolestaan korostaa, että varhaiskasvatuksen laatu on riippuvaista henkilöstön ja lasten välisen vuorovaikutuksen laadusta. Laadun keskiöön nousee lasten äänen kuunteleminen ja mahdollisuuksien antaminen lapsille puhua asioistaan sekä kertoa tarinoitaan. Lasten kyky kertoa tarinoitaan tai tuoda esiin mielipiteitään sekä näkökulmiaan on riippuvainen lapsen suhteesta toisiin lapsiin ja aikuisiin.

Tässä laadun arvioinnissa varhaiskasvatuksen laadulla tarkoitetaan, Hujalaa ym. (1999a) lainaten, tiettyjen laatutekijöiden kautta jäsentyvää kokonaisuutta, laatutekijöiden sisältöön puuttumatta. Sisältö laadulle voidaan määritellä vasta, kun pohditaan minkälaista varhaiskasvatustoiminnan tulisi olla suhteessa eri tekijöihin. Esimerkiksi minkälaista on laadukas kasvatuskumppanuus vanhempien kanssa tai minkälainen on laadukas ympäristö lapsen oppimiselle. Laatu on läheisesti yhteydessä käytännön toimintaan

varhaiskasvatustyöyksikössä ja sille asetettaville laadun määritteille. Täten pyritään erottamaan hyvä laatu huonosta.

3.2 Laadunhallinta

Hujalan ym. (1999a, 54-62) mukaan laadunhallinta on osa jokapäiväistä työtä, johon liittyy työn pohdinta, arviointi ja kehittäminen. Laadunhallinta on siis tapa toimia kohti asetettuja tavoitteita eli laatutavoitteita. Laatutekijöillä tässä laadunkartoitusmenetelmässä tarkoitetaan niitä keskeisiä tekijöitä, joille asetetaan laatuvaatimuksia ja tavoitteita. Laatutekijät pohjautuvat varhaiskasvatuksen tutkimustuloksiin ja teorioihin. Perusedellytykset toiminnalle asettavat laatuvaatimukset. Perustan laatuvaatimuksille puolestaan määrittelee laki ja asetukset. Laatuvaatimukset ja laatutavoitteet muutetaan konkreettiseen muotoon eli laatukriteereiksi, jotka toimivat laadunarvioinnin perustana. Kriteerit laadulle määrittelee työyhteisö yhdessä vanhempien ja päivähoiton johdon kanssa. Ne ovat hyvin käytännönläheisiä lausekkeita, joiden avulla laatua voidaan arvioida.

Myös Idänpää-Heikkilä (2004, 53-60) on samaa mieltä Hujalan kanssa, että laatutyö on nykyisin osa jokapäiväistä työtä eikä erillistä laatutyötä ole olemassakaan. Laadunhallinta ja kehittäminen ovat myös olennainen osa johtamista, koska jokaisen organisaation on rakennettava itse itsensä näköinen laadunhallintajärjestelmä. Perustana laatutyölle tulisi olla määritelty perustehtävä, visio sekä strategia siihen miten päämäärään pyritään.

Melhuish (1993, 19-32) nostaa esiin mielenkiintoisia näkökulmia varhaiskasvatuksen laadulle. Hän korostaa myös arvojen ja laadun sidonnaisuutta, laatu määräytyy ensisijaisten arvojen perusteella. Yleisesti laatu-tietoisuutta sekä kiinnostusta palvelujen laadukkuutta kohtaan on lisännyt ihmisten keskuudessa päivähoiton lisääntyminen naisten siirtyessä enenevässä määrin työelämään. Keskeisenä laadun edistäjänä Melhuish kokee lapsen ympäristöjen eli kodin sekä päivähoiton välisen suhteen, jotta lapsi tuntisi olonsa hyväksi ja turvalliseksi. Kuinka laadukkaaksi päivähoito voidaan määrittää, riippuu pitkälti sen ensisijaisesta tehtävästä. Mitä nuorempi lapsi on, sitä vaikeampi on tehdä eroa hoidon ja kasvatuksen välille. Laadukkaan päivähoiton on todettu vaikuttavan lapsen kehitykseen edistävästi, mutta mitä on laadukas päivähoito?

Laadulle voidaan nähdä erilaisia ilmentymiä, joiden on todettu tutkimusten mukaan vaikuttavan lapsen kehitykseen. Melhuish (1993, 19-32) nostaa esiin kuusi keskeistä laadun ilmentymää. Sosiaalisten taitojen katsotaan kehittyvän ihmissuhteiden myötä sekä aikuisten, että toisten lasten kanssa. Laadukkaat vuorovaikutussuhteet aikuisen ja lapsen välillä lisäksi edesauttavat lapsen kielellistä sekä älyllistä kehitystä. Keskeisenä tekijänä kehityksen kannalta nähdään toiminnot, jotka ovat lapsen senhetkistä kehityksellistä tasoa vastaavia. Liian helpot tai ylivoimaiset toiminnot eivät edistä lapsen kehitystä. Kun tämä kaikki tapahtuu turvallisessa ympäristössä, joka edistää lapsen hyvinvointia, kokee lapsi olevansa onnellinen. Tätä voidaan kutsua myös ympäristön emotionaaliseksi vaikutukseksi. Nämä tekijät yhdessä muodostavat käsityksen varhaiskasvatuksen monisäikeisestä laadusta, johon lisäksi vaikuttavat puitteet, joissa toimitaan.

Parrilan (2004) mukaan näkemys siitä, minkälaista on laadukas varhaiskasvatus, on aina kytköksissä niihin teoreettisiin lähtökohtiin, joiden kautta varhaiskasvatusta lähestymme. Hujala ym. (1999a) korostaa, että ajankohtaiseen tutkimus- ja teoretietoon pohjautuen valitaan omat laatutavoitteet yleisistä laatutavoitteista. Laatutavoitteet puolestaan konkretisoidaan laatukriteereiksi, joiden avulla käytäntöjä ja toimintaa arvioidaan. Minkälaista varhaiskasvatuksen siis tulisi olla, jotta lapsi kasvaisi, kehittyisi ja oppisi parhaalla mahdollisella tavalla. Laatu voidaan ajatella tiettyjen laatutekijöiden kautta muodostuvaksi, mutta varsinainen laatusisältö muodostuu vasta kun pohditaan varhaiskasvatustoiminnan sisältöjä suhteessa laatutekijöihin

Varhaiskasvatuksen laatua määriteltäessä on tärkeää tarkastella sitä eri näkökulmista. Asiaksnäkökulma nousee keskeiseksi pohdittaessa varhaiskasvatuksen laadunhallintaa. Kuka sitten määrittellään varhaiskasvatuksen asiakkaaksi? Hujalan ym. (1999a, 55) mukaan Suomessa asiakkaita ovat perheet ja yhteiskunta. Lapset ovat asiakkaina ensisijaisesti ja vanhemmat lapsensa päivähoitopaikan kautta sekä vastuullisina lapsensa kasvatuksesta ja hoidosta. Yhteiskunta on päivähoidon asiakas, koska päivähoito vaikuttaa yhteiskunnan toimivuuteen sekä hyvinvointiin sosiaalipalveluna sekä kasvatuksellisenä instituutiona. Voidaan siis pohtia minkälaisia velvoitteita yhteiskunta asettaa varhaiskasvatuksen laadulle.

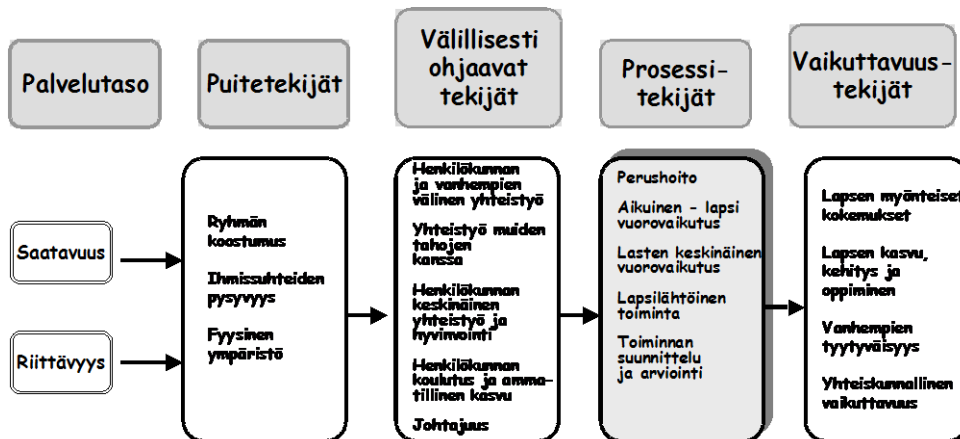
Hujala-Huttunen (1995, 73-74) nostaa esiin, että kaikki laatutekijät ovat riippuvaisia toisistaan. Laatua säätelevät puitetekijät, jotka ovat hänen mukaansa reunaehtoja

laadukkaan päivähoiton toteuttamisessa. Tutkimukset ovat osoittaneet, että yksi laadun ehdoista päivähoitossa on riittävän pienet ryhmät. Samoin on erittäin tärkeää, että aikuisella on mahdollisuus jokaisen lapsen yksilölliseen huomioimiseen, eli aikuisten ja lasten suhdeluvun tulee olla sopiva. Suomalainen suhdeluku tulee suhteuttaa suomalaiseen todellisuuteen päivähoitossa. Lasten hoitopäivistä muodostuu verraten melko pitkiä ja tällöin saatavilla olevien aikuisten merkitys kasvaa. Henkilöstön koulutus ja koulutuksen laadukkuus voidaan havaita kasvatuskumppanuuden muodostumisessa. Päivähoidon ja perheen näkemykset pyritään saamaan yhteneväisiksi, jotta ne muodostavat lapsen näkökulmasta mahdollisimman ehyen kokonaisuuden. Nämä puitetekijät vaikuttavat suuresti siihen, millaiseksi kasvatusprosessi päivähoitossa muotoutuu ja millainen on lapsen oma kokemus päivähoitosta.

Hujala-Huttusen (1995) mukaan toiminnallisesti laatua säätelevät välilliset tekijät, esimerkiksi kasvatuskumppanuus, yhteistyö eri tahojen kanssa, henkilökunnan yhteistyö, hyvinvointi, koulutus sekä ammatillinen kasvu. Johtajuus kuuluu myös toiminnallisesti laatua sääteleviin tekijöihin. Kasvatusprosessiin liittyvät tekijät ovat yksi osa laadunarviointimallia. Hujalan mukaan suomalaisessa päivähoitossa ei korosteta tuotoksia, vaan prosesseja, jotka tukevat lapsen kasvua, kehitystä, oppimista ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Edellä mainittuihin kuuluvat perushoito, aikuisen ja lapsen välinen vuorovaikutus, lasten keskinäinen vuorovaikutus, lapsilähtöinen toiminta sekä toiminnan suunnittelu ja arviointi.

Neljäs laatutekijä on Hujalan ym. (1999a, 155) jaottelun mukaan tuotoksen taso eli vaikutukselliset tekijät. Vaikutuksellisilla tekijöillä tarkoitetaan niitä asioita, mitä päivähoito saa aikaan lapsissa, vanhemmissa tai toimintaympäristössä. Tähän kategoriaan voidaan katsoa kuuluvaksi vanhempien tyytyväisyys, lapsen myönteiset kokemukset sekä kasvu, kehitys ja oppiminen sekä varhaiskasvatuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus. On tärkeää arvioida päivähoitopalvelua, koska se on yhteiskunnallinen palvelu, johon kunta osoittaa resursseja ja siltä siksi odotetaan vaikuttavuutta. Vaikuttavuutta voidaan arvioida yhteiskunnan asettamien tehtävien ja tavoitteiden perusteella. Sosiaalipalveluna vanhempien näkökulmasta ja varhaiskasvatuksellisen tehtävän näkökulmasta asiakkaita ovat lapset.

Laadunarviointimallissa esitetään laadukkuuden perustekijöitä, huomioiden varhaisvuosien erityiskasvatus. Mallissa olevien laatutekijöiden kehittäminen on perustunut kansainvälisiin sekä kotimaisiin tutkimuksiin. Tutkimusten valinnan ja niiden analysoinnin perustana on ollut kontekstuaalinen varhaiskasvatustutkimus sekä konstruktivistinen oppimiskäsitys. (Hujala ym. 1999a, 77–78.). Laatutekijät sekä niiden sisällöt on kuvattu laadunarviointimallissa kuviossa 2.

KUVIO 2. Laadunarviointimalli (Hujala ym. 1999a)

3.3 Ohjaavat tahot

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2005) tarkoitus on edistää varhaiskasvatuksen yhdenvertaista toteuttamista koko maassa. Kuntien tehtävänä on arvioida varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta kuntansa varhaiskasvatustalustensa toteutumista. Kasvatus on sidoksissa kulttuuriin ja yhteiskunnan jatkuvaan muutokseen, jonka tulee osaltaan vaikuttaa varhaiskasvatuksen toteutuksen jatkuvaan arviointiin, tavoitteiden asettamiseen ja toteuttamiseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa kuvataan käsitys hyvästä ja tavoiteltavasta varhaiskasvatuksesta, jonka pohjalta laaditaan kunnalliset linjaukset ja suunnitelmat. Kunnalliset suunnitelmat ovat oleellinen osa kuntien ja yksikköjen laadunhallintaa.

Idänpää-Heikkilän (2004) mukaan Suomessa korostetaan tiedolla eli informaatiolla ohjaamista. Laadunhallinnasta ei ole kuitenkaan erillistä lakia, vaan oletetaan, että pelkkä lain olemassaolo takaa toiminnan hyvää laatua. Tuoreimmat laadunhallinnan suositukset ovat vuodelta 1999. Suositukset on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriön, Suomen

Kuntaliiton ja Stakesin yhteistyönä. Keskeisimmät periaatteet laadunhallintaan suosituksen mukaan ovat asiakkaan osallisuus laadunhallintaan, johdon tehtävä viedä laatua eteenpäin, tiedolla ohjaus, henkilöstön panos laadun hallintaan, sekä laatutyön perustuminen kokonaisten prosessien hallintaan. Lisäksi laatutyön tulisi olla järjestelmällistä, johon saadaan tukea toimitasuosituksista sekä laatukriteereistä.

Kuten Hujala ym. (1999a) toteaa, on päivähoidon keskeisin ohjaava taho valtio, joka ohjaa päivähoitoa lakien ja säädösten avulla. Muita keskeisiä ohjaavia tahoja ovat myös sosiaali- ja terveysministeriö, Stakes sekä lääninhallitukset. Alila (2004) jaottelee varhaiskasvatuksen ohjaamisen tapoja eri tahojen mukaan. Normiohjaus on eduskunnan ja ministeriöiden sekä muiden valtiollisten tahojen toteuttamaa ohjausta, joka tapahtuu juuri lakien ja asetusten kautta. Informaatio-ohjausta ovat erilaiset tutkimus- ja kehittämishankkeet, joilla pyritään lisäämään varhaiskasvatuksen toimijoiden tietoa ja ylläpitää kehittämistyötä. Kunnan tai yksiköiden taholta suoritetaan tavoite ja ohjelmaohjausta eli määritellään ja kirjataan asiakirjaksi tavoitteet ja tavoitteisiin pääsemiseksi tarvittavat keinot. Valtion osuusjärjestelmää eli rahavaroja kutsutaan resurssiohjaukseksi.

Yksi päivähoidon ja varhaiskasvatuksen tavoitteita määrittävä asiakirja on sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimenpideohjelma eli TATO. Valtioneuvosto määrittelee siinä keskeisimmät tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseksi. (Alila & Parrila 2004, 22-23). Vuosina 2008-2011 tavoite- ja toimenpideohjelman korvaa sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma eli KASTE.

Palvelujen laatua pohdittaessa nostavat Jalongo, Fennimore, Pattnaik, Laverick, Brewster & Mutuku (2004) korkealaatuisen varhaiskasvatuksen visiossaan esiin laatutyön kulmakiven. Jokaisen valtion tulee luoda kehykset palveluohjelmalleen, joka kohtaa perheiden tarpeet päivähoitossa. Palvelujen laatu ja saatavuus ovat keskeisessä asemassa. Ohjelman vakuuttavuus, aikuinen-lapsi-suhdeluku sekä henkilöstön lisäkoulutautuminen ovat keskeisiä laadun indikaattoreita. Jokainen palveluntarjoaja määrittelee toiminnalleen selkeät arvot sekä päämäärät suhteessa lapsiin, perheisiin, kulttuuriin sekä yhteisöihin. Tavoitteet toiminnalle puolestaan määrittyvät juuri lasten ja perheiden tarpeisiin vastaaviksi. Jokaisella lapsella sekä perheellä on erityisiä vaatimuksia palvelujen luonteelle.

Hujala ym. (1999a) korostaa, että minimivaatimukset laadulle määräävät laki ja asetukset, on keskeisin lähtökohta silti pyrkiä järjestämään asiakkaiden kannalta tasalaatuisia ja hyvää palvelua. Suurin työ laadukkaan toiminnan kehittämiseksi tehdään kuitenkin viimekädessä paikallistasolla. Arviointiperustaa rakennettaessa on perusteltua toimia yhteistoiminnallisesti. Kun jokainen yksilö voi vaikuttaa laatukriteerien valintaan, arviointiin suhtaudutaan myönteisemmin. Tarkoituksena on, että laadunhallinnasta tulee osa jokapäiväistä työtä.

3.4 Aikaisempia tutkimuksia varhaiskasvatuksen laadusta

Ebbec ja Waniganayake (2004, 107-108) nostavat esiin varhaiskasvatuksen laatututkimuksen kolme aaltoa. Ensimmäisessä aallossa tutkittiin 1970-luvulla päivähoiton vaikutuksia ja erityisesti mahdollisia haittoja lapsen kasvuun ja kehitykselle. 1980-luvulla vallinneessa toisessa tutkimusaallossa tutkittiin varhaiskasvatuksen ympäristöjä ja niiden laatua. Nämä tutkimukset löysivät laatuun vaikuttavia asioita ja loivat pohjan pyrkimyksille löytää objektiivisia tapoja arvioida varhaiskasvatuksen laatua. Kolmas aalto 1990-luvulla pyrki selvittämään laadun indikaattoreita organisaatioissa sekä herättää laajempaa keskustelua laatutekijöiden vuorovaikutteisuudesta. 2000-luvulla on keskitytty kansainväliseen laadun vertailuun kansallisten kulttuurien valossa.

Ebbec & Waniganayake (2004, 111) ovat analysoineet keskeisiä laatututkimuksia varhaiskasvatuksen kentällä. Ruotsalaisessa Anderssonin tutkimuksessa pyrittiin selvittämään päivähoiton vaikutuksia lasten koulumenestykseen. Voitiin todeta, että lapset, jotka olivat aloittaneet päivähoiton ensimmäisen ikävuotensa aikana, suoriutuivat kouluaineista paremmin, olivat luovia ja omasivat hyvät kielelliset taidot. Amerikkalaisessa tutkimuksessa Burchinal & al. saivat hyvin samansuuntaisia tuloksia. Laadukas päivähoito vaikuttaa edistävästi lasten kognitiiviseen kehitykseen, kielelliseen kehitykseen sekä ihmisten selviytymiseen yhteiskunnassa.

Päiväkotiympäristön laadunarviointimittari eli ECERS (The early childhood environment rating scales) on Yhdysvalloissa kehitetty ja melko laajasti käytössä oleva mittari. Warash, Markstrom & Lucci (2005, 240-250) ovat tutkineet kyseistä mittaria käyttäen varhaiskasvatuksen laatua kahdeksassa esikoulussa. He totesivat, että suurin merkitys on

opetussuunnitelmalla sekä henkilöstön ja vanhempien välisellä vuorovaikutuksella oppimisympäristölle. Itse tila sekä kalusteet eivät olleet tutkimuksen mukaan merkittäviä.

Ojala (2006, 31) tuo artikkelissaan esiin ruotsalaisen vuonna 2002 raportoidun Anderssonin ja Stranderin tutkimuksen, jossa tutkijat nostivat yhdeksi keskeiseksi laadun mittariksi varhaiskasvatuksen henkilökunnan korkean yliopistotasoisien koulutuksen. Korkean koulutustason myötä voi päiväkotieihin muodostua suunnitelmallinen pedagoginen kasvatus ja opetuskulttuuri. Ruotsalaisten tutkijoiden mukaan tärkeitä ovat myös ryhmien koko- ja suhdelukumääräykset.

Laajan kansainvälisen tutkimuksen perusteella vertaillen suomalaista päiväkotihoitoa kansainvälisesti, voidaan osoittaa suomalaiselle varhaiskasvatukselle ominaisia laatutekijöitä. Opettajien kasvatusodotukset ja toimintatavat sekä lasten toiminta ja sosiaalinen ympäristö ovat suomalaiselle varhaiskasvatukselle ominaisia laatutekijöitä. Opettajien kasvatusodotuksissa korostuu Suomessa lasten sosiaalisten taitojen kehittyminen ja ryhmässä toimiminen. Keskeisin ero muihin tutkimukseen osallistuneisiin maihin verrattuna on, että Suomessa suora opettaminen jää varhaiskasvatuksessa taka-alalle. Meillä korostuu monipuoliset toiminnan muodot: yksin, pareittain ja pienryhmissä toimiminen. Suomalaisessa pedagogiikassa ei painotu kokoryhmätoiminta. (Ojala 2006, 33)

Ojalan (2006, 33-34) mukaan varhaiskasvatuksen laadun tutkiminen on mielletty tärkeäksi kansalliseksi tehtäväksi. Kustannustehokkuusajattelu on syrjäyttänyt tiukat määräykset koskien ryhmäkokoja, henkilöstön ja lasten suhdelukuja ja henkilöstön korkeaa koulutustasoa. Ojala nostaa esiin kustannusanalyysin. Tulisi osoittaa, miksi pitää investoida varhaiskasvatuksen laatuun. Panostus pitkällä tähtäimellä kannattaa taloudellisesti mukaan lukien henkinen hyvinvointi, oppiminen ja kehitys.

Suomessa varhaiskasvatuksen laatua on tutkittu laajasti ja erilaisin menetelmin. Tässä tutkimuksessa käytössä olevaa Päivähoidon Laadunarviointia on käytetty esimerkiksi Lahden varhaiskasvatuksessa laatutyötä käynnistettäessä. Projektin myötä laatutyöstä on Raitalan (2004, 38-39) mukaan tullut keskeinen osa päivähoidon arkea ja mittaria pyritään muokkaamaan paremmin juuri kyseisen kaupungin varhaiskasvatukseen sopivaksi. Yleisesti ottaen päivähoidon laadunarviointi on koettu monipuoliseksi ja laajaksi. Kritiikkiä

saavat kuitenkin osakseen kysymyslomakkeet, joiden kieliasu ei aina ole kovin yksiselitteinen. Kriteerin sisältö on voitu ymmärtää eritavoin. Varhaiskasvatuksen ammattisanasto sekä kriteerien asiasisältö on paikoin koettu vanhemmille vaikeaksi sisäistää. Päivähoidon laadunarviointi on kuitenkin koettu hyväksi pohjaksi syvemmmälle laatutyölle.

Furlong & Oancea (2006, 89–104) nostavat esiin kaksi laadun tutkimukselle tyypillistä painopistettä. Tutkimuksen tarkoituksena on siis luoda laatuvaatimuksia kansainvälisesti, palvelu päätöksentekijöitä sekä käytännön toimijoita. Laatututkimuksen ja päätöksenteon tiiviimpi yhdistäminen palvelee päätöksenteon tasoa sekä sen myötä kentällä työskenteleviä. Myös Levin (2006, 147) pohtii laadun tutkimuksen ja päätöksenteon ongelmallisuutta. Miten voidaan saada yhdistetyksi tuorein tutkimus ja päätöksenteko, saada tutkijat ja päättäjät ymmärtämään toisiaan sekä toistensa näkökulmia? Tutkimustuloksia raportoitaessa on harvoin kiinnitetty huomiota niiden suoraan hyödyntämiseen päätöksenteossa, eli raportissa olisi hyvä nostaa esiin ne poliittiset ongelmat, joihin tutkimuksella haetaan vastausta.

4. ARVIOINTITUTKIMUS

4.1 Arviointitutkimuksen tavoitteita

Arviointitutkimus eli evaluaatiotutkimus on yleistynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana. Tieteen kentällä arviointi sijoittuu yhteiskuntatieteellisiin, hallintotieteellisiin sekä kasvatustieteellisiin oppiaineisiin. (Virtanen 2007, 33.) Sulkusen (2005, 39–52) mukaan suurin osa toteutetuista arvioinneista kohdistuu julkisen hallinnon rahoittamaan toimintaan, jonka arvioinnin tarve on syntynyt uudesta julkishallinnon toimintarakenteesta. Tavoitteena on päästä asiakaslähtöisempään palveluun, pyrkiä tehostamaan hallintoa, sopeutumaan EU-jäsenyyteen sekä luopua normiohjauksesta. Normiohjaus on pyritty korvaamaan informaatiolla ohjaamisella, jota voidaan paremminkin nimittää tavoite – ja puiteohjaukseksi. Arvioinnin tehtävä julkisissa palveluissa on etupäässä varainkäytön seuranta, laadun varmistus sekä sääntöjen ja määräysten noudattamisen valvonta ja ennen kaikkea hyvien käytäntöjen tunnistaminen.

Virtanen (2007, 27–38) korostaakin, että nykyisin Suomessa julkinen hallinto on tilanteessa, jossa arviointityö on moniportaista ja ulottuu usealle eri hallinnon tasolle. Virtasen mukaan arvioinnin tekijän viitekehyksen eli perustan muodostavat arviointikriteerit, joiden pohjalta tehdään päätelmiä arvioinnin kohteena olevan toiminnan onnistumisesta tai epäonnistumisesta.

Sulkusen (2005, 39–52) mukaan arvioinnin yksi keskeinen hyöty on asiakkaiden ja työntekijöiden uusien toimintamallien esiin nostaminen, joista sitten valitaan jatkojalostukseen kelpaavat käytäntöön toteutettaviksi. Juuri hyvien käytänteiden tunnistamiseksi arviointia tarvitaan entistä enemmän julkisella sektorilla. Arviointitutkimuksen painopiste on selittämisen ja tulkinnan sijasta mittaaminen. Vaikuttavuuksia arvioitaessa välttämättömät vertailut osoittautuvat ongelmallisiksi, koska vertailukohdetta aivan samanlaisilla asetelmilla saattaa olla mahdotonta löytää. Parhaimmassa tapauksessa arviointi voi toimia hyödyllisenä toiminnan kehittäjänä, mutta huonoimmassa tapauksessa se saattaa sotkea koko kentän.

Virtanen (2007, 24–27) korostaa arviointiin liittyviä erilaisia eettisiä näkökulmia, koska arvioinnin tekijä on aina vallankäyttäjän roolissa. Tämän takia arviointiprosessin tulee aina olla mahdollisimman korkealaatuista ja hyvän tutkimustavan mukaista. Arviointitutkimuksesta puhuttaessa tulee muistaa, että se ei ole arvostelua eikä puutelistan tekemistä, vaan tarkoituksena on tuottaa havaintoja, johtopäätöksiä sekä kehittämissuosituksia arvioitavan kohteen vahvuuksista ja parannusosa-alueista. Tämä asettaa arvioinnin tekijälle haasteen, jotta hän kykenee esittämään tasapainotetusti sekä hyvät että huonot asiat.

Koska arviointi kohdistuu yleensä ihmisiin, ei ole Virtasen (2007, 209-210) mukaan yhdentekevää miten heitä kohdellaan. Ihmisten luottamuksen hyväksikäyttäminen ei saa olla arvioinnin tekijälle yhdentekevää. Arvioinnin tekijän käyttämä valta laadittaessa johtopäätöksiä sekä kehittämissuosituksia on suuri. Suositukset saattavat vaikuttaa suoraan monien ihmisten elämään. Koska arviointi palvelee yhteisen hyvän tavoittelua, on kyse edistyksellisyydestä.

Uusikylä (1999, 17–28) nostaa esiin tärkeänä arvioinnin tekijän realistisuuden sekä arvioinnille asetetut selkeät tavoitteet, jotka helpottavat arvioinnin tekijän työtä. Hän vastaa lähestymistavan sekä menetelmien valinnasta, tiedon keruusta, analysoinnista sekä raportin laadinnasta. Tilaajan tulee nähdä arvioinnin tulokset yhtenä osana johtamista sekä päätöksen tekoa. Hän määrittelee arvioinnin tarkoituksen, käytön sekä työn valmistuttua tarvittavat toimenpiteet.

Virtasen (2007, 132–139) mukaan arvioinnin kohteena oleminen ei ole helppo rooli. Se edellyttää taitoja ottaa vastaan palautetta sekä sietää kritiikkiä, mikä ei ole itsestään selvää. Laadunarvioinnissa ei suinkaan haeta toiminnan heikkouksia, vaan parantamisalueita. Parantamisalueina nähdään sellaiset organisaation suorituskyvyn elementit, joita ei vielä voi katsoa vahvuuksina. Arviointitieto tulee prosessoida sellaiseen muotoon, että sitä voidaan hyödyntää mahdollisimman kattavasti. Arvioinnin tekijältä edellytetään reflektiivisyyttä, jotta hän voi ymmärtää kausaalisen päättelyn näkökulmia. Arviointitietoa prosessoitaessa on siis olennaista pohtia tekijöiden ja vaikutusten syy-seuraus-suhteita. *”Koko arviointiprosessin ajan tulee muistaa, että arvioinnilla ei ole arvoa, jos sitä ei hyödynnetä”* (Virtanen 2007, 202).

Virtanen (2007, 93, 126–127) korostaa uskottavuutta arviointeja tehtäessä. Arviointiprosessin tulee olla katkeamaton ketju arviointiasetelmasta johtopäätöksiin ja kehittämissuosituksiin asti. Jos prosessi ei muodostu katkeamattomaksi, sitä saatetaan pitää epäluotettavana. Pelkät johtopäätökset tai irralliset kehittämissuositukset eivät ole mitään ilman vahvaa todistusaineistoa. Johtopäätösten ja kehittämissuositusten tulee perustua kerättyyn aineistoon. Arvioinnin tekijä ei saa olla liian läheinen eikä myöskään liian kaukainen suhteessa arvioitavaan toimintaan. Jos tekijällä on liian läheinen asema suhteessa arvioitavaan kohteeseen, saattaa olla, että hän ei näe arvioitavaa kohdetta lainkaan. Arvioinnin tekijällä on kuitenkin oltava tietty pohjatieto arvioitavan kohteen toiminnasta pystyäkseen suorittamaan arvioinnin.

4.2 Erilaisia tapoja arvioida

Virtasen (2007, 93) mukaan arviointi voidaan suorittaa toiminnan eri vaiheissa. Sitä voidaan tehdä ennen toiminnan toteutusta, toiminnan aikana tai sen jälkeen. Virtanen jakaa arvioinnin kahteen erilaiseen arvioinnin muotoon. Formatiivisen arvioinnin tavoitteena on kehitys. Sen avulla voidaan tukea tarkastelun kohteena olevaa julkista toimintaa sen aloittamisen ja toteutuksen aikana, tavoitteena etsiä parantamisalueita ja kehittämissuosituksia. Summatiivinen arviointi puolestaan voidaan suorittaa toiminnan päätyttyä ja esittää kysymys miten toiminta on onnistunut. Myös Clarke (1999, 8) vertailee formatiivisen ja summatiivisen arvioinnin eroja. Hänen mukaansa juuri formatiiviseen arviointiin päädytään useammin. Sen tarkoitus on keskittyä arvioimaan toimijatasolla jatkuvasti, välillä raportoiden arvioinnin tuloksia jaksoittain. Summatiivistä arviointia Clarke kuvailee enemmän päättäjätasolla tapahtuvaksi arvioinniksi, joka keskittyy mittaamaan toiminnan tuloksia. Summatiivinen arviointi raportoidaan aina toiminnan tai projektin lopuksi ja sen tarkoituksena on määritellä mahdollisten uhkien vaikutuksia sekä suunnitella toimenpiteitä. Summatiivisen arvioinnin suorittaja on melko etäisessä roolissa suhteessa arvioitavaan, verrattuna formatiiviseen arviointiin, jossa arvioinnin suorittaja on huomattavasti lähempänä arvioinnin kohdetta.

Clarke (1999, 23) pohtii myös arvioitsijan asemaa suhteessa arvioinnin kohteeseen. Arvioitsija voi olla täysin organisaation ulkopuolinen henkilö tai organisaation sisältä. Molemmista tapauksista on havaittavissa sekä etuja että haittoja arvioinnin suorittamisen ja tulosten kannalta. Työyhteisön sisältä tuleva arvioitsija tuntee varmasti hyvin

organisaation arvot, taustat, säännöt sekä kulttuurin, minkä seurauksena hän saattaa olla myös sitoutuneempi arviointiprosessiin. Clarken mukaan organisaation syvä tuntemus saattaa silti kääntyä haitaksikin prosessille ja arvioinnin suorittajan voi olla hankala motivoida ja rohkaista henkilöstöä mukaan arviointiprosessiin, koska työskentelee siellä myös itse. Ulkopuolinen arvioitsija tuo puolestaan mukanaan tuoreen näkökulman sekä objektiivisen, kriittisen otteen. Aikaisempi kokemus arviointiprosesseista luo arvioitsijalle yleiskuvan useisiin organisaatioihin ja tuo siten vertailukohteita. Ulkopuolisen arvioitsijan katsotaan lisäksi Clarken mukaan tuntevan arviointimenetelmät. Heikkoudeksi saattaa kuitenkin muodostua arvioitavan yhteisön heikko tuntemus ja hän saattaa olla kiinnostuneempi itse raportista kuin toteutuksesta. Vaakakupissa on hänen uransa arvioitsijana, joten mahdollinen positiivisten puolien hakeminen miellyttämistarkoituksessa koetaan huonoksi puoleksi.

Arviointien käyttö riippuu arvioinnin tavoitteista sekä kohteesta. Fetterman (2001, 3-6) tuo esiin empowerment – arvioinnin. Tätä arviointimenetelmää käytetään arvioitaessa yksilöitä, organisaatioita sekä kulttuureja keskittyen arvioitavan kohteen toimintaan. Empowerment – arviointi on kehitetty ihmisille itsensä kehittämisen avuksi sekä työn kehittämiseksi itsearviointia ja reflektointia hyödyntäen. Se keskittyy ihmisten omiin arviointeihin. Arvioitsijan rooli on enemmänkin toimia apuna ja valmentajana. Arviointiprosessi on aina demokraattinen ja sillä pyritään muutokseen ja jatkuvaan prosessiin. Tarkoituksena on pyrkiä yhteiseen ja vahvaan totuuteen yhteisöstä ja sen toiminnasta, eikä keskittyä arvioimaan jokaista toimijatasoa erillään. Tärkeintä jokaiselta arviointiin osallistujalta on sitoutua luottamukseen ja rehellisyyteen arvioinnissa. Jokaisen on tärkeää ymmärtää tilannetta omasta näkökulmastaan ja yrittää etsiä merkityksellisiä tavoitteita ja strategioita toiminnalle. Perinteiseen arviointiin verrattuna Fetterman näkee tuloksien sisältävän enemmän kovaakin kritiikkiä ja tietoa toiminnan eri ulottuvuuksista. Empowerment – arviointi koostuu kolmesta askelmasta joista ensimmäinen on mission ja vision luominen toiminnalle. Toisena askelmana Fetterman näkee merkityksellisimpien toimintojen nimeämisen ja tunnistamisen, jotka jokainen arvioi. Kolmannella askelmalla katsotaan tulevaisuuden näkyymiin. Laaditaan tavoitteita sekä strategia siitä mihin tulevaisuudessa halutaan suunnata.

Kauppi (2005, 17–27) puhuu kehittävästä arvioinnista ja kytkee arvioinnin tiiviisti toiminnan kehittämiseen. Hänen mukaansa arviointi ulottuu koulutusorganisaatioissa yleisesti

oppimisen ja osaamisen arvioinnista koko organisaation tasolle. Arviointi voi kohdistua toiminnan tai projektin aloitustilanteeseen, itse prosessiin tai tuotokseen. Arviointimenetelmä puolestaan riippuu arvioinnin kohteesta. Se voi olla muun muassa itsearviointia, oppimispäiväkirjoja, näyttökokeita tai benchmarkingia. Kauppi katsoo järkeväksi, että samaa asiaa arvioidaan useammalla menetelmällä.

Kauppi (2005, 17-20) erittelee erilaisia tapoja arvioida, jotka ovat myös kehittävän arvioinnin taustalla. Kontrolloitu arviointi ohjaa toimintaa kohti tavoiteltavia tuloksia ja käytettävä mittari ohjaa vahvasti toimintaa kohti mitattavia tavoitteita. Yksilöiden oppimista ja kehittymistä tarkasteltaessa yksilöiden kokemusten ja itseohjautuvuuden näkökulmasta, on keinona itsearviointi. Tarkoituksena, että yksilöt refleктоivat omaa kehitystään eri tavoin. Organisaation itsearviointi puolestaan pitää sisällään eri sidosryhmien arvioita. Ongelmallista itsearvioinneissa on taipumus luoda pelkästään menestystarinoita, heikkoudet ja kehittämisen paikat sivuuttaen. Kun tieto nostetaan arvioinnin kohteeksi, muuttuu arvioinnin luonne oleellisesti. Tällöin tärkeintä on arvioinnin avulla muodostettu uusi tieto arvioitavista ilmiöistä, joilla katsotaan olevan merkitystä kehittämisen kannalta. Tätä arvioinnin muotoa kutsutaan konstruktiviseksi arvioinniksi. Kommunikatiivisen arvioinnin ominaispiirteitä puolestaan ovat yhteisen ymmärryksen luominen eli tahtotilan muodostaminen pyrkimyksille kohti asetettuja tavoitteita sekä tasapuoliseen keskusteluun ja kumppanuuteen pääsemiseksi.

Kehittävää ja uudistavaa arviointia käytetään Kaupin (2005, 21-23) mukaan, kun mitattavia tavoitteita ei kyetä määrittelemään ennalta. Tällöin tärkeäksi muodostuu toimijoiden osallistuminen jatkuvaan reflektointiin, tiedon luomiseen ja käytännön kehittämiseen. Kun arviointi siis liittyy tiiviisti toiminnan kehittämiseen, on kyse kehittävästä tai uudistavasta arvioinnista. Arvioinnista tulisi muodostua jatkuva prosessi, jolloin tuotetaan tietoa toiminnan kehittämiseksi ja kehittämällä toimintaa tuotetaan arviointitietoa. Kauppi korostaa arviointikontekstin merkitystä menetelmän valintaan. Prosessin yhteistoiminnallinen suunnittelu ja eri toiminnan tasojen osallistuminen ovat merkityksellisiä arviointiprosessin onnistumiselle.

5 TUTKIMUKSEN ETENEMINEN

5.1 Tutkimusongelmat

Tutkimuksen teoreettisessa viitekehyksessä on perehdytty lapsen oppimiseen, lapsen ja hänen kasvuympäristönsä yhteen nivoutumiseen sekä lapsen ja ympäristöjen väliseen vuorovaikutukseen. Tässä tutkimuksessa lapsen kasvun kontekstina nähdään ympärivuorokautinen päivähoito sisältöineen. Tutkimuksen tarkoitus on selvittää minkälaisena eri toimijat kokevat ympärivuorokautisen päivähoidon laadun ja onko eri toimijatasoilla eroja laadun kokemisessa. Lisäksi pyritään selvittämään laadun dimensioita ympärivuorokautisessa päivähoitossa ja erityisesti huomiota kiinnitetään lasten yksilölliseen huomioimiseen. Mielenkiinto kohdistuu myös selvittämään nokialaisen päivähoidon ja koko maan päivähoidon laadun eroavaisuuksia ja tutkimaan myös Nokian päivähoidon toimijoiden arviointien yhteneväisyyttä verrattuna koko maahan.

1. Millaista ympärivuorokautisen päivähoidon laatu on Nokialla?
 - a) Minkälaisena vanhemmat kokevat ympärivuorokautisen päivähoidon laadun?
 - b) Minkälaisena henkilökunta kokee ympärivuorokautisen päivähoidon laadun?
 - c) Miten vanhempien ja henkilökunnan näkemys eroaa ympärivuorokautisen päivähoidon laadusta?
2. Mitä ovat laadun dimensiot Nokian ympärivuorokautisessa päivähoitossa sekä näkykö lasten yksilöllinen huomioiminen?
3. Miten nokialaisen päivähoidon laatu eroaa koko maan päivähoidon laadusta?
4. Kuinka yhteneväisesti nokialaiset vanhemmat ja henkilöstö arvioivat laatua verrattuna koko maahan?

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimus on luonteeltaan kvantitatiivinen. Vilkan (2007, 13–14) mukaan kvantitatiivinen menetelmä on tutkimustapa, jossa tietoa käsitellään numeerisesti. Tutkimuksessa tutkija saa tutkimustiedon numeroina tai hän ryhmittelee laadullisen aineiston numeeriseen muotoon. Tutkijan tehtävä on tulkita numerotieto sanalliseen, ymmärrettävään muotoon ja kuvailla millä tavalla eri asiat liittyvät toisiinsa tai eroavat toistensa suhteen. Virtasen

(2007, 93,154–155) mukaan määrällisen tutkimuksen ote pohjautuu positivistiseen tieteen paradigmaan, jonka mukaan arviointi tuottaa tietoa, joka on yleistettävissä, koska tämä on määrällisen, otantaan sekä laajoihin kyselyaineistoihin perustuvan tutkimuksen tutkimuksellinen idea. Virtasen luokituksen mukaan tämä arviointitutkimus on formatiivinen eli se suoritetaan toiminnan aikana.

Raunion (1999, 198-199) mukaan kvantitatiivisen tutkimuksen katsotaan täyttävän positivismiin vaatimuksen, koska siinä käytetään tilastollista tutkimustapaa. Tutkimukselle on ominaista, että johtopäätökset perustuvat matemaattisten analyysien perusteella selvitettyihin muuttujien välisiin yhteyksiin.

Virtanen (2007, 156–158) korostaa, että asianosaisilta kerätyt, tilastolliseen tutkimusotteeseen, eli survey-tutkimukseen perustuvat kyselyaineistot ovat juuri arviointiaineistoja. Survey-tutkimuksesta Toivonen (1999, 170–187) nostaa esiin kaksi erilaista määrittelyä. Laajan määrittelyn mukaan survey-tutkimuksen yksiköitä voivat olla mitkä tahansa yksiköt ja datan keräämisen menetelmä voi olla mikä tahansa. Samoin tutkittavina asioina voivat olla mitkä tahansa ominaisuudet. Suppean määritelmän mukaan tutkimusyksikkönä voivat olla vain ihmiset ja tiedot kerätään kyselyllä tai haastattelulla. Suppean määrittelyn esittää myös Hirsjärvi (2007, 188), jonka mukaan survey on kvantitatiivisen tutkimuksen perinteinen tutkimustyyppi ja sen keskeisenä aineistonkeruumenetelmänä tunnetaan kysely. Survey-käsite tarkoittaa sellaisia aineistonkeruun menetelmiä, joissa aineistoa kerätään standardoidusti, eli kaikilta kysytään samaa asiaa täsmälleen samalla tavalla ja jossa kohdehenkilöt muodostavat otoksen tietystä perusjoukosta. Suomessa ei kuitenkaan Toivosen (199, 170) mukaan ole survey-tutkimuksen kohdalla havaittavissa epäselvyyttä. Se on aina ymmärretty suppean määritelmän mukaan.

Raunio (1999, 198-199) korostaa survey-tutkimuksen positivismille ominaisia piirteitä. Näitä ovat erityisesti mittaaminen, tutkijan pyrkimys mahdollisimman suureen objektiivisuuteen, sekä tutkimuksen toistettavuus. Kvantitatiivinen tutkimus korostaakin tieteellisen tiedon yleispätevyyttä tutkijaan ja tutkimuskohteeseen nähden. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla hankittu tieteellinen tieto poikkeaa olennaisesti ihmisten arkikokemukseen perustuvasta tiedosta. Juuri tieteellisellä menetelmällä hankitun tiedon korostaminen suhteessa arkitietoon nähdään positivismiin tuntomerkkinä.

5.3 Kyselylomake

Aineiston keruu suoritettiin Päivähoitopaikan laadunkartoitus -kyselylomakkeella, joka on syntynyt osana Oulun Yliopiston Laadun arviointi päivähoidossa – projektia. Hujalan ym. (1999b) mukaan projektin tarkoituksena oli luoda varhaiskasvatukselle oma laadunhallinnan käsitteistö, sekä laatukriteerit. Teoriataustan pohjalta määritellyistä kriteereistä vanhemmat, päivähoidon henkilökunta sekä hallintohenkilöstö arvioivat tärkeimpiä ja keskeisimpiä kriteerejä, jotka muodostivat lopulta kyselylomakkeen. Lomake on uudistettu varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ilmestyttyä vastaamaan varhaiskasvatussuunnitelman määrittelemään laatutasoon. Tutkimuksessa käytettiin myös samalla kyselylomakkeella kerättyä, maanlaajuista aineistoa. Aineistoa on kerätty Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa – projektissa, kuuden vuoden ajan, koko maasta, vuosina 2003-2007. Koko maan aineistossa arvioinnin kohteita on ollut tähän asti 6824. Lomakkeeseen tehdyistä muutoksista johtuen jokaisen laatutekijän kohdalla käytössä on hieman eri määrä muuttujia, koska esimerkiksi suurin osa vaikuttavuustekijöistä on lisätty lomakkeeseen vasta varhaiskasvatussuunnitelman myötä tehdyn päivityksen jälkeen. (ks. liite 1.)

Kyselyn etuna nähdään mahdollisuus kerätä suurikin aineisto. Tutkimukseen osallistuu useita henkilöitä ja heiltä voidaan kysyä monia kysymyksiä. Tehokkuudesta huolimatta mahdollisina haittoina kyselylle voidaan pitää vastaamattomuutta, jolloin vastaamattomuusprosentti voi nousta suureksi. Toivosen (1999, 170) mukaan survey-tutkimusten määrän kasvu nykyisin lisää vastaamattomuutta, koska ihmiset ovat kyllästyneitä erilaisiin kyselyihin. Heikkoutena voidaan nähdä myös se, etteivät kaikki vastaajat ota lomaketta tosissaan tai he eivät ole asiaan perehtyneet riittävästi. Kyselyn suorittamisen tapa voi vaikuttaa suuresti saadun aineiston määrään. Posti – ja verkkokyselyissä vastausprosentti voi lomakkeiden karhuamisen jälkeen olla parhaimmillaan 70 – 80 %, joskin tavallisesti se jää alle 40 %:iin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 188–190.) Tässä tutkimuksessa käytettyä kyselyä voidaan Hirsjärven ym. (2007, 191-192) mukaan luonnehtia informoiduksi kyselyksi. Sille ominaista on, että tutkija jakaa lomakkeet henkilökohtaisesti ja kertoo samalla tutkimuksen tarkoituksesta. Vastaajat täyttävät kyselyt ja palauttavat ne sovittuun paikkaan. Toisaalta tässä tutkimuksessa on myös postikyselyn piirteitä. Tällöin lomakkeet postitetaan vastaajille ja he palauttavat ne tutkijalle takaisin.

Tutkimuksen tarkoituksena oli saada kuvaus varhaiskasvatuksen laadusta, sen heikkouksista ja vahvuuksista päivähoitopaikassa. Arviointi muodostuu päivähoitopaikan henkilöstön kyselylomakkeen ja ryhmän lasten vanhemmille jaettavan kyselylomakkeen pohjalta. Lomake koostuu väittämistä, joiden arviointi perustuu siinä määriteltyyn lähteeseen. Lähteitä ovat havainnointi, kirjallinen dokumentointi, aikuisten haastattelu sekä lasten haastattelu. Lähteet on kuvattu erilaisin symbolein lomakkeen instruktio-osuuteen ja ne on myös merkitty jokaisen väittämän yhteyteen. Tieto, joka hankitaan havainnoimalla vastaamista varten, on esitetty lomakkeessa silmääläsisymbolilla. Asiakirjan kuva väittämän kohdalla tarkoittaa, että tieto on saatavilla kirjallisesti dokumentoituna päiväkodissa. Kahden aikuisen kuva tarkoittaa tiedon hankkimista aikuisilta kysymällä ja lapsen kasvojen kuva tarkoittaa tiedon hankkimista lasta haastattelemalla.

Arviointiasteikot ovat joko kaksi- tai viisiportaisia. Kaksiportaisella asteikolla vastausvaihtoehdot olivat ”kyllä” tai ”ei”. Viisiportaisella asteikolla vaihtoehdot vaihtelivat kysymyksestä riippuen ”täysin samaa mieltä – eri mieltä”, ”erittäin usein – ei koskaan”, ”erittäin hyvin – erittäin huonosti” tai ”erittäin paljon – ei juuri lainkaan” välillä. Mitä suuremman arvon vastaus saa, sitä positiivisempi on henkilön mielipide kysytystä asiasta. Keskimäinen vaihtoehto asteikosta (vaihtoehto 3) tulkittiin neutraalina, kantaa ottamattomana vaihtoehtona.

Lomakkeen alussa vastaajalta kysyttiin vastaajan rooli eli edustaako hän henkilöstöä vai vanhempia. Samalla haluttiin selvittää vastaajan työpaikka eli päiväkotia tai vastaajan lapsen päiväkotia sekä ryhmä. Näitä tietoja voitiin hyödyntää analyysivaiheessa taustamuuttujina. Lomake sisälsi myös avoimia kysymyksiä, joiden avulla selvitettiin vastaajan ajatuksia päivähoitoon laatu lisänneistä tai vähentäneistä tekijöistä sekä ehdotuksia päivähoitoon kasvatustoiminnan kehittämiseksi. Yhteensä sekä vanhempien että henkilökunnan lomakkeissa oli kuusi sivua ja 42 asteikkoihin perustuvaa väittämää sekä avoimet kysymykset. Molempien ryhmien kyselylomakkeet olivat samanlaiset lukuun ottamatta avoimien kysymysten sanallista muotoilua. Kysymykset voidaan jaotella laatutekijöittäin eli jokaisella kysymyksellä on tarkoitus kartoittaa tiettyyn laatutekijään liittyviä asioita. Oheisessa taulukossa (taulukko1) on esitetty lomakkeen kysymysten jakautuminen eri laatutekijöiden mukaisesti.

TAULUKKO 1. Kysymysten jakautuminen laatutekijöittäin

Laatutekijä	Kysymykset
Puitetekijät	1-5
Välilliset tekijät	6-13
Prosessitekijät	14-31, 35-38
Vaikutustekijät	32-34, 39-42

5.4 Tutkimuksen suorittaminen

Tutkimuksen aineisto kerättiin kahdesta ympärivuorokautisesta päiväkodista Nokian kaupungissa. Tutkimus oli perusteltua suorittaa yhdessä kunnassa koskien koko ympärivuorokautista päivähoitoa, jolloin on mahdollista luoda kokonaiskuva kyseisen kunnan ympärivuorokautisen päivähoiton laadusta. Tällöin tutkimuskunta myös hyötyy tuloksista parhaalla mahdollisella tavalla.

Lomakkeet jaettiin henkilökunnalle sekä lasten vanhemmille maaliskuussa 2008 ja vastaamiseen oli aikaa kaksi viikkoa. Vanhempien lomakkeen alkuun liitettiin lyhyt selvitys tutkimuksesta ja käytettävästä lomakkeesta (liite 2). Henkilökunnan lomakkeissa käytettiin alkuperäiseen kyselylomakkeeseen kuulunutta instruktiota (liite 3). Henkilökunnan lomakkeita jaettiin molempien päiväkotien henkilökunnalle yhteensä 37 kappaletta ja vanhempien lomakkeita molempiin päiväkoteihin yhteensä 145 kappaletta. Aineistoa kerättiin siis kummankin päiväkodin kaikista ryhmistä, joita oli yhteensä kuusi. Otokseen kuului kaksi alle kolmevuotiaiden ryhmää, kaksi 3-5 -vuotiaiden ryhmää sekä kaksi esikouluryhmää. Lomakkeita ei jaettu ympärivuorokautisessa päivähoitossa olevien koululaisten vanhemmille, vaan haluttiin keskittyä lain mukaan päivähoiton piiriin kuuluvien lasten perheisiin. Lomaketta ei myöskään jaettu kuin yksi kappale perhettä kohden, jos saman perheen useampi lapsi oli samassa ryhmässä. Tällä tavalla haluttiin helpottaa vanhempien tehtävää ja kannustaa heitä vastaamaan. Kyselyyn eivät osallistuneet lyhytaikaisissa, muutaman päivän kestävässä työsuhteissa olevat sijaiset, koska heillä ei välttämättä ollut vielä tarvittavaa kokemusta asiasta voidakseen vastata kyselyyn ja perehtyä siihen niin syvällisesti kuin henkilökunnalta voidaan odottaa.

Tutkija perehdytti jokaisen ryhmän lastentarhanopettajat kyselylomakkeeseen ja toimitti heille tarvittavat lomakkeet, jotka jokainen jakoi oman ryhmänsä lasten vanhemmille. Koska tutkija itse työskenteli lastentarhanopettajana toisessa tutkimukseen

osallistuneessa päiväkodissa, voitiin käyttää myös informoitua kyselyä, jonka saattoi olettaa hieman nostavan vastausprosenttia. Tutkija sekä muut lastentarhanopettajat jakoivat lomakkeet, jotka vanhemmat palauttivat eteisissä oleviin palautuslaatikoihin ja henkilökunta toimistossa olevaan kirjekuoreen. Toisen päiväkodin lomakkeiden jako muistutti lähinnä postikyselyä eli lomakkeet jaettiin vastaajille ja he palauttivat ne sovittuun paikkaan. Vanhemmat palauttivat lomakkeet ryhmien henkilökunnalle ja henkilökunta toimistossa olevaan kirjekuoreen.

Aineiston keruu ajoitettiin suunnitelmallisesti kevääseen ja se aloitettiin välittömästi tutkimusluvan tultua. Vastausten määrään saattoi sekä vanhempien että henkilökunnan osalta vaikuttaa hiihtoloma, joka sijoittui aineiston keräämisen ensimmäiselle viikolle. Useat perheet viettivät tuolloin talvilomaa. Toisaalta vastausten määrään saattoi myös vaikuttaa henkilökunnan talvilomat, jotka suurelta osin ajoittuivat kyseiseen aikaan. Henkilöstön osalta vastaamattomuuteen vaikutti mahdollisesti myös Toivosen (1999) esiin nostama kyllästyminen kyselyihin, koska työyhteisöissä kartoitettiin osittain samanaikaisesti kyselyillä henkilöstön työtapoja sekä jaksotyössä olevien työntekijöiden työssä jaksamista.

Lomakkeita karhuttiin lähinnä vanhemmilta eteisiin laitettavilla ilmoituksilla sekä henkilökohtaisella kannustamisella lomakkeen täyttämiseen. Vanhemmille lomakkeen tärkeyttä perusteltiin ympärivuorokautisen päivähoiton kehittämisen kannalta. Lisäksi palautuskehotuksia liitettiin sähköpostilla perheille toimitettavien viikko-ohjelmien yhteyteen kahdessa ryhmässä kuudesta. Lomakkeita palautui vastausajan loppuun mennessä yhteensä 92 kappaletta eli 50,5 %. Vastaukset jakoutuivat kahden ympärivuorokautisen päiväkodin välillä melko tasaisesti. Ensimmäisen päiväkodin vastauksien palautusmäärät olivat prosentuaalisesti hieman suurempia. Lomakkeen palautti henkilökunnasta 70,6 % ja vanhemmista 48 %. Toisesta päiväkodista vastauksia palautti henkilökunnasta 68,8 % ja vanhemmista 41,4 %. Kokonaisuudessaan 3,8 % henkilökunnan lomakkeista pohjatietoja ei ollut täytetty ja 0,6 %: ssa vanhempien lomakkeista samat tiedot puuttuivat.

5.5 Aineiston analysointi

Kyselylomakkeilla kerätty aineisto syötettiin SPSS for Windows ohjelmaan. Kaikki kyselylomakkeilla saatu tieto analysoitiin kvantitatiivisia menetelmiä käyttäen ja avoimilla kysymyksillä saatua tietoa käytettiin tukemaan määrällisen analyysin tuloksia tutkimuksen tuloksia raportoitaessa.

Aineiston analyysi aloitettiin datamatriisin tarkastelulla, jotta mahdolliset puuttuvat tai väärinsyötetyt havainnot voitiin paikallistaa. Lisäksi tutkija pyrki samalla tutustumaan aineistonsa ja sai luotua siitä yleiskuvan. Aineiston sisältämistä ilmiöistä pyrittiin saamaan alustava käsitys tunnuslukujen avulla. Tutkimuksessa käytetyt tilastolliset analyysimenetelmät esitellään tutkimusongelmittain. Seuraavaan taulukkoon (taulukko 2) on koottu käytetyt analyysimenetelmät sekä tutkimusongelmat.

TAULUKKO 2. Tutkimusongelmat sekä käytetyt tilastolliset analyysimenetelmät

Tutkimusongelma	Tilastolliset analyysimenetelmät ja tunnusluvut
1. Millaista ympärivuorokautisen päivähoiton laatu on Nokialla?	Summamuuttujat, keskiarvo
a) Minkälaisena vanhemmat kokevat ympärivuorokautisen päivähoiton laadun?	Summamuuttujat, keskiarvo
b) Minkälaisena henkilökunta kokee ympärivuorokautisen päivähoiton laadun?	Summamuuttujat, keskiarvo
c) Miten vanhempien ja henkilökunnan näkemys eroaa ympärivuorokautisen päivähoiton laadusta?	U-testi, Keskiarvo
2. Mitä ovat laadun dimensiot Nokian ympärivuorokautisessa päivähoitossa sekä näkyykö yksilöllinen huomioiminen?	Faktorianalyysi
3. Miten nokialaisen päivähoiton laatu eroaa koko maan päivähoiton laadusta?	Summamuuttujat, keskiarvo
4. Kuinka yhteneväisesti nokialaiset vanhemmat ja henkilöstö arvioivat laatua verrattuna koko maan aineistoon?	U-testi, keskiarvo

Jotta aineiston muuttajat olisivat keskenään yhteismitallisia, muutettiin summamuuttujien rakentamista varten kaksiporlaisella vastausasteikolla olevat vastaukset viisiportaiselle asteikolle, jolloin vaihtoehto ”ei”, pysyi ennallaan ja vaihtoehto ”kyllä” muutettiin numeroksi viisi. Tällöin kaikki kysymykset olivat viisiportaisella vastausasteikolla, jolloin niistä voitiin laskea summat. Tutkimuksen tematiikan kannalta on merkityksellistä tarkastella kumpaan ääripäähän vastaukset sijoittuvat, eikä niinkään tutkia vastausten saamia arvoja. Tilastotieteen kannalta asteikon muuttaminen ei välttämättä ole luotettavaa, mutta tämän tutkimuksen kannalta välttämätöntä keskiarvojen vertailtavuuden kannalta.

Kahta ensimmäistä tutkimusongelmaa selvitettiin summamuuttujien ja niiden keskiarvojen avulla. Summamuuttujat on muodostettu tarkoituksena tiivistää yhteen muuttujaan useamman samankaltaista ominaisuutta mittaavan muuttujan sisältämä tieto. Sen jälkeen summamuuttujista lasketaan havaintoarvojen keskiarvo. Nummenmaa (2004, 151-153) korostaa, että summamuuttujia muodostettaessa on erityisesti syytä kiinnittää huomiota, että yhdistettävät muuttajat mittaavat samaa ominaisuutta. Keskiarvomuuuttujan laskeminen on mielekästä, koska tällöin muodostetun muuttujan mitta-asteikko säilyy samana kuin alkuperäistenkin muuttujien. Käytännössä tällaista menettelyä sovelletaan usein erilaisten kyselylomakkeiden tuloksia analysoitaessa.

Tässä kyselylomakkeella toteutetussa laadun kartoituksessa muodostettiin summamuuttujat neljän laatutekijän mukaan. Aikaisemmin esitellyssä taulukossa (taulukko 2) on esitetty laatutekijät sekä niitä mittaavat kysymykset. Summamuuttujien keskiarvojen perusteella tarkasteltiin mitkä laatutekijät nousivat keskeisimmiksi eri arvioitsijaryhmissä sekä sen jälkeen keskiarvojen perusteella selvitettiin arvioitsijoiden mielestä laadukkaimpia asioita ympärivuorokautisessa päivähoidossa.

Nummenmaan (2004, 36-37, 142) mukaan tilastolliset testit voidaan jakaa parametrisiin ja epäparametrisiin testeihin sen perusteella millaisia jakaumia testit käyttävät hyväkseen. Epäparametrisia testejä voi Nummenmaan mukaan käyttää milloin vain, ehtona tietenkin, että testillä voidaan vastata tutkimuskysymykseen. Parametristen testien käyttö puolestaan edellyttää aineistolta tiettyjä ominaisuuksia. Parametriset testit ovat voimakkaampia, eli ne hylkäävät tilastollisen nollahypoteesin herkemmin kuin epäparametriset testit. Jos parametristen testien oletukset eivät kuitenkaan toteudu, on käytettävä epäparametrisiä menetelmiä. Koska tämän tutkimuksen aineistossa toteutuu

normaalijakautuneisuuden edellytys vaihtelevasti, oli perustellumpaa käyttää epäparametrisiä testejä.

Nummenmaan (2004, 36–37) mukaan toisena edellytyksenä parametristen testien soveltavuudelle katsotaan, että mittaus on täytynyt suorittaa vähintään välimatka-asteikolla. Tutkimuksessa käytetyn kyselylomakkeen väittämät perustuvat viisi -portaiseen Likert -asteikkoon. Likertin-asteikossa ihmisten pitää valita, kuinka samaa miltä he ovat tietyn väittämän kanssa. Onkin selvää etteivät mielipiteet vaihtele ainoastaan viidessä pykälässä. Vaikka tarkoituksenmukaista on tehdä aina mahdollisimman tarkkoja mittauksia, mittausteknisistä syistä ei aina ole mahdollista käyttää kaikista tarkinta mitta-asteikkoa. Myös Yli-Luoman (1998) mukaan viisiportaista vastausasteikkoa voidaan pitää välimatka-asteikollisena, vaikka emme tarkalleen tiedä mittayksiköiden etäisyyksiä. Vaikkakin Likert-asteikkoa voitaisiin käyttää parametristen testien soveltamisessa, ei tämä aineisto täytä ensimmäistä ehtoa eli normaalijakautuneisuutta.

Jotta saatiin selville, miten vanhempien ja henkilökunnan näkemykset ympärivuorokautisen päivähoidon laadusta eroavat, käytettiin analyysimenetelmänä parametristen testien, T-testin, epäparametristä vastinetta eli U-testiä. Nummenmaan (2004, 250) mukaan U-testi perustuu järjestyslukujakaumien tarkasteluun eli niiden soveltamiseksi tulee havaintoarvot muuttaa järjestyslukuiksi. Pienin havainto saa tällöin arvon yksi ja toiseksi suurin arvon kaksi ja niin edelleen. Tässä toimenpiteessä menetetään tietenkin tietoa, mutta nyt normaalijakaumaoletusta ei tarvitse noudattaa. Viisiportaisella asteikolla tässä tutkimuksessa vastaukset olivat valmiiksi soveltuvassa muodossa.

U-testi vertaa Nummenmaan (2004, 250–252) mukaan tutkittavien luokkien mediaaneja toisiinsa. U-testiä voidaan hänen mukaansa käyttää kun riippumattomien otosten T-testin oletukset eivät ole voimassa. U-testin nollahypoteesi on, että järjestyslukujen jakaumat ovat samanlaiset. Mitä pienempi on U-testin havaittu merkitsevyystaso, sitä suuremmalla todennäköisyydellä jakaumat ovat erilaiset. Muuttujan havaintoarvojen suuruusjärjestykseen laittamisen jälkeen tarkastellaan järjestyslukujen summaa tutkittavan muuttujan luokissa. Jos järjestyslukujen summa on huomattavaan suuri, on ryhmään kuuluvat havainnot melko suuria eli mediaanit ovat erisuuruisia. Jos molempien ryhmien summat ovat yhtä suuria, on molemmissa ryhmissä ollut sekä suuria, että pieniä

havaintoja. Tarkastelemalla U-testisuureen p-arvoa voidaan päätellä poikkeavatko vertailtavat ryhmät tilastollisesti merkittävästi toisistaan vai eivät.

U-testiä käytetään kun halutaan selvittää poikkeavatko kaksi ryhmää toisistaan jonkin ominaisuuden suhteen. U-testin avulla tutkittiin myös koko maan vanhempien ja henkilökunnan näkemysten eroja päivähoiton laadusta, jotta saatiin kuva siitä, ovatko Nokian ympärivuorokautisen päivähoiton henkilökunnan ja vanhempien laatukokemukset yhteneväiset koko maahan verrattuna. Epäparametriseen monivertailuun ei ole Nummenmaan (2004, 261) mukaan muuta mahdollisuutta kuin suorittaa se erikseen Mann-Whitneyn U-testin avulla.

Kolmatta tutkimusongelmaa eli laadun dimensioita sekä lapsilähtöisyyden näkymistä selvitettiin faktorianalyysin avulla. Nummenmaan (2004, 332–337, 342) mukaan faktorianalyysi on kehitetty menetelmäksi useiden muuttujien samanaikaisen yhteisvaihtelun tutkimiseksi. Siinä pyritään selvittämään miten muuttujien väliset korrelaatiot kimputtuvat, eli millä muuttujilla on samankaltaista vaihtelua ja mitkä ovat toisistaan riippumattomia. Ne muuttujat, joilla on samankaltaista vaihtelua keskenään, mutta ovat riippumattomia toisista muuttujista, yhdistetään faktoriksi. Faktorianalyysillä on tarkoitus tiivistää muuttujat yksinkertaisempaan muotoon, mutta silloin ne ovat vähemmän tarkempia. Mitä suuremmaksi faktorin ominaisarvo nousee, sen merkitsevämpi faktori on ratkaisun kannalta. Nummenmaan mukaan faktoriratkaisulle oleellista on, että sen tulisi olla niin yksinkertainen kuin mahdollista. Tämä asettaa ratkaisulle erilaisia ehtoja. Ensinnäkin faktorien tulisi selittää yhteisvaihtelusta mahdollisimman paljon ja faktoreita tulee olla mahdollisimman vähän. Lisäksi malliin pitäisi tulla mahdollisimman paljon itseisarvoltaan pieniä ja suuria latauksia ja keskinkertaisia latauksia pitäisi olla mahdollisimman vähän. Lopuksi faktoreille tulisi olla sisällöllisesti mielekäs tulkinta.

Nummenmaan (2004, 346) mukaan faktorianalyysin edellytys on, että tutkittavia on vähintään kaksinkertainen määrä verrattuna analysoitaviin muuttujiin. Tässä tutkimuksessa käytettävässä aineistossa tutkittavia on yhteensä 92 ja muuttujia 35 eli tämän ehdon voidaan katsoa toteutuvan. Faktorianalyysissä ovat mukana ainoastaan viisiportaiseen asteikkoon perustuvat muuttujat, koska kaksiporaisilla muuttujilla faktorianalyysi ei toiminut mahdollisesti vastausten vähäisen vaihtelun vuoksi. Kaksiporaisia väittämiä oli lomakkeessa vain seitsemän. Tämän tutkimuksen aineistolle

faktorianalyysi suoritettiin Generalized least squares (GLS) ekstrakointimenetelmää ja suorakulmaista rotaatiota käyttäen.

GLS-ekstrakointimenetelmä valittiin, koska Nummenmaan (2004, 346) mukaan se soveltuu pienemmille otoskoille ja sitä on perusteltua käyttää, koska tässä aineistossa normaalijakaumaoletus ei toteudu. Aluksi faktorianalyysia kokeiltiin suorittaa yleisesti suositellulla Maximum Likelihood –ekstrakointimenetelmällä, mutta se ei ollut soveltuva, koska aineisto oli liian pieni ja kyseinen menetelmä edellyttää muuttujien noudattavan normaalijakaumaa. Rotatoimisella tavoitellaan faktoriratkaisun muuttamista siten, että yksittäisen muuttujan lataukset yhteen faktoriin maksimoidaan. Rotaation avulla mallista on mahdollista saada myös helpommin tulkittava. Suorakulmaista rotaatiota käytettäessä oletetaan, että faktorit ovat toisistaan riippumattomia eli niillä ei ole yhteyttä toisiinsa.

6. TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa tarkastellaan tutkimuksen tuloksia tutkimusongelmien mukaisessa järjestyksessä, laatutekijöittäin jaoteltuna. Laadun yleiskuvan saamiseksi vertailukohteena käytetään maanlaajuisesti kerättyä aineistoa. Tuloksia pyritään kuvaamaan mahdollisimman monipuolisesti ja taulukoita käytetään tukena tulosten selkiyttämiseksi. Taulukoissa on esitetty tutkimuksen kannalta keskeisimmät tunnusluvut. Summamuuttujista on esitetty keskiarvon lisäksi minimi- ja maksimi arvot sekä U-testin tuloksissa U-arvo, p-arvo ja keskiarvot. Luettavuuden kannalta on perusteltua, että tässä luvussa tarkastellaan ainoastaan tuloksia ja myöhemmässä luvussa esitetään pohdintaa sekä johtopäätöksiä tutkimuksen tuloksien pohjalta.

6.1 Millaista ympärivuorokautisen päivähoiton laatu on Nokialla?

Ympärivuorokautisen päivähoiton varhaiskasvatuksen laadulle yleiskuva luotiin kokonaisarvioinnilla, jossa on mukana sekä henkilöstön että vanhempien arvioinnit. Laadun yleiskuvan selvittämiseksi käytettiin summamuuttujia, jotka muodostettiin laatutekijöittäin. Kysymykset 1-5 selvittävät puitetekijöiden toteutumista, kysymykset 6-13 kuvaavat välillisiä tekijöitä, kysymykset 14-31 ja 35-38 kuvaavat prosessitekijöitä sekä vaikutustekijöiden toteutumista selvittävät kysymykset 32-34 ja 39-42 (ks. taulukko 1). Summamuuttujien keskiarvot määrittävät yleisen keskiarvon yhtä laatutekijää selvittävistä kysymyksistä, kaikkien vastaajien keskuudesta. Vastaajia oli yhteensä 92. Asteikkona mittauksessa käytettiin asteikkoa 1-5, jossa vaihtoehto 5 kuvaa laatutekijän vahvaa tasoa ja vaihtoehto 1 kuvaa laatutekijöiden heikkoa tasoa.

Kokonaisarvioinnin perusteella lasketun keskiarvon mukaan saa Nokian ympärivuorokautinen päivähoito arvosanan 4,42. Koko maan keskiarvoon verraten Nokian ympärivuorokautinen päivähoito saa vahvan laatuarvion, koko maan keskiarvon ollessa 4,14. Laatutekijät jaotellaan välillisiin tekijöihin, puite-, prosessi- ja vaikuttavuustekijöihin. Koko ympärivuorokautisen päivähoiton laatua kuvatessa tutkimuskunnassa selvästi parhaan arvosanan saavat välilliset tekijät keskiarvolla 4,75. toiseksi parhaan arvosanan saavat vaikuttavuustekijät keskiarvolla 4,39. Heikoimmiksi laadultaan vastaajat arvioivat prosessitekijät keskiarvolla 4,35 sekä puitetekijät keskiarvolla 4,20. Oheisessa taulukossa

(taulukko 3.) on esitetty tunnusluvut laatutekijöittäin. Tulokset esitellään laatutekijöittäin laadunarviointimallin mukaisessa järjestyksessä. Koko maassa puitetekijät saivat myös heikoimman arvion laadustaan. Nokian arvosanoista poiketen koko maan toiseksi heikoimmaksi arvioidut välilliset tekijät koettiin Nokian ympärivuorokautisessa päivähoidossa kaikkein laadukkaimmiksi. Prosessi- ja vaikuttavuustekijät sijoituivat koko maahan verraten hieman heikommiksi, mutta ero koko maahan on hyvin marginaalinen molempien laatutekijöiden osalta. Vastausten saamien arvioiden vaihteluväli oli koko maassa huomattavasti suurempi kuin Nokiolla.

TAULUKKO 3. Keskiarvot ja vaihteluväli laatutekijöittäin (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x} Nokia	\bar{x} Koko maa
Puitetekijät	4,20 (2,00-5,00)	3,67 (1,00-4,80)
Välilliset tekijät	4,75 (3,25-5,00)	4,01 (1,00-5,00)
Prosessitekijät	4,35 (3,00-5,00)	4,40 (2,23-4,64)
Vaikuttavuustekijät	4,39 (2,00-5,00)	4,46 (1,57-5,00)

Puitetekijät Nokiolla

Kyselyn perusteella heikoimmaksi laadultaan arvioitiin puitetekijät. Puitetekijöihin Hujala ym. (1999a) katsovat kuuluviksi ryhmän koostumuksen, ihmissuhteiden pysyvyyden sekä fyysisen ympäristön. Puitetekijöiden osalta koko ympärivuorokautisessa päivähoidossa suurimman keskiarvon, 4,82, kaikkien vastaajien mukaan saa päivähoitopaikan saaminen vanhempien toivomasta hoitomuodosta. Heikoimmin toteutuu vastaajien mukaan päivähoitopaikan tilojen mahdollistavuus sekä ryhmätoiminnoille että rauhalliselle yksinololle, keskiarvolla 3,90. Toiseksi heikoimman arvon, 3,96, saa sijaisten oleminen ryhmässä kun henkilökunnasta joku on poissa. Puitetekijät on esitetty taulukossa 4.

TAULUKKO 4. Vanhempien ja henkilöstön yhteinen näkemys puitetekijöiden laadusta Nokiolla (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Lapsi on saanut päivähoitopaikan vanhempien toivomasta hoitomuodosta ja/tai paikasta	4,82	1	5
Lapsiryhmässä on varahenkilö tai sijainen, kun joku henkilökunnasta on poissa	3,96	1	5
Sisätilat ovat lapsille turvalliset	4,10	2	5
Ulkotilat ovat lapsille turvalliset	4,20	2	5
Päivähoitopaikan tilat mahdollistavat sekä ryhmätoiminnot että rauhallisen yksinolon	3,90	1	5

Välilliset tekijät Nokialla

Parhaimmaksi laadultaan kyselyn perusteella arvioitiin välilliset tekijät keskiarvolla 4,75. Välillisiin tekijöihin katsotaan Hujalan ym. (1999a) mukaan kuuluvaksi henkilökunnan ja vanhempien välinen yhteistyö, yhteistyö muiden tahojen kanssa, henkilökunnan keskinäinen yhteistyö ja hyvinvointi sekä henkilökunnan koulutus ja ammatillinen kasvu sekä johtajuus.

Parhaimmat arvosanat vastaajilta saavat varhaiskasvatussuunnitelmien toteuttamiseen liittyvät tekijät eli ”*varhaiskasvatussuunnitelmassa on pohdittu lapsen oppimista; mitä lapsi osaa tehdä itsenäisesti ja missä lapsi tarvitsee aikuisen tukea*”, keskiarvolla 4.96 sekä ”*lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu lapsen kiinnostuksen kohteet ja hänelle tärkeät asiat*”, keskiarvolla 4.95. Heikoimmaksi laadultaan arvioidaan keskiarvolla 4.42, ”*lapset ja vanhemmat ovat yhdessä sopineet yhteiset toimintaperiaatteet ja toimintaa ohjaavat säännöt ja sopimukset*”. Toiseksi heikoimman arvioinnin saa ”*päivähoitopaikan ilmapiiri on hyvä*” keskiarvolla 4,45. Yleisesti ottaen välillisten tekijöiden laatua määrittävien kysymysten keskiarvot eivät poikenneet toisistaan suuresti. Ero parhaimman ja huonoimman keskiarvon välillä oli vain 0,53 yksikköä. Kaikkien välillisten tekijöiden laatua mittaavien kysymysten tunnusluvut on esitetty taulukossa 5.

TAULUKKO 5. Vanhempien ja henkilöstön yhteinen näkemys välillisten tekijöiden laadusta Nokialla (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Päivähoitopaikan palvelusitoumuksessa esitellään päivähoitoyksikön toimintaa ohjaavia kasvatuseriaatteita ja käytäntöjä	4.91	1	5
Henkilöstö on motivoitunut, ammattitaitoista ja lasten kasvattamiseen sitoutunutta	4,47	3	5
Päivähoitopaikan ilmapiiri on hyvä	4,45	3	5
Lapset, vanhemmat ja henkilökunta ovat yhdessä sopineet yhteiset toimintaperiaatteet ja toimintaa ohjaavat säännöt ja sopimukset	4,42	1	5
Vanhemmat ja henkilöstö ovat yhdessä laatineet lapsen varhaiskasvatussuunnitelman	4,87	1	5
Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu lapsen kiinnostuksen kohteet ja hänelle tärkeät asiat	4,95	1	5
Suunnitelmassa on pohdittu lapsen oppimista; mitä lapsi osaa tehdä itsenäisesti ja missä lapsi tarvitsee aikuisen tukea	4,96	1	5
Henkilöstö ja vanhemmat ovat yhdessä arvioineet lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista	4,47	1	5

Prosessitekijät Nokiolla

Laatutekijöistä prosessitekijät saivat keskiarvon 4,35. Prosessitekijöistä parhaimman arvosanan sai, *"lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat"* keskiarvolla 4,62. Vahvaa laatutasoa osoitti arviointien mukaan myös, *"lapsilla on päivähoitossa kavereita"* (4.60) sekä *"lasten kaverisuhteita tuetaan tarvittaessa"* (4.52). Heikkouksiin voidaan keskiarvon perusteella lukea, *"päiväjärjestys mahdollistaa pitkäkestoisen, jopa useamman päivän kestävän leikin"* keskiarvolla 3,64. Mahdollisuus pitkäkestoiseen leikkiin koettiin selkeästi heikoimmaksi kokonaisarviointien tulosten perusteella. Toiseksi heikoimmaksi prosessitekijöistä vastaajat määrittivät, *"lapsi on oppinut matemaattisia asioita päivähoiton arkielämän tilanteissa"* sekä *"lapsi on tutustunut luontoon päivähoiton varhaiskasvatuksessa"*. Molemmat saivat vastaajilta arvosanan 4,04. Prosessitekijöiden tunnusluvut on kaikkien kysymysten osalta esitetty taulukossa 6.

TAULUKKO 6. Vanhempien ja henkilöstön yhteinen näkemys prosessitekijöiden laadusta Nokiolla (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Lasta haettaessa vanhemmille kerrotaan lapsen päivän kuulumisista ja tapahtumista	4,40	3	5
Lapset vastaanotetaan ja hyvästellään henkilökohtaisesti	4,38	1	5
Lasten tarve leikkiä toteutuu päivähoiton arjessa	4,68	2	5
Lasten liikunnallisuus ja tarve liikkua toteutuu päivähoiton arjessa	4,40	2	5
Lasten kysymyksiin ja pohdintoihin vastataan lasten arjessa	4,35	3	5
Lapsille tarkoitetut leikkimateriaalit ja välineet ovat lasten itsensä saatavilla	4,40	3	5
Lasten aloitteet ja itsenäiset ratkaisut huomioidaan päivähoitossa	4,09	2	5
Lapsia pidetään sylissä, hellitään ja huomioidaan henkilökohtaisesti	4,38	2	5
Lapsia kehuaan yrittämisestä. Lapset saavat onnistumisen elämyksiä ja iloa oppimisestaan	4,48	3	5
Lasten erilaiset tunteet hyväksytään; autetaan kestämään pettymyksiä, lohdutetaan surussa ja iloitaan yhdessä	4,45	3	5
Lapsia autetaan ratkaisemaan ristiriitatilanteita	4,40	2	5
Aikuinen auttaa lasta lapsen omien leikki- ja toimintaideoiden toteuttamisessa	4,24	3	5
Lapset osallistuvat arkitoimintoihin ja työtehtäviin	4,17	2	5

Päiväjärjestys mahdollistaa pitkäkestoisien, jopa useamman päivän kestävän leikin	3,64	1	5
Lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat	4,62	3	5
Lapsen yksilöllisyyttä ja perheiden erilaisuutta kunnioitetaan ja ne otetaan huomioon toiminnassa	4,38	1	5
Lapsilla on päivähoitossa kavereita	4,60	2	5
Lasten kaverisuhteita tuetaan tarvittaessa	4,52	3	5
Lapsen kielelliset taidot ovat kehittyneet päivähoitossa	4,18	1	5
Lapsi on oppinut matemaattisia asioita (numeroita, vertaamista ja päättelystä) päivähoitonsa arkielämän tilanteissa	4,05	1	5
Lapsi on tutustunut luontoon päivähoitonsa varhaiskasvatuksessa	4,05	1	5
Lapsi on tutustunut päivähoitonsa varhaiskasvatuksessa lähiympäristöönsä mm. retkillä	4,30	1	5

Vaikuttavuustekijät Nokialla

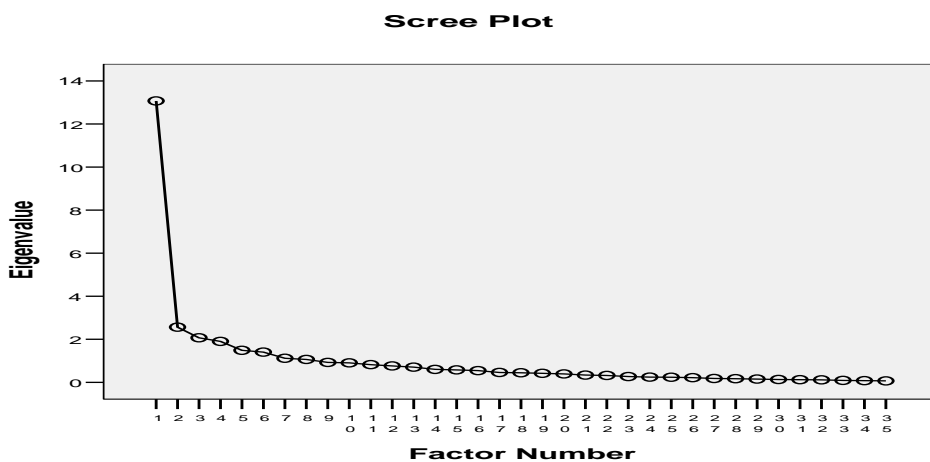
Toiseksi parhaimmaksi laadultaan Nokian ympärivuorokautisen päivähoitonsa toimijat arvioivat vaikuttavuustekijät. Vaikuttavuustekijöihin Hujalan ym. (1999a) mukaan kuuluvat lapsen myönteiset kokemukset sekä lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen kuten myös vanhempien tyytyväisyys ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus. Vaikuttavuustekijöistä parhaimmaksi laadultaan arvioitiin lapsen osallistuminen ja nauttiminen kuvataiteen toiminnoista arvosanalla 4,52. Samoin laadukkaaksi arvioitiin musiikkituokioihin osallistuminen ja niistä nauttiminen keskiarvolla 4,45. Kädentaitoihin osallistuminen ja niistä nauttiminen sekä sadut, lastenkirjallisuus ja näytteleminen saivat heikoimmat arviot kyselyyn vastanneilta. Kädentaidot saivat keskiarvon 4,28 ja sadut, lastenkirjallisuus sekä näytteleminen saivat keskiarvon 4,32. Yleisesti vaikuttavuustekijöiden keskiarvot vaihtelivat välillä 4,52-4,28. Vaikuttavuustekijöiden tunnusluvut on kuvattu taulukossa 7.

TAULUKKO 7. Vanhempien ja henkilöstön yhteinen näkemys vaikuttavuustekijöiden laadusta Nokialla (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Lapset ovat innostuneita, iloisia sekä tyytyväisiä elämäänsä päivähoitossa	4,42	1	5
Päivähoidon toiminta vastaa lapsen ja perheen näkemyksiä ja toiveita	4,39	2	5
Lapsi tulee mielellään päivähoitoon	4,36	1	5
Musiikki (soittaminen, laulaminen ja tanssi)	4,45	2	5
Kuvataide (piirtäminen, maalaaminen ja muotoilu)	4,52	2	5
Sadut, lastenkirjallisuus ja näytteleminen	4,32	2	5
Käden taidot (ompelu, askartelu ja puutyöt)	4,28	2	5

6.2 Mitkä ovat päivähoitoon laadun dimensiot Nokian ympärivuorokautisessa päivähoitossa ja näkykö lasten yksilöllinen huomioiminen?

Kokonaisarvioinnin tuoman ympärivuorokautisen päivähoitoon laadun yleiskuvan jälkeen tutkittiin laadun ulottuvuuksia ympärivuorokautisessa päivähoitossa. Laadun ulottuvuuksia eli dimensioita selvitettiin faktorianalyysin avulla. Dimensioiden pohjalta arvioitiin lapsilähtöisyyden näkymistä. Kaksi faktoria valittiin Scattellin Scree-testin perusteella eli katkaisukohtaksi valittiin ominaisarvokäyrän se kohta, jossa käyrä vakioituu eli toisin sanoen jää lähes x-akselin suuntaiseksi suoraksi. Scattellin Scree-testin tulos on kuvattu kuviossa 3.

KUVIO 3. Scattellin Scree-testi

Tässä aineistossa kaikki se varianssi, jota lisäfaktorit selittäisivät, on hyvin alhaista ja voidaan tulkita lähinnä virheeksi. (Erätuuli, Leino & Yli-Luoma, 1994, 53-55.) Aineistosta saatiin siis kaksi faktoria, joiden selitysosuudet olivat 30,98 % (faktori 1) ja 10,89 % (faktori 2). Mallin sopivuutta tarkasteltaessa voidaan todeta, että malli on aineistoon soveltuva ($\chi^2(461)=419,9$, $p >,05$).

Faktorille 1 latautuivat muuttujat:

- Lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat
- Lapsen yksilöllisyyttä ja perheiden erilaisuutta kunnioitetaan ja ne otetaan huomioon toiminnassa
- Lasten erilaiset tunteet hyväksytään, autetaan kestämaan pettymyksiä, lohdutetaan surussa ja iloitaan yhdessä
- Lapsia keuhataan yrittämisestä. Lapset saavat onnistumisen elämyksiä ja iloa oppimisestaan
- Lapsia autetaan ratkaisemaan ristiriitatilanteita
- Aikuinen auttaa lasta lapsen omien leikki ja toimintaideoiden toteuttamisessa
- Lapsia pidetään sylissä, hellitään ja huomioidaan henkilökohtaisesti
- Lasten kysymyksiin ja pohdintoihin vastataan lasten arjessa
- Lapset ovat innostuneita, iloisia sekä tyytyväisiä elämäänsä päivähoitossa
- Lapsi on oppinut matemaattisia asioita päivähoiton arkielämän tilanteissa
- lapsi on tutustunut päivähoiton varhaiskasvatuksessa lähiympäristöönsä mm. retkillä
- Päivähoidon toiminta vastaa lapsen ja perheen näkemyksiä ja toiveita

Faktorille 2 latautuivat muuttujat:

- Ulkotilat ovat lapselle turvalliset
- Lapset osallistuvat arkitoimintoihin ja työtehtäviin
- Sijainen ryhmässä kun henkilökunnasta joku poissa
- Päiväjärjestys mahdollistaa pitkäkestoisen, jopa useamman päivän kestävä leikin

- Sisätilat ovat lapsille turvalliset
- Päivähoitopaikan tilat mahdollistavat sekä ryhmätoiminnot että rauhallisen yksinolon
- Lapsi on osallistunut ja nauttinut kuvataiteen toiminnoista
- Tarve leikkiä toteutuu lapsen arjessa
- Lapsella on päivähoitossa kavereita
- Lapsi on osallistunut ja nauttinut kädentaitojen toiminnoista
- Lapsen liikunnallisuus ja tarve liikkua toteutuu päivähoiton arjessa
- Lapsi on osallistunut ja nauttinut musiikin toiminnoista

Faktori 1 nimettiin lasten yksilölliseksi huomioimiseksi ja faktori 2 nimettiin varhaiskasvatusympäristöksi. Nämä ovat faktorianalyysin perusteella laadun dimensiot ympärivuorokautisessa päivähoitossa Nokiolla. Tuloksen perusteella voidaan todeta, että lapsilähtöisyys tulee voimakkaasti esiin laadun ulottuvuuksissa.

6.3 Minkälaisena vanhemmat kokevat ympärivuorokautisen päivähoiton laadun?

Sitä, minkälaisena ympärivuorokautisessa päivähoitossa olevien lasten vanhemmat kokevat päivähoitopaikan laadun, selvitettiin summamuuttujien ja niiden keskiarvojen avulla. Summamuuttujan keskiarvon perusteella tarkastellaan minkä laatutekijän toteutumisen vanhemmat kokevat kaikista laadukkaimmaksi. Kysymysten keskiarvojen perusteella tutkittiin kunkin laatutekijän osalta parhaimman arvosanan saaneita sekä heikoimman arvosanan saaneita kysymyksiä. Parhaiten laatu toteutuu vanhempien mukaan välillisissä tekijöissä keskiarvolla 4,76. Heikoimman arvosanan saavat vanhemmilta prosessitekijät keskiarvolla 4,37. Puitetekijät saavat arvosanan 4,39 ja vaikuttavuustekijät 4,46. Keskiarvot on koottu taulukkoon 8.

TAULUKKO 8. Laatutekijöittäin muodostettujen summamuuttujien keskiarvot vanhempien arvioimana

	\bar{x}	Min.	Max.
Puitetekijät	4,39	3	5
välilliset tekijät	4,76	3,25	5
Prosessitekijät	4,37	3,05	5
Vaikuttavuustekijät	4,46	3,14	5

Puitetekijät vanhempien arvioimana

Vanhempien osalta toiseksi heikoimman arvion saivat puitetekijät keskiarvolla 4,39. Puitetekijöiden osalta vahvan laatutason vanhempien arvion perusteella omaa, ”päivähoitopaikan saaminen vanhempien toivomasta hoitomuodosta tai hoitopaikasta” keskiarvolla 4,94. Heikoimmaksi laadultaan vanhemmat arvioivat ”päivähoitopaikan tilat mahdollistavat sekä ryhmätoiminnot, että rauhallisen yksinolon”, keskiarvolla 4,02. Toisaalta avoimien kysymysten vastauksissa eräs vanhempi oli tyytyväinen päiväkodin tiloihin, koska ne ovat uudet sekä nykyaikaiset ja toinen vastaaja kokee laatu lisänneen tilat, jotka on suunniteltu ja rakennettu vuorohoitolasten tarpeisiin. Nämä vastaukset koskivat vain toista päiväkodeista. Puitetekijöiden osalta eräs vanhempi kommentoi laatu lisänneen myös ihanan henkilökunnan ja toinen vanhempi kommentoi: ”On hyvä kun on mukana miespuolista henkilökuntaa esikuvaksi rasaville pojille”. Kehittämissuhteissa eräs vanhempi toivoo tietoa vanhemmille henkilökuntamuutoksista ja toinen toivoo selvyttä kuka aikuinen on missäkin ryhmässä. Vaikka vanhemmat antavat arvosanan 4,27 kysymykseen ”sijainen ryhmässä kun henkilökunnasta joku on poissa”, avoimien kysymysten vastauksissa kaksi vanhempaa katsoo sijaisten puuttumisen vähentäneen päivähoito laatu. Toinen vastaajista kirjoittaa: ”Sijaisten työmotivaatio ei aina ole kovin hyvä. Heidänkin tulisi ottaa lapsi vastaan ja tervehtiä”. Toinen vanhempi pohtii sijaispulaa, koska on havainnut henkilökunnan olevan sairaana työssä. Eräs vanhempi oli puolestaan sitä mieltä, että riittävä määrä henkilökuntaa on lisännyt varhaiskasvatuksen laatu. Puitetekijöiden osalta tunnusluvut on esitetty taulukossa 9.

TAULUKKO 9. Puitetekijöitä mittaavista kysymyksistä muodostettujen summamuuttujien keskiarvot vanhempien arvioimana (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Lapsi on saanut päivähoitopaikan vanhempien toivomasta hoitomuodosta ja/tai paikasta	4,94	1	5
Lapsiryhmässä on varahenkilö tai sijainen, kun joku henkilökunnasta on poissa	4,27	3	5
Sisätilat ovat lapsille turvalliset	4,17	2	5
Ulkotilat ovat lapsille turvalliset	4,37	2	5
Päivähoitopaikan tilat mahdollistavat sekä ryhmätoiminnot että rauhallisen yksinolon	4,02	1	5

Välilliset tekijät vanhempien arvioimana

Kaikkein parhain laatutaso vanhempien mukaan on välillisillä tekijöillä samoin kuin kokonaisarvioinnissakin. Vanhempien vastausten perusteella välillisistä tekijöistä parhaimman avosanan saa varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvät tekijät eli *”lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu lapsen kiinnostuksen kohteet ja hänelle tärkeät asiat”* sekä *”suunnitelmassa on pohdittu lapsen oppimista; mitä lapsi osaa tehdä itsenäisesti ja missä lapsi tarvitsee aikuisen tukea”*. Molemmat saivat keskiarvon 4,94. Vanhemmat kommentoivat avoimien kysymysten vastauksissaan laatua lisänneinä tekijöinä paljon vanhempien ja henkilökunnan välistä yhteistyötä, liittyen lasten varhaiskasvatussuunnitelmiin ja niiden puitteissa käytäviin keskusteluihin. *”Keskustelut perheen ja lapsen arjen parantamiseksi”* ja *”hyviä ovat olleet ohjeet ja toimintamallit hankaliin kasvatustilanteisiin”*. Vanhemmat olivat vastausten perusteella tyytyväisiä myös *”ennalta ehkäiseviin”* kasvatustilanteisiin sekä palautteen saamiseen lapsen päivästä. *”Päivän tapahtumista kerrotaan useimmiten/aina muutenkin kuin kysyttäessä”*, kommentoi eräs vanhempi ja asiallinen palaute vanhemmille, myös negatiivinen, koettiin laatua lisänneeksi tekijäksi.

Heikoimman laadun vanhemmat arvioivat olevan keskiarvolla 4,46, *”henkilöstö on motivoitunutta, ammattitaitoista ja sitoutunutta lasten kasvattamiseen”*. Vastauksissaan vanhemmat kokivat laatua vähentäneiksi tekijöiksi henkilökunnan keskinäiseen yhteistyöhön liittyen tiedon kulun henkilökunnan kesken. *”Tiedon kulku”* ja *”Tiedon kulku hoitajien välillä. Usein toisen käden tietoa ja pintapuolista”* – vanhemmat kommentoivat. Eräs vastaaja ehdottaa: *”Ei vastata, en mä tiedä tulin juuri, vaan mieluummin, kysyn siltä joka tietää”*. Toinen vastaaja kirjoittaa: *”Päivänkulun kertominen on retuperällä, yleistetään liikaa”*.

Kehittämissuhteissa eräs vanhempi korostaa: *”Informaation kulku hoitajien ja vanhempien välillä saa jatkossakin olla runsasta”*. Välillisten tekijöiden keskiarvot vanhempien arvioinnissa vaihtelivat välillä 4,94 - 4,46. Välillisten tekijöiden tunnusluvut vanhempien osalta on koottu taulukkoon 10.

TAULUKKO 10. Välillisiä tekijöitä mittaavista kysymyksistä muodostettujen summamuuttujien keskiarvot vanhempien arvioimana (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Päivähoitopaikan palvelusitoumuksessa esitellään päivähoitoyksikön toimintaa ohjaavia kasvatuseriaatteita ja käytäntöjä	4,93	1	5
Henkilöstö on motivoitunutta, ammattitaitoista ja lasten kasvattamiseen sitoutunutta	4,46	3	5
Päivähoitopaikan ilmapiiri on hyvä	4,56	3	5
Lapset, vanhemmat ja henkilökunta ovat yhdessä sopineet yhteiset toimintaperiaatteet ja toimintaa ohjaavat säännöt ja sopimukset	4,66	1	5
Vanhemmat ja henkilöstö ovat yhdessä laatineet lapsen varhaiskasvatussuunnitelman	4,86	1	5
Lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaan on kirjattu lapsen kiinnostuksen kohteet ja hänelle tärkeät asiat	4,94	1	5
Suunnitelmassa on pohdittu lapsen oppimista; mitä lapsi osaa tehdä itsenäisesti ja missä lapsi tarvitsee aikuisen tukea	4,94	1	5
Henkilöstö ja vanhemmat ovat yhdessä arvioineet lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista	4,48	1	5

Prosessitekijät vanhempien arvioimana

Laatutasoltaan heikoimmaksi vanhemmat arvioivat prosessitekijät keskiarvolla 4,37. Prosessitekijöistä ”*päiväjärjestys mahdollistaa pitkäkestoisen, jopa useamman päivän kestävä leikin*”, sai heikoimman arvosanan vanhemmilta keskiarvolla 3,90. Avoimien kysymysten vastauksissa vanhemmat eivät kuitenkaan pitkäkestoisen leikin mahdollisuuteen puuttuneet. Seuraavaksi heikoimmiksi laatutasoltaan vanhemmat kokivat lapsen tutustumisen luontoon päivähoiton varhaiskasvatuksessa keskiarvolla 4,05 sekä lapsen matemaattisten taitojen oppimisen päivähoiton arjessa keskiarvolla 4,09.

Laatutasoltaan selkeästi vahvimiksi vanhemmat arvioivat ”*lapsilla on päivähoitossa kavereita*” arvosanalla 4,60 sekä ”*lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat*” arvosanalla 4,58. Lasten yksilölliseen huomioimiseen vanhemmat ottivat laatua lisänneenä tekijänä kantaa avoimien kysymysten vastauksissa runsaasti. ”*Yksilöllinen huomiointi hoitoon tullessa*”, ”*Lapseeni on koko ajan suhtauduttu yksilönä*” ja ”*Kun lapsi on yksin yöhoitossa se on vähän kuin olisi hoitajan luona yökylässä*”. Lisäksi pieni ryhmä koettiin yhdessä vastauksessa laatua lisänneeksi tekijäksi. Toisaalta eräs vanhempi toivoo vastauksessaan, että lasta huomioitaisiin enemmän yksilönä eli keuhuttaisiin lasta, hänen taitojaan, osaamistaan ja oppimistaan.

Prosessitekiäjien osalta myös liikunnallinen aktiivisuus koettiin laadultaan vahvaksi. ”Lapset opetetaan pienestä asti nauttimaan liikunnasta ja urheilusta”, vastaaja kirjoittaa. Hienot elämykset retkillä, tapahtumat ja tempaukset koettiin laatua lisänneiksi tekijöiksi. Yksi vanhempi kirjoittaa vastauksessaan: ”Vuorohoitolapsille kuuluukin järjestää spesiaalihetkiä ja retkiä, koska ovat hoidossa iltoja, öitä ja viikonloppuja”.

Prosessitekiäjien osalta vanhemmat nostivat avoimien kysymysten vastauksissa laatua lisänneiksi sekä vähentäneiksi tekijöiksi myös päiväjärjestykseen liittyvät seikat. Joustavuus hoitotarpeen muutoksissa oli kahden vastaajan mielestä laatua lisännyt tekijä. Useampi vastaaja koki ympärivuorokautisen päivähoiton päiväjärjestyksen puolestaan laatua vähentäneeksi tekijäksi. Eräs vastaaja kirjoittaa: ”Työvuoroista johtuen lapsi tulee hoitoon toiminta-ajan jälkeen. Olisi parannus jos hän voisi tulla osallistumaan jo toimintaan”. ”Retkiä ja muuta erityistoimintaa voisi olla myös iltapäivisin ja iltaisin” ja ”Voisiko tapahtumia järjestää kahtena, jotta vapaapäiväläisetkin pääsisivät osallistumaan”, kommentoivat vanhemmat vastauksissaan. Prosessitekiäjien tunnusluvut on kuvattu vanhempien osalta taulukossa 11.

TAULUKKO 11. Prosessitekiäjiä mittaavista kysymyksistä muodostettujen summamuuttujien keskiarvot vanhempien arvioimana (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Lasta haettaessa vanhemmille kerrotaan lapsen päivän kuulumisista ja tapahtumista	4,34	3	5
Lapset vastaanotetaan ja hyvästellään henkilökohtaisesti	4,24	1	5
Lasten tarve leikkiä toteutuu päivähoiton arjessa	4,71	2	5
Lasten liikunnallisuus ja tarve liikkua toteutuu päivähoiton arjessa	4,50	2	5
Lasten kysymyksiin ja pohdintoihin vastataan lasten arjessa	4,32	3	5
Lapsille tarkoitetut leikkimateriaalit ja välineet ovat lasten itsensä saatavilla	4,50	3	5
Lasten aloitteet ja itsenäiset ratkaisut huomioidaan päivähoitossa	4,15	2	5
Lapsia pidetään sylissä, hellitään ja huomioidaan henkilökohtaisesti	4,27	2	5
Lapsia kehuaan yrittämisestä. Lapset saavat onnistumisen elämyksiä ja iloa oppimisestaan	4,44	3	5
Lasten erilaiset tunteet hyväksytään; autetaan kestämään pettymyksiä, lohdutetaan surussa ja iloitaan yhdessä	4,39	3	5
Lapsia autetaan ratkaisemaan ristiriitatilanteita	4,37	2	5
Aikuinen auttaa lasta lapsen omien leikki- ja toimintaideoiden toteuttamisessa	4,32	3	5
Lapset osallistuvat arkitoimintoihin ja työtehtäviin	4,32	3	5

Päiväjärjestys mahdollistaa pitkäkestoisien, jopa useamman päivän kestävä leikin	3,90	1	5
Lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat	4,58	3	5
Lapsen yksilöllisyyttä ja perheiden erilaisuutta kunnioitetaan ja ne otetaan huomioon toiminnassa	4,27	1	5
Lapsilla on päivähoitossa kavereita	4,60	2	5
Lasten kaverisuhteita tuetaan tarvittaessa	4,44	3	5
Lapsen kielelliset taidot ovat kehittyneet päivähoitossa	4,20	1	5
Lapsi on oppinut matemaattisia asioita (numeroita, vertaamista ja päättelystä) päivähoitoympäristön tilanteissa	4,09	1	5
Lapsi on tutustunut luontoon päivähoitoympäristössä	4,05	1	5
Lapsi on tutustunut päivähoitoympäristössä lähiympäristöönsä mm. retkillä	4,26	1	5

Vaikuttavuustekijät vanhempien arvioimana

Vaikuttavuustekijöiden laadun vanhemmat kokivat toiseksi vahvimaksi heti välillisten tekijöiden jälkeen. Vaikuttavuustekijöistä (taulukko 12) parhaimmat arvosanat saavat keskiarvolla 4,52, ”lapset ovat innostuneita, iloisia ja tyytyväisiä elämäänsä päivähoitossa” sekä ”päivähoidon toiminta vastaa lapsen ja perheen näkemyksiä ja toiveita”. Erään vanhemman kirjoitus vahvistaa edellä mainittuja. Hän kokee, että lapsi on oppinut uusia asioita paljon. Heikoimman arvosanan laadusta saa lapsen osallistuminen ja nauttiminen kädentaidoista (4,30) sekä lapsen osallistuminen ja nauttiminen saduista, lastenkirjallisuudesta ja näyttelemisestä (4,31.) Eräs vanhempi ehdottaa kasvatustoiminnan kehittämiseksi askartelun, piirtämisen ja värittämisen määrän lisäämistä toimintaan.

TAULUKKO 12. Vaikuttavuustekijöitä mittaavista kysymyksistä muodostettujen summamuuttujien keskiarvot vanhempien arvioimana (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Lapset ovat innostuneita, iloisia sekä tyytyväisiä elämäänsä päivähoitossa	4,52	1	5
Päivähoidon toiminta vastaa lapsen ja perheen näkemyksiä ja toiveita	4,52	2	5
Lapsi tulee mielellään päivähoitoon	4,36	1	5
Musiikki (soittaminen, laulaminen ja tanssi)	4,44	2	5
Kuvataide (piirtäminen, maalaaminen ja muotoilu)	4,44	2	5
Sadut, lastenkirjallisuus ja näytteleminen	4,31	2	5
Käden taidot (ompelu, askartelu ja puutyöt)	4,30	2	5

6.4 Minkälaisena henkilökunta kokee ympärivuorokautisen päivähoidon laadun?

Ympäriavuorokautisten päiväkotien henkilökunta arvioi päivähoidon laatua samalla kyselylomakkeella kuin vanhemmat. Vahvimman laadun henkilökunta arvioi, kuten vanhemmatkin, olevan välillisillä tekijöillä. Vanhempien arvio välillisten tekijöiden laadusta sai keskiarvon 4,71. Heikoimman laadun henkilöstö koki olevan puitetekijöillä keskiarvolla 3,80. Eroa vanhempien puitetekijöiden arvosanaan oli 0,59 yksikköä. Vaikuttavuustekijät saivat arvosanan 4,41 ja prosessitekijät 4,36. Laatutekijöiden tunnusluvut henkilökunnan osalta on kuvattu taulukossa 13.

TAULUKKO 13. Laatutekijöittäin muodostettujen summamuuttujien keskiarvot henkilökunnan arvioimana (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Puitetekijät	3,80	2	4,8
välilliset tekijät	4,71	3,75	5,0
Prosessitekijät	4,36	3,95	4,73
Vaikuttavuustekijät	4,41	3,86	5,0

Puitetekijät henkilökunnan arvioimana

Heikointa laatutasoa henkilökunnan arvion mukaan edustavat puitetekijät keskiarvolla 3,80. Puitetekijöistä jäi neljä viidestä kysymyksestä keskiarvoltaan alle neljän. Heikoimman arvion henkilöstöltä sai, ”*sijainen ryhmässä kun joku henkilökunnasta poissa*”, keskiarvolla 3.17. Henkilökunnan avoimien kysymysten vastauksissa moni vastaaja nosti esiin sijaispulan, yksi vastaaja toi esiin nimenomaan koulutettujen sijaisten puutteen. Toiseksi heikoimmaksi laadultaan arvioitiin, ”*päivähoitopaikan tilat mahdollistavat ryhmätoiminnot sekä rauhallisen yksinolon*”. Se sai keskiarvon 3,57. Eräs vastaaja kirjoittikin vastauksessaan, että tilat ovat huonot ja pienet ryhmän kokoon verrattuna. Sisätilojen turvallisuus sai keskiarvon 3,96. Laadukkaimmaksi puitetekijöiden osalta nostettiin vanhempien päivähoitopaikkatoiveen toteutuminen keskiarvolla 4,48. Avoimien kysymysten vastauksissa henkilöstö nostaa esiin myös ryhmän koostumuksen suuren vaihtelun sekä henkilökunnan, että lasten osalta laatua vähentäneenä tekijänä. Toisaalta eräs vastaaja kirjoitti: ”*Osa lapsista nauttii uusien aikuisten tulosta ryhmään*” ja toinen pohti, että uusi henkilö tuo aina uutta mukanaan tullessaan ryhmään. Puitetekijöiden tunnusluvut henkilöstön osalta on esitetty taulukossa 14.

TAULUKKO 14. Puitetekijöitä mittaavista kysymyksistä muodostettujen summamuuttujien keskiarvot henkilökunnan arvioimana (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Lapsi on saanut päivähoitopaikan vanhempien toivomasta hoitomuodosta ja/tai paikasta	4,48	1	5
Lapsiryhmässä on varahenkilö tai sijainen, kun joku henkilökunnasta on poissa	3,17	1	5
Sisätilat ovat lapsille turvalliset	3,96	2	5
Ulkotilat ovat lapsille turvalliset	3,78	2	5
Päivähoitopaikan tilat mahdollistavat sekä ryhmätoiminnot että rauhallisen yksinolon	3,57	2	5

Välilliset tekijät henkilökunnan arvioimana

Henkilöstö antoi kokonaisuudessaan välillisille tekijöille korkeimman arvosanan laadusta keskiarvolla 4,71. Parhaimmaksi laadultaan henkilöstö arvioi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyvät tekijät. Lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat on laadittu, niihin on kirjattu lapsen kiinnostuksen kohteet ja tärkeät asiat sekä niissä on pohdittu lapsen oppimista. Nämä asiat toteutuvat henkilöstön arvion mukaan hyvin laadukkaasti. Erään vastaajan mukaan omahoitajuus on lisännyt päivähoiton laatua. Toisaalta laatua vähentäneeksi tekijäksi koetaan erään vastauksen mukaan lasten erilaiset ongelmat; ne vievät suuren osan henkilökunnan ajasta.

Heikoimmin laatu toteutuu henkilöstön arvion mukaan keskiarvolla 4,08, ”lapset vanhemmat ja henkilökunta ovat yhdessä sopineet yhteiset toimintaperiaatteet ja toimintaa ohjaavat säännöt ja sopimukset”. Toiseksi heikoimman arvosanan saa henkilöstön motivoituneisuus, ammattitaito ja sitoutuneisuus lasten kasvattamiseen, keskiarvolla 4,27. Eräs henkilöstön edustaja nostaa esiin henkilökunnan selkeän työnjaon ehdotuksena kasvatustoiminnan kehittämiseksi. Myös johdonmukaiset ja yhtenevät työtavat, koko ryhmän henkilöstön samat käytänteet sekä ammattieettisen keskustelun lisääminen koetaan kehittämisen paikoiksi. Erilaiset persoonat työyhteisössä eräässä vastauksessa koettiin sekä lisäävän että vähentävän laatua, koska persoona vaikuttaa työtapoihin. Ehdotuksena kasvatustoiminnan kehittämiseksi eräs vastaaja nosti esiin myös koulutuksista saadun tiedon jakamisen kaikille henkilökunnan keskinäiseen yhteistyöhön liittyen. Laatua lisänneeksi tekijäksi koettiin erään vastauksen mukaan kahden esikouluryhmän keskinäinen yhteistyö. Välilliset tekijät esitellään tunnusluvuin taulukossa 15.

TAULUKKO 15. Välillisiä tekijöitä mittaavista kysymyksistä muodostettujen summamuuttujien keskiarvot henkilökunnan arvioimana (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Päivähoitopaikan palvelusitoumuksessa esitellään päivähoitoyksikön toimintaa ohjaavia kasvatuseriaatteita ja käytäntöjä	4,83	1	5
Henkilöstö on motivoitunutta, ammattitaitoista ja lasten kasvattamiseen sitoutunutta	4,46	3	5
Päivähoitopaikan ilmapiiri on hyvä	4,27	4	5
Lapset, vanhemmat ja henkilökunta ovat yhdessä sopineet yhteiset toimintaperiaatteet ja toimintaa ohjaavat säännöt ja sopimukset	4,08	1	5
Vanhemmat ja henkilöstö ovat yhdessä laatineet lapsen varhaiskasvatussuunnitelman	5,00	5	5
Lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaan on kirjattu kiinnostuksen kohteet ja hänelle tärkeät asiat	5,00	5	5
Suunnitelmassa on pohdittu lapsen oppimista; mitä lapsi osaa tehdä itsenäisesti ja missä lapsi tarvitsee aikuisen tukea	5,00	5	5
Henkilöstö ja vanhemmat ovat yhdessä arvioineet lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista	4,84	1	5

Prosessitekijät henkilökunnan arvioimana

Prosessitekijöiden laadun arvosanaksi ympärivuorokautisten päiväkotien henkilöstö arvioi 4,36. Vahvimman laatutason henkilökunnan arvion mukaan prosessitekijöistä saa lasten auttaminen ristiriitatilanteiden ratkaisemisessa keskiarvolla 4,88. Toiseksi vahvimman laatutason arvioidaan olevan keskiarvolla 4,78, lapset vastaanotetaan ja hyvästellään henkilökohtaisesti sekä lasten kaverisuhteiden tukeminen tarvittaessa.

Heikoimman laatuarvion henkilökunnalta saa lasten leikkiin liittyvät tekijät. Koko laadunkartoituksen heikoimman keskiarvon 3,0, saa mahdollisuus pitkäkestoiseen leikkiin. Henkilöstön arvion mukaan päiväjärjestys ei mahdollista pitkäkestoista leikkiä kovinkaan laadukkaasti. Eräessä vastauksessa ehdotettiin lasten leikkeihin ja leikkipaikkoihin käyttöön kuvia ja toisessa pohdittiin leikkipisteiden rakentamista pitkäkestoisen leikin tueksi. Yhdessä lomakkeessa pienryhmätoiminta nähtiin laatua lisääväksi tekijäksi. Heikon laatutason saa myös lasten osallistuminen arkitoimintoihin ja työtehtäviin keskiarvolla 3,70. Henkilöstö antoi prosessitekijöiden osalta arvosanan 4,00, ”*aikuinen auttaa lasta lapsen omien toiminta- ja leikki-ideoiden toteuttamisessa*” sekä ”*lapsi on oppinut matemaattisia asioita päivähoidossa*”. Prosessitekijät on yksityiskohtaisemmin kuvattu taulukossa 16.

TAULUKKO 16. Prosessitekijöitä mittaavista kysymyksistä muodostettujen summamuuttujien keskiarvot henkilökunnan arvioimana (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Lasta haettaessa vanhemmille kerrotaan lapsen päivän kuulumisista ja tapahtumista	4,61	4	5
Lapset vastaanotetaan ja hyvästellään henkilökohtaisesti	4,78	4	5
Lasten tarve leikkiä toteutuu päivähoiton arjessa	4,70	4	5
Lasten liikunnallisuus ja tarve liikkua toteutuu päivähoiton arjessa	4,26	3	5
Lasten kysymyksiin ja pohdintoihin vastataan lasten arjessa	4,48	3	5
Lapsille tarkoitetut leikkimateriaalit ja välineet ovat lasten itsensä saatavilla	4,13	3	5
Lasten aloitteet ja itsenäiset ratkaisut huomioidaan päivähoitossa	4,04	3	5
Lapsia pidetään sylissä, hellitään ja huomioidaan henkilökohtaisesti	4,70	4	5
Lapsia kehuaan yrittämisestä. Lapset saavat onnistumisen elämyksiä ja iloa oppimisestaan	4,70	4	5
Lasten erilaiset tunteet hyväksytään; autetaan kestämaan pettymyksiä, lohdutetaan surussa ja iloitaan yhdessä	4,61	4	5
Lapsia autetaan ratkaisemaan ristiriitatilanteita	4,88	4	5
Aikuinen auttaa lasta lapsen omien leikki- ja toimintaideoiden toteuttamisessa	4,00	3	5
Lapset osallistuvat arkitoimintoihin ja työtehtäviin	3,70	2	5
Päiväjärjestys mahdollistaa pitkäkestoisien, jopa useamman päivän kestävän leikin	3,00	1	5
Lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat	4,65	1	5
Lapsen yksilöllisyyttä ja perheiden erilaisuutta kunnioitetaan ja ne otetaan huomioon toiminnassa	4,61	4	5
Lapsilla on päivähoitossa kavereita	4,70	4	5
Lasten kaverisuhteita tuetaan tarvittaessa	4,78	4	5
Lapsen kielelliset taidot ovat kehittyneet päivähoitossa	4,17	2	5
Lapsi on oppinut matemaattisia asioita (numeroita, vertaamista ja päättelemistä) päivähoiton arkielämän tilanteissa	4,00	2	5
Lapsi on tutustunut luontoon päivähoiton varhaiskasvatuksessa	4,13	2	5
Lapsi on tutustunut päivähoiton varhaiskasvatuksessa lähiympäristöönsä mm. retkillä	4,48	2	5

Vaikuttavuustekijät henkilökunnan arvioimana

Vaikuttavuustekijöiden laadulle henkilöstö antoi arvosanan 4,41. Parhaimman laatutason saavutti arvion mukaan lasten osallistuminen mielellään kuvataiteen toimintoihin keskiarvolla 4,73 ja musiikkiin keskiarvolla 4,46. Avoimien kysymysten vastauksissa eräässä lomakkeessa tuotiin esiin musiikin, leikkien ja kuvataiteen puutteelliset välineet.

Heikoimman laatutason henkilöstö arvioi olevan vaikuttavuustekijöistä ”päivähoidon toiminta vastaa lapsen ja perheen näkemyksiä ja toiveita”, keskiarvolla 4,08 sekä ”lapset ovat innostuneita, iloisia sekä tyytyväisiä elämäänsä päivähoitossa”, keskiarvolla 4,19. Eräissä vastauksessa puolestaan koettiin, että lasten motivoituneisuus on lisännyt päivähoiton laatua. Vaikuttavuustekijöiden tunnusluvut on esitetty taulukossa 17.

TAULUKKO 17. Vaikuttavuustekijöitä mittaavista kysymyksistä muodostettujen summamuuttujien keskiarvot henkilökunnan arvioimana (vaihteluväli 1-5)

	\bar{x}	Min.	Max.
Lapset ovat innostuneita, iloisia sekä tyytyväisiä elämäänsä päivähoitossa	4,19	2	5
Päivähoidon toiminta vastaa lapsen ja perheen näkemyksiä ja toiveita	4,08	3	5
Lapsi tulee mielellään päivähoitoon	4,35	4	5
Musiikki (soittaminen, laulaminen ja tanssi)	4,46	3	5
Kuvataide (piirtäminen, maalaaminen ja muotoilu)	4,73	4	5
Sadut, lastenkirjallisuus ja näytteleminen	4,35	4	5
Käden taidot (ompelu, askartelu ja puutyöt)	4,23	3	5

6.5 Miten eroaa vanhempien ja henkilökunnan näkemys ympärivuorokautisen päivähoiton laadusta?

Vanhempien ja henkilökunnan laatu näkemysten eroja selvitettiin epäparametrisellä U-testillä. Tulosten tilastollista merkitsevyyttä tarkasteltaessa käytettiin ennalta asetettuja merkitsevyystasoja. Erätuuli, Leino & Yli-Luoman (1994, 74) mukaan merkitsevyystasoja käytetään kun halutaan arvioida yhteyksiä joukossa, josta aineisto on kerätty eli määritetään kuinka todennäköistä on, että kyseiset yhteydet voisivat esiintyä sattumalta. Jos merkitsevyystaso on 5 %, sanotaan tilastollisen merkitsevyyden olevan melkein merkitsevää. Vastaavasti 1 %:n riskitaso on merkitsevää ja 0,1 %:n riskitaso tarkoittaa erittäin merkitsevää. Todennäköisyyksinä vastaavat riskitasot ovat 5 %: $p=0.05$ (*), 1 %: $p=0.01$ (**) ja 0,1 %: $p=0.001$ (***). U-testin tulokset on kuvattu taulukoissa jokaisen laatu tekijän yhteydessä.

Verrattaessa koko maan aineistoon, olivat Nokian ympärivuorokautisen päivähoiton lasten vanhempien ja henkilökunnan kokemukset laadusta hyvin yhteneväisiä. Tilastollisesti erittäin merkitsevää eroa oli havaittavissa koko maan vanhemmilla ja henkilökunnalla yhteensä 27 kysymyksessä, merkitsevää eroa 3 kysymyksessä ja melkein merkitsevää eroa 2 kysymyksessä. Koko maan U-testin tulokset olivat tutkimuksessa vain

vertailukohteena, jotta saadaan kuva ovatko Nokian vanhempien ja henkilökunnan kokemukset laadusta verrattain yhteneväisiä. Koko maan U-testin tunnusluvut on esitetty liitteessä 5.

Puitetekijät Nokialla

Puitetekijöiden laatua mittaavien kysymysten osalta tilastollisia eroja oli havaittavissa neljässä kysymyksessä Nokian ympärivuorokautisen päivähoidon toimijoiden välillä. Sijaisten olemiseen ryhmässä kun henkilökunnasta joku on poissa, syntyi kahden ryhmän välillä tilastollisesti erittäin merkitsevä ero. Henkilöstö arvioi sijaisten ryhmässä olemisen toteutumisen selkeästi heikommaksi laatutasoltaan kuin vanhemmat. Vanhemmat arvioivat laatutasoa arvosanalla 4,27 ja henkilöstö arvosanalla 3,17. Erittäin merkitsevä ero oli arvioitaessa ulkotilojen turvallisuutta. Vanhemmat antoivat ulkotilojen turvallisuuden laadulle paremman arvosanan, 4,37 kuin henkilöstö, 3,78. Melkein merkitseväksi ero muodostui puitetekijöiden osalta vanhempien toiveen toteutumista päivähoitopaikasta arvioitaessa. Vanhempien mukaan päivähoitopaikkatoive oli toteutunut arvosanalla 4,94 ja henkilöstön arvioin mukaan arvosanalla 4,48. Puitetekijät on kuvattu taulukossa 18.

TAULUKKO 18. Puitetekijät Nokialla, U-testi (vaihteluväli 1-5)

	Mann-Whitney U	P-arvo	\bar{x} Vanhemmat	\bar{x} Henkilöstö
Lapsi on saanut päivähoitopaikan vanhempien toivomasta hoitomuodosta ja/tai paikasta	671,50	,022 *	4,94	4,48
Lapsiryhmässä on varahenkilö tai sijainen, kun joku henkilökunnasta on poissa	336,00	,000 ***	4,27	3,17
Sisätilat ovat lapsille turvalliset	736,00	,259	4,17	3,96
Ulkotilat ovat lapsille turvalliset	458,00	,000 ***	4,37	3,78
Päivähoitopaikan tilat mahdollistavat sekä ryhmätoiminnot että rauhallisen yksinolon	669,00	,106	4,02	3,57

Välilliset tekijät Nokialla

Välillisten tekijöiden laadusta vanhempien ja henkilökunnan arviot olivat hyvin yhteneväiset. Tilastollista eroa ei muodostunut kuin yhden kysymyksen osalta. Päivähoitopaikan hyvän ilmapiirin osalta vastaajien välille muodostui melkein merkitsevä ero. Vanhemmat arvioivat hyvän ilmapiirin toteutuvan laadukkaammin kuin henkilökunta.

Vanhemmat arvioivat hyvän ilmapiirin toteutumista arvosanalla 4,56 ja henkilöstö arvosanalla 4,27. Välilliset tekijät on kuvattu taulukossa 19.

TAULUKKO 19. Välilliset tekijät Nokialla, U-testi (vaihteluväli 1-5)

	Mann-Whitney U	P-arvo	\bar{x} vanhemmat	\bar{x} henkilöstö
Päivähoitopaikan palvelusitoumuksessa esitellään päivähoitoyksikön toimintaa ohjaavia kasvatuseriaatteita ja käytäntöjä	704,50	,455	4,93	4,83
Henkilöstö on motivoitunutta, ammattitaitoista ja lasten kasvattamiseen sitoutunutta	830,50	,788	4,46	4,46
Päivähoitopaikan ilmapiiri on hyvä	640,00	,031 *	4,56	4,27
Lapset, vanhemmat ja henkilökunta ovat yhdessä sopineet yhteiset toimintaperiaatteet ja toimintaa ohjaavat säännöt ja sopimukset	731,00	,140	4,66	4,08
Vanhemmat ja henkilöstö ovat yhdessä laatineet lapsen varhaiskasvatus-suunnitelman	806,00	,268	4,86	5,00
Lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaan on kirjattu lapsen kiinnostuksen kohteet ja hänelle tärkeät asiat	793,00	,517	4,94	5,00
Suunnitelmassa on pohdittu lapsen oppimista; mitä lapsi osaa tehdä itsenäisesti ja missä lapsi tarvitsee aikuisen tukea	832,00	,527	4,94	5,00
Henkilöstö ja vanhemmat ovat yhdessä arvioineet lapsen varhaiskasvatus-suunnitelman toteutumista	707,50	,108	4,48	4,84

Prosessitekijät Nokialla

Prosessitekijöiden laatua mittaavien kysymysten osalta tilastollisesti erittäin merkitseväksi ero ryhmien välillä muodostui lasten henkilökohtaista vastaanottamisen ja hyvästelyn laatua arvioitaessa. Vanhempien arvion mukaan laatutaso toteutuu heikommin henkilöstöön verrattuna. Lasten henkilökohtaiselle vastaanotolle ja hyvästelylle vanhemmat antoivat arvosanan 4,24 ja henkilöstö 4,78. Erittäin merkitseväksi eroksi vanhempien ja henkilöstön välillä muodostui käsitykset laadun toteutumisesta lasten osallistumisessa arkitoimintoihin ja työtehtäviin. Henkilöstön mukaan lasten arkitoimintoihin osallistumisen laatu (3,70) on heikompaa kuin vanhempien mielestä (4,32). Pitkäkestoisen leikin mahdollisuus päiväjärjestyksen puitteissa toteutuu vanhempien mielestä laadukkaammin keskiarvolla 3,90 kuin henkilöstön arvion mukaan. Henkilöstö antoi pitkäkestoisen leikin mahdollisuudelle arvosanan 3,00. Yleisesti ottaen pitkäkestoisen leikin mahdollisuutta pidettiin laadultaan melko alhaisena.

Prosessitekijöiden laatua kartoittavista kysymyksistä tilastollisesti melkein merkitsevästi kahden ryhmän näkemykset laadusta eroavat viiden kysymyksen kohdalla. Päivän kuulumisten kertomisessa vanhemmille havaittiin melkein merkitsevää eroa. Vanhempien mukaan laatutaso saa heikomman keskiarvon 4,34 ja henkilökunta arvioi laatutasoa arvosanalla 4,61. Henkilöstö arvioi lasten liikunnallisuuden ja liikkumisen tarpeen toteutumisen laatutasoltaan vanhempia heikommaksi. Henkilöstö antoi liikunnallisuuden ja liikkumisen tarpeen toteutumiselle arvosanan 4,26 ja vanhemmat 4,50, ero oli tilastollisesti melkein merkitsevä.

Lapsille tarkoitettujen leikkimateriaalien ja välineiden saatavilla olon lapsille arvioivat laatutasoltaan vahvemmaksi vanhemmat keskiarvolla 4,50. Henkilökunta antoi laadulle puolestaan arvosanan 4,13. Ero muodostui U-testin perusteella tilastollisesti melkein merkitseväksi. Melkein merkitsevä ero oli vertailtaessa vanhempien ja henkilökunnan arvioita kysymyksistä *”lapsia pidetään sylissä, hellitään ja huomioidaan henkilökohtaisesti”* sekä *”aikuinen auttaa lasta lapsen omien toimintaideoiden toteuttamisessa”*. Lasten sylissä pitämisen ja henkilökohtaisen huomion vanhemmat arvioivat toteutuvan keskiarvolla 4,27, laatutasoltaan henkilöstöä heikommin. Henkilöstö arvioi laadun toteutumista arvosanalla 4,70. Aikuisen apu lapsen omien leikki ja toimintaideoiden toteuttamisessa arvioitiin vanhempien toimesta laadukkaammin toteutuvaksi keskiarvolla 4,32 kuin henkilöstön osalta. Henkilöstö arvioi aikuisen avun lasten leikki- ja toimintaideoiden toteuttamisessa laadultaan heikommaksi keskiarvolla 4,00. Prosessitekijät on esitetty taulukossa 20.

TAULUKKO 20. Prosessitekijät Nokialla, U-testi (vaihteluväli 1-5)

	Mann-Whitney U	P-arvo	\bar{x} vanhemmat	\bar{x} henkilöstö
Lasta haettaessa vanhemmille kerrotaan lapsen päivän kuulumisista ja tapahtumista	625,00	,024 *	4,34	4,61
Lapset vastaanotetaan ja hyvästellään henkilökohtaisesti	522,00	,001 **	4,24	4,78
Lasten tarve leikkiä toteutuu päivähoiton arjessa	791,00	,550	4,71	4,70
Lasten liikunnallisuus ja tarve liikkua toteutuu päivähoiton arjessa	641,00	,036 *	4,50	4,26
Lasten kysymyksiin ja pohdintoihin vastataan lasten arjessa	790,00	,517	4,32	4,48
Lapsille tarkoitetut leikkimateriaalit ja välineet ovat lasten itsensä saatavilla	591,00	,010 *	4,50	4,13

Lasten aloitteet ja itsenäiset ratkaisut huomioidaan päivähoitossa	735,00	,347	4,15	4,04
Lapsia pidetään sylissä, hellitään ja huomioidaan henkilökohtaisesti	584,00	,011 *	4,27	4,70
Lapsia kehuaan yrittämisestä. Lapset saavat onnistumisen elämyksiä ja iloa oppimisestaan	670,00	,080	4,44	4,70
Lasten erilaiset tunteet hyväksytään; autetaan kestämaan pettymyksiä, lohdutetaan surussa ja iloitaan yhdessä	714,00	,196	4,39	4,61
Lapsia autetaan ratkaisemaan ristiriitatilanteita	822,00	,821	4,37	4,88
Aikuinen auttaa lasta lapsen omien leikki- ja toimintaideoiden toteuttamisessa	596,50	,042 *	4,32	4,00
Lapset osallistuvat arkitoimintoihin ja työtehtäviin	470,50	,001 **	4,32	3,70
Päiväjärjestys mahdollistaa pitkäkestoisen, jopa useamman päivän kestävän leikin	466,00	,001 **	3,90	3,00
Lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat	831,00	,879	4,58	4,65
Lapsen yksilöllisyyttä ja perheiden erilaisuutta kunnioitetaan ja ne otetaan huomioon toiminnassa	667,50	,146	4,27	4,61
Lapsilla on päivähoitossa kavereita	805,00	,670	4,60	4,70
Lasten kaverisuhteita tuetaan tarvittaessa	677,00	,087	4,44	4,78
Lapsen kielelliset taidot ovat kehittyneet päivähoitossa	801,50	,596	4,20	4,17
Lapsi on oppinut matemaattisia asioita (numeroita, vertaamista ja päättelystä) päivähoiton arkielämän tilanteissa	740,50	,329	4,09	4,00
Lapsi on tutustunut luontoon päivähoiton varhaiskasvatuksessa	817,00	,793	4,05	4,13
Lapsi on tutustunut päivähoiton varhaiskasvatuksessa lähiympäristöönsä mm. retkillä	835,50	,926	4,26	4,48

Vaikuttavuustekijät Nokialla

Vaikuttavuustekijöiden laatua kartoittavissa kysymyksissä tilastollista eroa ei ollut havaittavissa kuin kahdessa kysymyksessä eli voidaan tulkita että vanhempien ja henkilöstön käsitykset laadusta vaikuttavuustekijöiden osalta ovat melko yhteneväisiä. Vaikuttavuustekijöiden osalta laatutason arviot erosivat tilastollisesti erittäin merkitsevästi käsityksissä siitä, kuinka laadukkaasti päivähoiton toiminta vastaa lapsen ja perheen näkemyksiä ja toiveita. Vanhempien mukaan, ”*päivähoiton toiminta vastaa lapsen ja perheen näkemyksiä ja toiveita*”, toteutuu laadukkaammin kuin henkilöstön mukaan. Vanhemmat antoivat toiminnalle arvosanan 4,52 ja henkilöstö 4,19. Tilastollisesti melkein

merkittävä ero oli havaittavissa kysymyksessä ”*lapset ovat innostuneita, iloisia sekä tyytyväisiä elämäänsä päivähoitossa*”. Lasten tyytyväisyyden arvioivat paremmin toteutuvan vanhemmat, jotka antoivat sille arvosanan 4,52. Henkilöstö arvioi laatutasoa heikommaksi kuin vanhemmat keskiarvolla 4,19.

Yhteenvetona todettakoon, että Nokian ympärivuorokautisessa päivähoitossa vanhempien ja henkilökunnan näkemykset ovat hyvin yhteneväisiä koko maan päivähoiton toimijoihin verrattuna. Tilastollisesti erittäin merkittävä ero näkemyksissä muodostui kuuden kysymyksen kohdalla ja melkein merkittävä ero kahdeksan kysymyksen kohdalla. Vaikuttavuustekijät on esitetty taulukossa 21.

TAULUKKO 21. Vaikuttavuustekijät Nokialla, U-testi (vaihteluväli 1-5)

	Mann-Whitney U	P-arvo	\bar{x} vanhemmat	\bar{x} henkilöstö
Lapset ovat <i>innostuneita, iloisia</i> sekä <i>tyytyväisiä elämäänsä päivähoitossa</i>	613,00	,016 *	4,52	4,19
Päivähoidon toiminta vastaa <i>lapsen ja perheen näkemyksiä ja toiveita</i>	487,00	,000***	4,52	4,08
Lapsi tulee mielellään päivähoitoon	746,50	,280	4,36	4,35
Musiikki (soittaminen, laulaminen ja tanssi)	831,50	,892	4,44	4,46
Kuvataide (piirtäminen, maalaaminen ja muotoilu)	690,00	,137	4,44	4,73
Sadut, lastenkirjallisuus ja näytteleminen	784,50	,642	4,31	4,35
Käden taidot (ompelu, askartelu ja puutyöt)	780,50	,619	4,30	4,23

6.6 Luotettavuustarkastelu

Vilkan (2007, 149) mukaan tutkimuksen reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia eli se arvioi tulosten pysyvyyttä tutkimusta toistettaessa. Tutkimus on tarkka ja luotettava jos se antaa toistettaessa täsmälleen saman tuloksen tutkijasta riippumatta. Vilka korostaa, että tutkimuksen reliabiliteettiä tulee arvioida jo tutkimuksen aikana, mutta myös sen jälkeen. Mittaustuloksia ei kuitenkaan tule yleistää niiden pätevyysalueen eli tehdyn tutkimuksen ulkopuolelle. Tutkimustulokset ovat päteviä tietyssä ajassa ja tietyssä paikassa.

Vilka (2007, 149) korostaa, että tutkimuksen reliabiliteetissa tarkastellaan ennen kaikkea mittaukseen liittyviä asioita ja tarkkuutta tutkimuksen toteutuksessa eli kiinnitetään huomiota satunnaisvirheiden mahdollisuuteen. Tässä laadunkartoituksessa tutkimuksen tulokset voidaan yleistää koskemaan tutkimuskunnan ympärivuorokautista päivähoitoa. Vastausprosentti oli 50,3 eli tutkimuksen kannalta melko hyvä. Hirsjärven (2007) mukaan suurelle joukolle lähetetty kysely tuottaa parhaimmillaan vastauksia 30-40 % lähetetyistä lomakkeista. Vastausprosenttiin vaikuttaneita tekijöitä käsiteltiin aiemmin aineiston keruuta kuvatessa.

Tutkimusta suoritettaessa ja aineiston analysointivaiheessa pyrittiin mahdollisimman suureen tarkkuuteen, joka puolestaan lisää tutkimuksen reliabiliteettia. Kyselylomakkeet tarkastettiin ja puuttuvat havainnot koodattiin aineistoon piste -merkinnällä. Aineistoa tutkittiin mahdollisten virheellisten lukujen löytämiseksi tunnuslukuja tarkastelemalla. Hirsjärvi (2007, 227- 228) nostaa esiin lisäksi tekijöitä, joilla voidaan vaikuttaa kohentavasti tutkimuksen luotettavuuteen. Tutkijan tulee mahdollisimman tarkasti kuvata tutkimuksen toteuttamisen kaikki vaiheet, sekä aineiston tuottamisen olosuhteet tulee kuvata mahdollisimman selvästi ja totuudenmukaisesti.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa luotettavuudesta voidaan saada selkeitä arvioita eli ne voidaan saada numeeriseen muotoon. Selkein ja ongelmattomin tapa luotettavuuden arviointiin on käyttää Cronbachin α -kerrointa. (Erätuuli, Leino & Yli-Luoma 1994, 100.) Kertoimen laskeminen perustuu Metsämuurosen (2000, 33) mukaan muuttujien jakamiseen kahteen osaan, joiden välinen korkea korrelaatio kertoo muuttujien yhtenäisyydestä. Jos kaikki muuttujat mittaavat samaa asiaa, ei kahden ryhmän koostumuksilla ole mitään merkitystä. Cronbachin alfan arvon laskeminen perustuu ajatukseen, että alfa on kaikkien puolitusten eli split-halfien välisen korrelaation keskiarvo. Erätuulen ym. (1994, 100-104) mukaan Cronbachin kertoimella saadut reliabiliteettiestimaatit ovat liian matalia ja split-half puolitusmenetelmällä saadut liian korkeita, joten on turvallisempaa käyttää alfa -kerrointa. Lisäksi split-half puolitusmenetelmä voidaan katsoa olevan osa alfan laskemista. Cronbachin alfa-kertoimen avulla saatu reliabiliteetti-arvo ei ole ainakaan liian korkea ja anna siksi väärää tulosta. Voidaan sanoa, että jos kyselytutkimuksissa reliabiliteetti jää alle .50, on syytä pohtia mahdollisuutta yhdistää muuttujia ja saada sitä kautta reliabiliteettia nousemaan. Toisinaan voi joutua jättämään muuttujia pois analyysistä reliabiliteetin nostamiseksi,

mutta samalla kerätty tieto vähenee. Reliabiliteetin ollessa yli .80 voidaan olla tyytyväisiä, koska tällöin tulokset ja johtopäätökset ovat luotettavuuden kannalta vahvalla pohjalla

Reliabiliteettia tarkasteltiin Cronbachin alfa -kertoimen avulla laatutekijöiden mukaisesti muodostetuista summamuuttujista. Lomakkeen kysymykset on jaoteltu laatutekijöittäin alkuperäisessä kysymyslomakkeessa. Reliabiliteetin tarkastelulla Cronbachin alfan avulla haluttiin varmistua summamuuttujien luotettavuudesta eli siitä että kysymykset mittaavat samaa laatutekijää ja summamuuttujien muodostaminen on perusteltua. Alla olevassa taulukossa (taulukko 22) on kuvattu Nokian ympärivuorokautisen päivähoidon osalta luotettavuustarkastelun alfa -kertoimet. Reliabiliteetti osoittautui kaikkien laatutekijöiden osalta hyväksi lukuun ottamatta välillisiä tekijöitä, joiden kerroin jäin hieman alle Erätuulen ym. (1994, 100–104) määrittämän .50 rajan. Syynä tähän voidaan nähdä Metsämuurosen (2000, 36) mukaan jonkin kysymyksen pieni varianssi, mikä teknisesti alentaa reliabiliteettia. Pieni varianssi saattaa johtua siitä, että kysymys ei ollut kysymyksenä hyvä ja kaikki vastaajat vastasivat siihen samalla tavalla tai sitten se saattoi olla itsestään selvyys. Tässä tapauksessa kyse ei siis ole siitä ettei kysymys ollut luotettava vaan se ei kyennyt erottelamaan vastaajia. Tässä tutkimuksessa välillisten tekijöiden reliabiliteettiin vaikutti varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan ja sen sisältöön liittyvät kysymykset, jotka eivät erotelleet vastaajia ja varianssi jäi pieneksi. Lähes kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on laadittu ja siinä on pohdittu lapsen oppimista. Reliabiliteettitarkastelut on kuvattu kysymyksittäin liitteessä 6.

TAULUKKO 22. Luotettavuustarkastelu laatutekijöittäin, Nokia, Cronbachin α -kerroin

Laatutekijä	α -kerroin
Puitetekijät	,720
Välilliset tekijät	,488
Prosessitekijät	,933
Vaikutustekijät	,840

Tutkimuksen validiutta eli tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksen oli tarkoituskin mitata, on syytä pohtia kyselylomakkeen kannalta. Kyselylomakkeen heikkoudet ja vahvuudet vaikuttavat luonnollisesti Vilkan (2007, 150) mukaan tutkimuksen validiuteen. Tutkijan ja tutkittavien on ymmärrettävä kysymykset samalla tavalla. Epätarkkuutta aiheuttaa myös Likertin – asteikon tulkinta. Validiuteen voidaan Hirsjärven (2007) mukaan vaikuttaa käyttämällä tutkimuksessa useita eri menetelmiä. Tässä laadunkartoituksessa

validiutta pyrittiin nostamaan tekemällä kysely sekä vanhemmille, että henkilökunnalle, jotta saataisiin mahdollisimman luotettava ja kattava kuva ympärivuorokautisen päivähoiton laadusta tutkimuspaikoissa. Käytetty lomake sinällään oli täsmälleen alkuperäisessä muodossaan. Lisäksi validiutta nostaa vastaajan kyselylomakkeessa tarvitsemat eri menetelmät hankkia tarvittava tieto vastatakseen väittämään. Osaan kysymyksistä käytettiin apuna omia havaintoja, osaan lasten haastattelua, osaan aikuisten haastattelua ja joihinkin tuli tarkastella päivähoitopaikan kirjallisia dokumentteja.

7 TUTKIMUKSEN ARVIOINTIA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

7.1 Tutkimuksen toteutuksen arviointia

Tutkimuksen tarkoitus oli luoda kuvaus Nokian ympärivuorokautisen päivähoiton laadusta, sen vahvuuksista ja kehittämisosa-alueista sekä verrata saatuja tuloksia koko maan tuloksiin. Lisäksi oli tarkoitus selvittää ympärivuorokautisen päivähoiton laadun dimensioita eli ulottuvuuksia. Mitkä tekijät nousivat merkityksellisiksi juuri Nokian ympärivuorokautisessa päivähoitossa? Vanhempien ja henkilöstön osallistuessa arviointiin, oli mahdollista myös vertailla näiden kahden ryhmän kokemuksia vuorohoidon laadusta. Mitkä tekijät toteutuvat laadukkaasti tai saavat heikon laatutason arvioin mukaan? Onko vanhempien ja henkilöstön välillä havaittavissa eroja, millä osa-alueilla niitä esiintyy ja mistä nämä erot saattavat johtua?

Tutkimuksen voidaan katsoa toteutuneen hyvin. Aineisto oli riittävän laaja yleiskuvan saamiseksi ja vastaajia oli sekä vanhempien että henkilöstön ryhmissä riittävästi laatukokemusten vertailemiseksi. Tuloksia tulkittaessa on syytä huomioida, että vahvuudet ja kehittämisosa-alueet koskevat vain Nokian ympärivuorokautista päivähoitoa, mutta ne antavat mahdollisesti suuntaa muunkin Suomen ympärivuorokautisten- ja vuoropäiväkotien laatutyölle. Erityisesti tulokset voivat toimia vertailukohteena jonkin muun kunnan ympärivuorokautisen päivähoiton laadunkartoitukselle.

Vaikka tutkimus toteutui tavoitteiden valossa hyvin, olisi aineistoa voinut olla enemmän. Aineistonkeruun ajankohta ei ollut tutkimuksen kannalta paras mahdollinen, ehkä hieman aikaisempi ajankohta olisi voinut toimia paremmin, jolloin talvilomat eivät olisi vielä olleet ajankohtaisia. Aineistonkeruuta suunniteltaessa vaihtoehtona oli myös laatia sähköinen kyselylomake, mutta tutkijan aika ja taidot eivät siihen riittäneet. Sähköinen lomake olisi saattanut lisätä vastausprosenttia, koska palauttaminen olisi ollut vaivattomampaa. Lomake olisi saattanut tavoittaa vuorotyöntekijät paremmin, myös vapailla olevat, tai se olisi voinut toimia vastaajan kannalta itse valittavana vaihtoehtona paperilomakkeelle.

Tutkimuksessa tutkija pyrki mahdollisimman suureen objektiivisuuteen, vaikka työskentelikin toisessa tutkimukseen osallistuneessa ympärivuorokautisessa päiväkodissa.

Tutkimuksen aikana tutkijan rooli tuli esiin positiivisessa mielessä. Se kannusti vanhempia ja henkilökuntaa erityisesti juuri kyseisen yksikön osalta vastaamaan hieman aktiivisemmin. Lisäksi tutkija oli vastaajien saatavilla mahdollisten lomakkeen täyttämistä koskevien kysymysten osalta. Tuloksia on syytä pitää suuntaa antavina, koska vastaajat ovat saattaneet ymmärtää kysymykset hieman eritavoin ja mielipidettä on vaikea luokitella viisiportaiselle asteikolle.

Analyysimenetelmien soveltuvuutta tutkimuksen ja aineiston kannalta arvioitaessa kiinnittyy huomio epäparametriin testeihin. Epäparametriset testit soveltuvat aineistolle, joka ei täytä normaalijakautuneisuuden ehtoa. Tässä tutkimuksessa tuloksia raportoitaessa käytettiin tukena ja vahvistuksena avoimien kysymysten vastauksia, joihin vastaajat saivat koota mielestään ympärivuorokautisen päivähoiton laatua vähentäneitä ja lisänneitä tekijöitä sekä kehittämisehdotuksia.

Ympärivuorokautisen päivähoiton ja varhaiskasvatuksen laatututkimus on hyvin tuntematon ja tutkimaton alue, samoin kuin ympärivuorokautinen päivähoito kokonaisuudessaan. Tämä tutkimus nostaa esiin vuorohoidon kannalta keskeisiä laadun indikaattoreita ja luo pohjaa tuleville ympärivuorokautista päivähoitoa ja varhaiskasvatusta koskeville tutkimuksille.

7.2 Tuloksien arviointia ja johtopäätökset

Vahvuudet

Kokonaisarvioinnin perusteella laadukkaimmaksi Nokian ympärivuorokautisessa päivähoitossa koettiin välilliset tekijät keskiarvolla 4,75. Välillisiin tekijöihin luetaan kuuluvaksi vanhempien ja henkilökunnan väliseen yhteistyöhön liittyen lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laadinta sekä henkilökunnan keskinäinen yhteistyö, jossa koettiin kuitenkin olevan vielä kehittämistä.

Perustan vanhempien tyytyväisyydelle kokonaisarvioinnin tulosten perusteella näyttäisi luovan päivähoitopaikkatoiveen toteutuminen. Nokialla vuorohoitoon hakeuduttaessa mahdollisia vaihtoehtoja päivähoitopaikan suhteen tutkimushetkellä oli kaksi, mutta silti vahvan laatutason saavuttaa vanhempien toiveen kuuleminen ja sen toteuttaminen. Voisi

ajatella, että tasainen aloitus luo myös tasaisen polun ympärivuorokautiseen päivähoitoon. Vanhemmat ovat tyytyväisiä saamaansa päivähoitopaikkaan ja sen kautta myös tyytyväisempiä koko palveluun. Päivähoidon aloitus luo kuitenkin perustan myöhemmälle yhteistyölle ja mahdollistaa vanhempien ja henkilökunnan kasvatuskumppanuuden. Juuri kasvatuskumppanuus on merkittävä tekijä lapsen eri toimintaympäristöjen yhteen nivomisessa ehyemmäksi kokonaisuudeksi, mesosysteemiksi.

Nämä kasvatuskumppanuuteen kuuluvat asiat koettiin selvästi vahvuuksiksi Nokian ympärivuorokautisessa päivähoitossa. Lapsen henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan liittyvät tekijät arvioitiin sekä vanhempien, että henkilökunnan osalta hyvin laadukkaiksi. Arvioinnin perusteella laadukkaana nähdään, että henkilöstö on yhdessä vanhempien kanssa pohtinut lapsen oppimista sekä kirjannut varhaiskasvatussuunnitelmaan lapselle tavoitteita. Ympärivuorokautisessa päivähoitossa yhdeksi laadun dimensioksi nousi lapsilähtöisyys. Lapsilähtöisyyteen liittyvät tekijät katsottiin toteutuvan laadukkaasti, mukaan lukien varhaiskasvatussuunnitelmapirosessi. Vanhemmat kokivat, että lapset hyväksytään juuri sellaisina kuin he ovat ja lapset ovat innostuneita, iloisia ja tyytyväisiä päivähoitoon. Jokaisen lapsen ja lapsen henkilökohtaisten tarpeiden huomioiminen yksilöllisesti on osoitus toimivasta yhteistyöstä perheiden kanssa. Lapsen kiinnostuksen kohteet ja mahdolliset tuen tarpeet on tiedostettu toimintaa suunniteltaessa, sekä perheen yksilölliset tarpeet on huomioitu palvelua räätälöitäessä vastaamaan jokaisen tilanteeseen parhaalla mahdollisella tavalla.

Päivähoidon sisältöihin liittyen vahvaksi laatutasoltaan koettiin musiikki ja kuvataide, kun taas kädentaidoissa sekä satujen ja lastenkirjallisuuden toiminnoissa on mahdollisesti kehittämisen tarvetta. Onkin syytä pohtia voidaanko kädentaitoja lisätä tai tehdä niistä lapsille mielekkäämpiä, vai onko arvioinnin tuloksessa kyse vain vanhempien tietämättömyydestä. Samaa lienee tarve pohtia satujen ja lastenkirjallisuuden osalta. Miten olisi mahdollista saada vanhemmat tietoisemmaksi päivän toiminnoista? Olisiko tarve kehittää dokumentointia, jotta vanhemmat saisivat paremmin tietää mitä päivän aikana on tehty vai onko mahdollista tehdä toiminnan suunnittelusta läpinäkyvämpää. Vanhempia saattaisi palvella toiminnalle asetettujen tavoitteiden tiedostaminen sekä erilaisten arjen toimintojen ymmärtäminen tavoitteisiin pyrkimisen työkaluna.

Selkeänä vahvuutena koettiin myös, että lapsilla on kavereita ja kaverisuhteita tuetaan tarvittaessa. Lasten ja aikuisten vaihtuvuus ja moninaiset vuorot vaikuttavat mahdollisesti sosiaalisuuteen ja sen kautta runsaaseen kavereiden määrään. Iltaisin ja viikonloppuisin lapset toimivat yhdessä iästä riippumatta, jolloin kavereita saadaan myös oman ryhmän ulkopuolelta.

Maanlaajuiseen aineistoon verrattuna, ovat Nokian ympärivuorokautisessa päivähoitossa henkilöstön ja vanhempien kokemukset laadusta hyvin yhteneväisiä. Tilastollista eroa vastauksissa ilmeni vain muutamien kysymysten kohdalla. Mistä tämä yhtenäinen kokemus saattaa johtua? Juuri lapsilähtöisen ajattelun ja perheiden yksilöllisten tarpeiden huomioiminen luo tiiviin kasvatuskumppanuuden, jolloin asioista keskustelemalla ja yhteisesti sopimalla päästään kaikkia miellyttävään ratkaisuun. Jokaiselle yksilöllisesti räätälöidyt palvelut luovat korkean laatutason, kuten tutkimuksen tulosten keskiarvoista voidaan päätellä.

Kehittämisosa-alueita

Hieman ristiriitaisena verraten laadukkaaseen kasvatuskumppanuuteen, voidaan nähdä vuorohoidon toimintaperiaatteiden, sääntöjen ja sopimusten laadinta yhdessä vanhempien kanssa. Tämän ei koeta sekä vanhempien että henkilökunnan mukaan toteutuvan varhaiskasvatussuunnitelmien tekoon verraten laadukkaasti, joskin se saa silti melko hyvät arvosanat. Vastauksissaan vanhemmat olivat selvästi tyytymättömiä vuorohoidon sääntöihin, joiden mukaan lapsi voi osallistua toimintaan vain vanhempien työvuoron mukaisen hoitoajan puitteissa. Samoin kritisoitiin toiminnan keskittymistä aamupäiviin. Yhteisten sääntöjen ja sopimusten luominen sekä ohjatun toiminnan mahdollisuuksien pohtiminen voidaan siis kokonaisarviointin perusteella nähdä tarpeelliseksi kehittämisen kohteeksi.

Kokonaisarviointin perusteella puitetekijöistä sijaisten puuttuminen ryhmästä kun henkilökunnasta joku on poissa, koettiin laadultaan heikoksi. Sijaistilanteen henkilöstö koki selvästi vanhempia heikompilaatuisiksi. Onkin selvää, että puitetekijöitä vanhemmat arvioivat hieman ulkopuolisen näkökulmasta verraten henkilöstöön, jonka jokapäiväisen työympäristön puitetekijät muodostavat. Sijaisten puuttuminen saattaa myös rasittaa enemmän henkilöstöä, joka kohtaa tilanteen päivittäin, vanhempi vain lapsen

hoitovuorossa ollessa. Puitetekijät säätelevät viimekädessä päivähoiton prosesseja ja niiden säätely on suurimmaksi osaksi päättävien elinten käsissä. Ulkotilojen turvallisuus jakoi myös vanhempien ja henkilöstön arviot etäälle toisistaan. Vanhemmat kokivat ulkotilat turvallisemmiksi kuin henkilöstö. Tässäkin voidaan pohtia juuri puitetekijöiden tuomaa näkökulmien eroa. Vanhemmat eivät vietä lapsensa kanssa aikaa päiväkodin pihassa siinä määrin kuin henkilökunta. Henkilökunta huomioi arjen työssä ulkotilojen mahdolliset puutteet vanhempia paremmin. Laadun dimensioksi nousi kuitenkin varhaiskasvatusympäristö. Vaikka vastaajat kokivat sen tutkimusten tulosten valossa heikommaksi laadultaan, maanlaajuisesti verraten nämä tekijät olivat kuitenkin laadukkaasti toteutuneita. Ympäristöön on selvästi panostettu jo, vaikka kehittämishaasteitakin koetaan varhaiskasvatusympäristöön liittyen olevan.

Selkeäksi kehittämisen kohteeksi arvioinnissa nousi pitkäkestoisen leikin mahdollisuudet. ”Päiväjärjestys mahdollistaa pitkäkestoisen, jopa useamman päivän kestävän leikin”, arvioitiin kaikista heikoimmaksi laadultaan. Ympäri vuorokautisen päivähoiton haasteellisena tekijänä voidaan nähdä vaihtuvuus. Henkilökunnan ja lasten moninaiset vuorot haastavat pitkäkestoisen leikin mahdollisuuden. Voiko leikkiä säilyttää päiväkodissa monta päivää, jos leikkijällä on edessä useamman päivän vapaa? Olisiko mahdollista tarjota puitteet pitkäkestoisempaan leikkiin kuin aikaisemmin? Ehkä leikkien pysyvyydellä voidaan vaikuttaa lasten viihtyvyyteen ja helpottaa lasten sopeutumista vuorohoidon moninaiseen ja vaihtelevaan arkeen. Pysyvyydellä saavutetaan mahdollisesti myös turvallisuuden tunnetta, paikka on tuttu ja lapsi sekä aikuinen tietävät mitä missäkin on. Vuorohoidon haasteena voidaan nähdä juuri toistuvien tilanteiden määrä. Onko niitä riittävästi? Voisiko oppimisympäristön huolellisella suunnittelulla vaikuttaa myös siihen, että tilat mahdollistaisivat paremmin sekä ryhmätoiminnot että rauhallisen yksinolon. Lasten arkitoimintoihin osallistumisessa näki kehittämisen tarvetta erityisesti henkilökunta. Lienee syytä myös pohtia leikin ohella arkitoimintoihin osallistumisen mahdollisuuksien lisäämistä.

Pitkäkestoisen leikin mahdollisuuden henkilökunta koki vanhempia heikommaksi laadultaan, samoin kuin lasten osallistumisen arkitoimintoihin ja työtehtäviin. Mahdollista on, että henkilökunta arvioi laatutekijöitä kriittisemmin, koska tiedostaa varhaiskasvatussuunnitelman asettamat vaatimukset toiminnalle ja toimintaympäristölle vanhempia syvällisemmin.

Pysyvyys, kaikissa muodoissa, asettaa ympärivuorokautiselle päivähoidolle haasteen. Henkilökunnan, lasten ja tilojen osalta pysyvyyttä on syytä pohtia. Sijaisten puuttumisen kannalta aikuisten vaihtuvuus ryhmissä on uhka laadun toteutumiselle. Onko sijaisjärjestelyä mahdollista hoitaa siten ettei aikuinen aina vaihtuisi ja vanhempien ei tarvitsisi pohtia kuka aikuinen lasta hoitaa. Laadukkaan päivähoidon ja varhaiskasvatuksen kannalta olisikin ideaalia, että koko henkilökunta olisi motivoitunutta, ammattitaitoista ja lasten kasvattamiseen sitoutunutta. Tässä laadunarvioinnissa havaittiin, että vanhemmat arvioivat henkilöstön sitoutuneisuuden lasten kasvattamiseen välillisten tekijöiden keskiarvoihin verraten heikompilaatuisiksi keskiarvolla 4,46. Voisiko vanhempien kokemukseen asiasta vaikuttaa heikoksi kokemansa tiedonkulku? Vanhemmat ottivat voimakkaasti kantaa henkilöstön heikkoon tietämykseen lapsen päivästä. Onko vanhemmilla kokemus, että henkilö, joka ei tiedä lapsen päiväkulusta, ei ole sitoutunut työhönsä riittävästi. Voisiko tiedon kulkuun eri vuorojen välillä panostaa ja miten raportointi ja kirjaaminen saataisiin sujuvaksi osaksi päivän toimintoja. Ympärivuorokautisen päivähoidon haaste onkin muuttuvien työvuorojen ja tiedonkulun yhdistäminen siten, että tarvittava tieto saavuttaa lapsen vanhemmat, on riittävän yksityiskohtaista, mutta olosuhteiden sanelemana usein toisen käden tietoa. Tilastollista eroa muodostui vanhempien ja henkilöstön välille juuri lapsen henkilökohtaisen vastaanottamisen ja hyvästelyn osalta. Henkilöstö koki nämä tilanteet laadukkaammaksi kuin vanhemmat. Voiko tiedonkulun puutteilla olla vaikutusta, että vanhempien arvion perusteella lapsen tulo- ja hakutilanteissa olisi vielä kehitettävää.

Vanhemmat nostivat selkeästi esiin avoimien kysymysten vastauksissaan toiminnan puutteena sen painottumisen aamupäiviin. Haasteena vuorohoidolle voidaan nähdä lasten tasapuolinen mahdollisuus ohjattuun toimintaan. Heinämäki (2008) korostaa aikuisen ohjaaman toiminnan merkitystä lapsen oppimiselle. On syytä tehdä ero toimintojen välille, jossa aikuinen on läsnä ja toiminnalle, jota aikuinen ohjaa. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella kehittämisen haasteena voidaan pitää iltapäivien toiminnan ohjauksellisuuden kehittämistä. Aikuinen ei siis ainoastaan ole läsnä, vaan ohjaa lasten toimintaa. Aikuisen aktiivinen ote mahdollistaa samalla havainnointia sekä sen kautta tietoa lapsen päivän kulusta. Havainnointia tulee käyttää hyödyksi tehokkaasti lapsen tavoitteita ja toimintaa suunniteltaessa. Heinämäki (2008) korostaakin, että on epäeettistä havainnoida, jos se ei vaikuta mihinkään ja tuota tuloksia.

Voidaan ajatella, että jos vanhempien ja henkilökunnan näkemykset jonkin asian laadusta eroavat suuresti, saattaa siitä muodostua uhka laadukkuudelle. Koko maahan verrattuna, ovat Nokian ympärivuorokautisen päivähoiton vanhempien ja henkilökunnan kokemukset päivähoiton laadusta hyvin yhteneväiset. Miksi vuorohoidon toimijat ovat laatukokemuksiltaan näin yhteneväisiä? Varmasti siihen vaikuttaa kokonaislaadun verrattain hyvä taso kaikkine osatekijöineen. Vahva, vanhempien kannalta oikeanlainen aloitus luo tukevan pohjan yhteistyölle varhaiskasvatuksen ammattilaisten kanssa. Alusta alkaen käyty sujuva dialogi, yhteiset keskustelut lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyen, sekä vahva perheiden tarpeisiin vastaaminen sekä tilanteiden mukaan joustaminen luo edellytykset toimivalle kasvatuskumppanuudelle. Tunnetaanko perhe ja perheen muuttuvat tilanteet vuorohoidossa syvällisemmin kuin säännöllisessä, arkipäivisin tapahtuvassa päivähoitossa?

Ympärivuorokautisessa päivähoitossa vanhemmat joutuvat keskustelemaan mahdollisista vuoronmuutoksista henkilökunnan kanssa enemmän, koska vuorotkin luonnollisesti vaihtelevat suuremmalla aikavälillä kuin säännöllisessä päivähoitossa. Vanhemmat kiittelivät vastauksissaan saamaansa joustoa, mutta toivoivat sitä myös lisää. Yhdessä keskustellen tarpeet ja toiveet sekä mahdolliset muutokset perhetilanteissa tulevat selkeämmiksi ja samalla palvelu voidaan tarjota paremmin perheen tarpeita vastaavaksi. Kyselyyn vastaaja kokee palvelun laadukkaaksi jos se vastaa hänen tarpeisiinsa hyvin. Voidaanko ajatella, että syynä laatukokemusten yhteneväisyyteen on juuri yhteisesti sovitut toimintatavat, mahdolliset joustot sekä lapsikohtaiset tavoitteet, jotka tutkimuksen mukaan toteutuvat hyvin.

Jatkoa ajatellen olisi mielenkiintoista tutkia ympärivuorokautisen päivähoiton laatua laajemmalla otoksella. Tutkimukseen voisi valita muutamia kuntia ja luoda kuntien ympärivuorokautisen päivähoiton laadun yleiskuvan sekä vertailla niitä keskenään. Edellä mainittuun tutkimukseen vertailukohteena voisi käyttää myös tätä tutkimusta Nokian ympärivuorokautisen päivähoiton laadusta. Mielenkiintoista olisi myös luoda valtakunnallinen kuva vuorohoidon laadusta ja sen kautta pyrkiä vaikuttamaan puutteelliseen vuorohoidon valtakunnalliseen ohjeistukseen.

Tämän tutkimuksen perusteella kasvatuskumppanuus ja lapsilähtöinen ajattelu nousivat ympärivuorokautisen päivähoiton laadun keskeisiksi tekijöiksi Nokialla. Olisi

merkityksellistä selvittää tutkimuksen keinoin koko vuorohoidon kasvatuskumppanuutta, sen toteutumista ja edellytyksiä sekä lapsilähtöisyyden toteutumista laajemmin.

LÄHTEET

Alila, K. 2004. Varhaiskasvatuksen ohjaustoiminta ja asiakirjat laadunhallinnan taustalla. Teoksessa varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:6. Helsinki: Edita Prima Oy, 27-39.

Alila, K. & Parrila, S. (toim.) 2004. Laadunhallinnan perusteita ja menetelmiä varhaiskasvatuksessa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:17. Helsinki: Edita Prima Oy,

Bronfenbrenner, U. 1979. The ecology of human development. Experiments by nature and design. Cambridge: Harvard University Press.

Bronfenbrenner, U. 1986. Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Developmental Psychology*, 22 (6) 723-742.

Clarke, A. 1999. Evaluation research. An introduction to principles, methods and practice. Trowbridge: The Cromwell Press Ltd.

Ebbec, M. & Waniganayake, M. 2003. Early childhood professionals. Leading today and tomorrow. Elsevier: MacLennan & Petty

Edwards, S. 2005a. Children's learning and developmental potential: examining the theoretical informants of early childhood curricula from the educator's perspective. *Early Years* 25 (1) 67-80

Edwards, S. 2005b. Constructivism does not only happen in the individual: sociocultural theory and early childhood education. *Early Child Development and Care* 175 (1) 37-47

Erätuuli, M., Leino, J. & Yli-Luoma, P. 1994. Kvantitatiiviset analyysimenetelmät ihmistieteissä. Rauma: Kirjapaino Oy West Point

Fetterman, D. 2001. Foundations of empowerment evaluation. California: Sage Publications

Furlong, J. & Oancea, A. 2006. Assessing quality in applied and practice-based research in education: a framework for discussion. *The Australian educational researcher – special issue*. No 6, April 2006 89-104

Färkkilä, N., Kahiluoto, T & Kivistö, M. 2006. Lasten päivähoiton tilannekatsaus. *Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2006:16*. Helsingin Yliopistopaino.

Heinämäki, L. 2004. Erityinen tuki varhaiskasvatuksessa. *Erityispäivähoito – lapsen mahdollisuus*. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Heinämäki, L. 2008. Lapsen arki vuorohoidossa. Vuorohoitofoorumi 24-25.4.2008 luento. Helsinki.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy

Hujala, E., Parrila, S., Lindberg, P., Nivala, V., Tauriainen, L. & Vartiainen, P. 1999a. *Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa*. Oulu: Oulun yliopistopaino.

Hujala, E., Parrila, S., Lindberg, P., Nivala, V., Tauriainen, L. & Vartiainen, P. 1999b. Quality management in early childhood programs. Paper presented in 9th European Conference on the Quality of Early Childhood Education 1-4.10.1999. Helsinki, Finland.

Hujala-Huttunen, E. 1995. Varhaiskasvatuksen laadun arviointi. Teoksessa Hujala-Huttunen, E. & Estola, E. (toim.) *Näkökulmia Varhaiskasvatukseen*. Oulu: Monistus- ja kuvakeskus, 69-82.

Idänpää-Heikkilä, U. 2004. Mitä kuuluu sosiaali- ja terveyspalvelujen laadunhallintaan? Teoksessa Ruokolainen, R. & Alila, K. (toim.) *Varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta*. *Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:6*. Helsinki: Edita Prima Oy, 53-60.

Ikola-Norrbacka, R. 2004. Päivähoito – Kuntien kilpailuvaltti? Tutkimus lasten päivähoidosta vuosina 1996-2003. KuntaSuomi 2004 – tutkimuksia nro 46. Helsinki: Suomen kuntaliitto.

Jalongo, M., Fennimore, B., Pattnaik, J., Laverick, D., Brewster, J. & Mutuku, M. 2004. Blended perspectives: A global vision for high-quality early childhood education. *Early Childhood Education Journal* 32 (3) 143-155

Kauppi, J. 2005. Kehittävän arvioinnin lähtökohtia ja periaatteita. Teoksessa Kauppi, A. (toim.) Kehittävä arviointi – periaatteita ja sovelluksia. Oy Edita Ab, 17-23

Kinos, J. 2001. Lapsilähtöinen varhaiskasvatus. Teoksessa Hujala, E. (toim.) Puheenvuoroja lapsista ja varhaiskasvatuksesta. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy, 1-57.

Käraby, G. 1992. Kvalitet i pedagogiskt arbete med barn. Stockholm: Grafisk Studio Ring

Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36 Viitattu 14.3.2008
www.finlexi.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036

Levin, B. 2006. How can research in education contribute to policy. *The Australian educational researcher – special issue. No 6, April 2006* 147-158

Melhuish, E. 1993. Preschool care and education: Lessons from the 20 th for the 21 st century. *International journal of early years education.* 1 (2) 19-32

Metsämuuronen, J. 2000. SPSS aloittelevan tutkijan käytössä. *Metodologia –sarja 5.* Viro: Jaabes OU.

Nummenmaa, L. 2004. Käyttätymistieteiden tilastolliset menetelmät. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy

Ojala, M. 2006. Varhaiskasvatuksen laatu ja tutkiminen päivähoiton kehittämisen haasteena. Puheenvuoroja varhaiskasvatuksen kehittämisestä. Opetusalan ammattijärjestö OAJ 05/2006 31-34

Oulasvirta, L. 2007. Palvelun laadun arviointi moniportaisessa julkisessa organisaatiossa. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy –Juvenes Print

Parrila, S. 2004. Laatu päivähoitoa koskevassa varhaiskasvatustutkimuksessa. Teoksessa varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:6. Helsinki: Edita Prima Oy, 69-79.

Pihlaja, P. 2004. Varhaiskasvatuksen ohjausjärjestelmä eilen ja tänään. Teoksessa varhaiskasvatuksen laatu on osaamista ja vuorovaikutusta. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:6. Helsinki: Edita Prima Oy, 15-26.

Portell, T. & Malin, M. 2007. Taustaa varhaiskasvatuksen laatukatsaukselle. Stakesin työpapereita 9/2007. Helsinki: Valopaino Oy

Pramling Samuelsson, I. 2004. How do children tell us about their childhoods. Early childhood research & practice. 6 (1) Tulostettu 6.4.2008.
<http://ecrp.uiuc.edu/v6n1/pramling.html>

Puroila, A-M. & Karila, K. 2001. Bronfenbrennerin ekologinen teoria. Teoksessa Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. (toim.) 2001. Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Juva: WS Bookwell Oy, 204-226.

Raban, B., Ure, C. & Waniganayake, M. 2003. Multiple Perspectives: Acknowledging the virtue of complexity in measuring quality. International Journal of Research and Development 23 (1) 67-77

Raitala, M. 2004. Kokemuksia Laadunarviointi päivähoitossa – projektin mallin käytöstä Lahden päivähoitossa. Teoksessa Alila, K. & Parrila, S. (toim.) 2004. Laadunhallinnan perusteita ja menetelmiä varhaiskasvatuksessa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2004:17. Helsinki: Edita Prima Oy, 38-39.

Rasi, Lepola & Kannianen, 2005. SPSS 13.0. Oulun yliopisto, Tietohallinto

Raunio, K. 1999. Positivismi ja ihmistiede. Sosiaalitutkimuksen perustat ja käytännöt. Tampere: Tammer-Paino Oy

Rauste von Wright, M., von Wright, J. & Soini, T. 2003. Oppiminen ja koulutus. Juva: WS Bookwell Oy

Statham, J. & Mooney, A. 2003. Around the clock. Childcare services at atypical times. Southampton: Hobbs the Printers Ltd.

Sulkunen, P. 2005. Vaikuttavuus arviointitutkimuksen rivien välissä. Teoksessa Räsänen, P., Anttila, A-H., Melin, H. (toim.) Tutkimus menetelmien pyörteissä. Sosiaalitutkimuksen lähtökohdat ja valinnat. Jyväskylä: PS -Kustannus

Toivonen, T. 1999. Empiirinen sosiaalitutkimus. Filosofia ja metodologia. Porvoo: WSOY-kirjapainoyksikkö

Uusikylä, P. 1999. Poliitiikan ja hallinnon arviointi. Teoksessa Eräsaari, R., Lindqvist, T., Mäntysaari, M. & Rajavaara, M. (toim.) Arviointi ja asiantuntijuus. Tampere: Tammer-paino Oy. 17-30

Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2002:9. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö

Warash, B., Markstrom, C. & Lucci, B. 2005. The early childhood environment rating scales –revised as a tool to improve child care centers. Education 126 (2) 240-250

Varhaiskasvatus vuoteen 2020. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:72. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Toinen tarkistettu painos 2005. Stakes. Saarijärvi: Gummeruksen kirjapaino

Varhaiskasvatustutkimus ja varhaiskasvatuksen kansainvälinen kehitys. Varhaiskasvatuksen neuvottelukunnan Varhaiskasvatustutkimus ja kansainvälinen tilanne –jaoksen raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2007:6. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö

Viitala, R. 2004. Ideologisia ja pedagogisia lähtökohtia erityistä tukea tarvitsevien lasten kanssa toimittaessa. Teoksessa Pihlaja, P. & Viitala, R. (toim.) Erityiskasvatus varhaislapsuudessa. Juva: WS Bookwell Oy,131-152

Vilkkä, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Virtanen, P. 2007. Arviointi. Arviointitiedon luonne, tuottaminen ja hyödyntäminen. Helsinki: Edita Prima Oy

Yli-Luoma, P. 1998. Johdatus kvantitatiivisiin analyysimenetelmiin SPSS for Windows –ohjelman avulla. Sipoo: IMDL Oy:n kirjapaino

LIITTEET
Liite 1 Kyselylomake

	<p>ARVIOITSIJA:</p> <p>Henkilöstön edustaja ☐</p> <p>☐</p>	<p>Arviointipäivä:</p> <p>___ / ___ 20 ___</p>
	<p>PÄIVÄHOITOPAIKKA:</p> <p>Päiväkoti ☐ Nimi: _____ Ryhmä: _____</p> <p>Perhepäivähoito ☐ Nimi: _____</p> <p>Ryhmäperhepäiväkoti ☐ Nimi: _____</p> <p>Esiopetus</p>	

Varhaiskasvatuksen laatutekijät	Tiedon lähde	Arviointi						
1. Lapsi on saanut päivähoitopaikan vanhempien toivomasta hoitomuodosta ja/tai paikasta.		Kyllä	2	1	Ei			
2. Lapsiryhmässä on varahenkilö tai sijainen, kun joku henkilökunnasta on poissa. Perhepäivähoidossa on toimiva varahoitojärjestelmä.	 	Täysin samaa mieltä	5	4	3	2	1	Eri mieltä
3. <i>Sisätilat</i> ovat lapsille turvalliset.		Täysin samaa mieltä	5	4	3	2	1	Eri mieltä

4. <i>Ulkotilat</i> ovat lapsille turvalliset.		Täysin samaa mieltä	5	4	3	2	1	Eri mieltä
--	---	----------------------------	---	---	---	---	---	------------

Varhaiskasvatuksen laatutekijät	Tiedon lähde	Arviointi						
5. Suunnitelmassa on pohdittu lapsen oppimista; mitä lapsi osaa tehdä itsenäisesti ja missä lapsi tarvitsee aikuisen tukea.		Kyllä	2	1				Ei
6. Henkilöstö ja vanhemmat ovat yhdessä arvioineet lapsen varhaiskasvatussuunnitelman / esiopetuksen suunnitelman <i>toteutumista</i> .		Kyllä	2	1				Ei
7. Lasta haettaessa vanhemmille kerrotaan lapsen <i>päivän kuulumisista</i> ja tapahtumista.	 	Erittäin usein	5	4	3	2	1	Ei koskaan
8. Lapset vastaanotetaan ja hyvästellään <i>henkilökohtaisesti</i> .		Erittäin usein	5	4	3	2	1	Ei koskaan
9. Lasten tarve leikkiä toteutuu päivähoidon arjessa.		Erittäin hyvin	5	4	3	2	1	Erittäin huonosti
10. Lasten liikunnallisuus ja tarve liikkua toteutuu päivähoidon arjessa.		Erittäin hyvin	5	4	3	2	1	Erittäin huonosti
11. Lasten kysymyksiin ja pohdintoihin vastataan lasten arjessa.		Erittäin hyvin	5	4	3	2	1	Erittäin huonosti
12. Lapsille tarkoitetut leikkimateriaalit ja välineet ovat lasten itsensä saatavilla.	 	Erittäin hyvin	5	4	3	2	1	Erittäin huonosti

13. Lasten aloitteet ja itsenäiset ratkaisut huomioidaan päivähoitossa.		Erittäin hyvin	5	4	3	2	1	Erittäin huonosti
14. Lapsia pidetään sylissä, hellitään ja huomioidaan henkilökohtaisesti		Erittäin usein	5	4	3	2	1	Ei koskaan
Varhaiskasvatuksen laatutekijät	Tiedon lähde	Arviointi						
15. Lapsia kehdutaan yrittämisestä. Lapset saavat onnistumisen elämyksiä ja iloa oppimisestaan.		Erittäin usein	5	4	3	2	1	Ei koskaan
16. Lasten erilaiset tunteet hyväksytään; autetaan kestämaan pettymyksiä, lohdutetaan surussa ja iloitaan yhdessä.		Erittäin usein	5	4	3	2	1	Ei koskaan
17. Lapsia autetaan ratkaisemaan ristiriitatilanteita.		Erittäin usein	5	4	3	2	1	Ei koskaan
18. Aikuinen auttaa lasta lapsen omien leikki- ja toimintaideoiden toteuttamisessa.		Erittäin usein	5	4	3	2	1	Ei koskaan
19. Lapset osallistuvat arkitoimintoihin ja työtehtäviin.		Erittäin usein	5	4	3	2	1	Ei koskaan
20. Päiväjärjestys mahdollistaa pitkäkestoisien, jopa useamman päivän kestävän leikin.	 	Erittäin usein	5	4	3	2	1	Ei koskaan
21. Lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat.		Täysin samaa mieltä	5	4	3	2	1	Eri mieltä
22. Lapsen yksilöllisyyttä ja perheiden erilaisuutta kunnioitetaan ja ne otetaan huomioon toiminnassa.	 	Täysin samaa mieltä	5	4	3	2	1	Eri mieltä
23. Lapsilla on päivähoitossa kavereita.		Täysin samaa mieltä	5	4	3	2	1	Eri mieltä

24. Lasten kaverisuhteita tuetaan tarvittaessa.	 	Täysin samaa mieltä	5	4	3	2	1	Eri mieltä
25. Lapset ovat <i>innostuneita, iloisia</i> sekä <i>tyytyväisiä</i> elämäänsä päivähoitossa.	 	Täysin samaa mieltä	5	4	3	2	1	Eri mieltä
Varhaiskasvatuksen laatutekijät	Tiedon lähde	Arviointi						
26. Päivähoidon toiminta vastaa <i>lapsen ja perheen näkemyksiä</i> ja <i>toiveita</i> .	 	Täysin samaa mieltä	5	4	3	2	1	Eri mieltä
27. Lapset tulevat mielellään päivähoitoon.	 	Täysin samaa mieltä	5	4	3	2	1	Eri mieltä

Lapsen oppiminen ja kehitys päivähoiton varhaiskasvatuksessa? (arvioidaan lapsen iän mukaisesti)

28. Lasten kielen kehitystä tuetaan päivähoitossa.	 	Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan
29. Päivähoidon arkielämän tilanteissa harjoitellaan leikinomaisesti matematiikkaa (numeroita, vertaamista ja päättelystä).	 	Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan
30. Päivähoidon arkielämän tilanteissa tutustutaan luontoon.	 	Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan
31. Päivähoitossa tutustutaan lähiympäristöön mm. retkillä.	 	Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan

Mistä seuraavista luovista toiminnoista lapset nauttivat ja osallistuvat mielellään:

32. Musiikki (soittaminen, laulaminen ja tanssi)	 	Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan
33. Kuvataide (piirtäminen, maalaaminen ja muotoilu)	 	Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan

34. Sadut, lastenkirjallisuus ja näytteleminen		Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan
35. Käden taidot (ompeleminen, askartelu ja puutyöt)		Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan
36. Lasten kielen kehitystä tuetaan päivähoitossa.		Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan
37. Päivähoidon arkielämän tilanteissa harjoitellaan leikinomaisesti matematiikkaa (numeroita, vertaamista ja päättämistä).		Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan
38. Päivähoidon arkielämän tilanteissa tutustutaan luontoon.		Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan
39. Päivähoitossa tutustutaan lähiympäristöön mm. retkillä.		Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan

Mistä seuraavista luovista toiminnoista lapset nauttivat ja osallistuvat mielellään:

40. Musiikki (soittaminen, laulaminen ja tanssi)		Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan
41. Kuvataide (piirtäminen, maalaaminen ja muotoilu)		Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan
42. Sadut, lastenkirjallisuus ja näytteleminen		Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan
43. Käden taidot (ompeleminen, askartelu ja puutyöt)		Erittäin paljon	5	4	3	2	1	Ei juuri lainkaan

Mikä edellisten kysymysten lisäksi on mielestäsi lisännyt tai vähentänyt päivähoiton laatua ryhmässäsi?

Ehdotuksia kasvatustoiminnan kehittämiseksi päivähoitossa:

PÄIVÄHOITOPAIKAN LAADUN KARTOITUS NOKIAN VUOROHOIDOSSA

Hyvät vanhemmat!

Tällä laadunarvioinnilla pyrimme kartoittamaan Nokian vuorohoidon vahvuuksia ja kehittämisosa-alueita. Pyydämme Teitä ystävällisesti vastaamaan oheisiin väittämiin rengastamalla mielestänne sopivin vaihtoehto. Tämä laadunkartoitus perustuu varhaiskasvatuksen laadunarviointimalliin. (Mittari on lomakkeesta: E Hujala, H Majamaa, K Salonen & R Tarumaa. 2002. Oulun yliopisto. varhaiskasvatuskeskus)
Jokaisen väittämän arviointi perustuu vain siinä määriteltyyn tiedon lähteeseen, jotka ovat:

havainnointi =	
kirjallinen dokumentointi =	
aikuisten haastattelu =	
lasten haastattelu =	

Havainnoinnilla tarkoitetaan toiminnan seuraamista ja arviointia *nähdyn* perusteella. Kirjallisella dokumentoinnilla tarkoitetaan sitä, että arvioitsijan on nähtävä tieto *kirjoitettuna* esimerkiksi päivähoitopaikan ilmoitustaululla tai kansiossa. Haastattelulla tarkoitetaan arvioitavien asioiden *kysymistä* joko päivähoitohenkilöstöltä tai lapsilta.

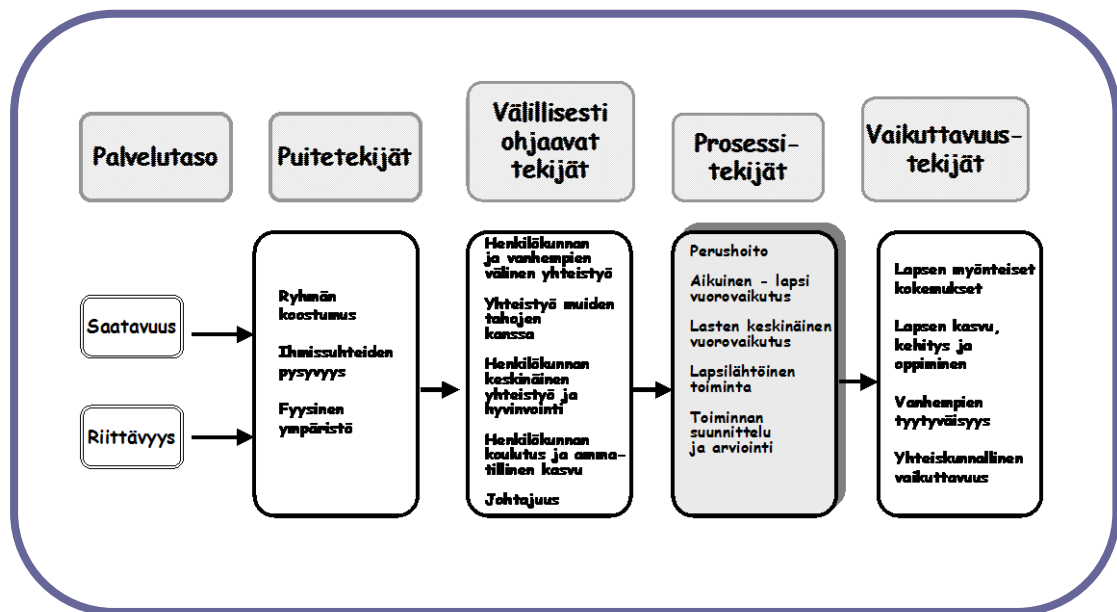
Arviointiasteikko on joko kaksi- tai viisiportainen.

Arviointitiedot ovat luottamuksellisia ja tietoja käytetään vuorohoidon laadun kehittämiseen, josta teen myös varhaiskasvatuksen maisteriopintojen pro gradu-työni.

Kiitos ajastasi vuorohoidon kehittämiseksi!

Kaisa Ojanen

VARHAISKASVATUKSEN LAADUN KARTOITUS NOKIAN VUOROHOIDOSSA

Laadun kartoitus perustuu varhaiskasvatuksen laadunarviointimalliin^{1 2}. Kartoituksen tarkoitus on antaa yleisluonteinen kuvaus esiopetuksen laadusta, sen vahvuuksista ja heikkouksista³. Kartoitus on perusta yksityiskohtaisemmalle, kehittämiseen tähtäävälle arvioinnille^{4 5}.

Arviointitiedot ovat luottamuksellisia ja tietoja käytetään ainoastaan varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseen. Jokaisen väittämän arviointi perustuu vain siinä määriteltyyn tiedon lähteeseen, jotka ovat:

havainnointi =	
kirjallinen dokumentointi =	
aikuisten haastattelu =	
lasten haastattelu =	

Havainnoinnilla tarkoitetaan toiminnan seuraamista ja arviointia *nähdyn* perusteella. Kirjallisella dokumentoinnilla tarkoitetaan sitä, että arviointia on nähtävä tieto *kirjoitettuna* esimerkiksi päivähoitopaikan ilmoitustaululla tai kansiossa. Haastattelulla tarkoitetaan arviointia asioiden *kysymistä* joko esiopetuksen henkilöstöltä tai lapsilta.

Arviointiasteikko on joko kaksi- tai viisiportainen.

Kaksiportaisen asteikon vaihtoehdot ovat:

Kyllä	2	1	Ei
-------	---	---	----

Viisiportaiset vastaukset voivat olla muotoa:

Täysin samaa mieltä	5	4	3	2	1	Eri mieltä
---------------------	---	--------------	---	---	---	------------

Erittäin usein	5	4	3	2	1	Ei koskaan
----------------	---	---	---	---	---	------------

Tummiin ympyröihin sijoittuvat arviot kuvaavat laadukasta varhaiskasvatusta. Vaaleisiin ympyröihin sijoittuvat arviot kaipaavat lisäselvitystä ja kehittämistoimenpiteitä. Vastaukset merkitään selvästi rastittamalla valittu vastausvaihtoehto, kuten edellä olevassa esimerkissä on toimittu. On tärkeää huomioida, että jokaisesta väittämästä voidaan valita vain yksi vaihtoehto. Lisätietoja ja kommentteja voi kirjoittaa lomakkeeseen varatuille viivoille tai kääntöpuolelle.

¹ Hujala-Huttunen, E. 1995. Varhaiskasvatuksen laadunarviointi. Teoksessa: E. Hujala-Huttunen & E. Estola (toim.) Näkökulmia varhaiskasvatukseen. Oulun lastentarhanopettajaopiston julkaisuja.

² Hujala, E., Parrila, S, Lindberg, P., Nivala, V., Tauriainen, L. & Vartiainen, P. 1999. Laadunhallinta varhaiskasvatuksessa. Oulun yliopisto. varhaiskasvatuskeskus. (Ks. kannen kaavio)

³ Mittari on muokattu lomakkeesta: E Hujala, H Majamaa, K Salonen & R Tarumaa. 2002. Oulun yliopisto. varhaiskasvatuskeskus

⁴ Päiväkotien laatukriteerit. Oulun yliopisto. Varhaiskasvatuskeskus

⁵ Perhepäivähoidon laatukriteerit. Oulun yliopisto. Varhaiskasvatuskeskus.

LIITE 4 Muuttujien lataukset, rotatoitu faktoriratkaisu, kokonaisarviointi

Rotated Factor Matrix ^a

	Factor	
	1	2
siijänen ryhmässä kun henkilöunnasta joku poissa	,335	,426
sisätilat ovat lapsille turvalle	,107	,492
ulkoilat ovat lapselle turvalle	,235	,462
päivähoitopaikan tilat mahdollistavat sekä ryhmätoiminnot että rauhallisen yksinolon	,357	,444
päivähoitopaikan palvelusituksessa esitellään päivähoitoyksikön toimintaa ohjaavia kasvatuseriaatteita ja käytäntöjä henkilöstö on motivoitunut, ammattitaitoista ja lasten kasvattamiseen sitoutunutta	,018	-,109
päivähoitopaikan ilmapiiri on hyvä	,465	,208
lasta haettaessa vanhemmille kerrotaan päivän kuulumisista ja tapahtumista	,302	,234
lapset vastaanotetaan ja hyväksytään henkilökohtaisesti	,356	,306
lasten tarve leikkiä toteutuu päivähoidon arjessa	,338	,502
lasten liikunnallisuus ja tarve liikkua toteutuu päivähoidon arjessa	,352	,511
lasten kysymyksiin ja pohdintoihin vastataan lasten arjessa	,597	,462
lapsille tarkoitetut leikkimateriaalit ja välineet ovat lasten saatavilla	,368	,202
lasten aloitteet ja itsenäiset ratkaisut huomioidaan päivähoitossa	,466	,525
lapsia pidetään sylissä, hellaan ja huomioidaan henkilökohtaisesti	,618	,153
lapsia kehuaan yrittämisestä. Lapset saavat onnistumisen elämyksiä ja lica oppimisesta	,739	,304
lasten erilaiset tunteet hyväksytään, autetaan kestämään pettymyksiä, lohdutetaan surussa ja iloitaan yhdessä	,705	,337
lapsia autetaan ratkaisemaan ristiriitallaneita aikuinen auttaa lasta lapsen omien leikki ja toimintateiden toteuttamisessa	,622	,398
lapset osallistuvat arkitöihin ja työtöihin	,174	,545
päiväjärjestys mahdollistaa pikakeskeisen, jopa useamman päivän kestävän leikin	,437	,510
lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat	,975	,058
lapsen yksilöllisyyttä ja perheen erilaisuutta kunnioitetaan ja ne otetaan huomioon toiminnassa	,762	,080
lapsilla on päivähoitossa kavereita	,444	,513
lasten kavereisuhteita tuetaan tarvittaessa	,478	,369
lapset ovat innostuneita, iloisia sekä tyytyväisiä elämäänsä	,621	,338
päivähoitossa päivähoiton toiminta vastaa lapsen ja perheen näkemyksiä ja toiveita	,543	,570
lapsi tulee mielellään päivähoitoon	,487	,350
lapsen kielelliset taidot ovat kehittyneet	,563	,340
päivähoitossa lapsi on oppinut matemaattisia asioita päivähoiton arkielämän tilanteissa	,634	,444
lapsi on tutustunut luottoon päivähoiton varhaiskasvatuksessa	,419	,528
lapsi on tutustunut päivähoiton varhaiskasvatuksessa lähimmäistönsä mm. retkellä	,523	,449
nauttanut ja osallistunut musiikkiin	,256	,562
nauttanut ja osallistunut kuvataidetuokoihin	,260	,692
nauttanut ja osallistunut satutuokoihin	,317	,401
näyttelemiseen	,141	,682
nauttanut ja osallistunut kädentaitoihin	,141	,682

Extraction Method: Generalized Least Squares.
 Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.
 A. Rotation converged in 3 iterations.

Liite 5 Koko maa, U-testi

Puitetekijät, koko maa

	Mann-Whitney U	P-arvo	Mean Vanhemmat	Mean Henkilöstö
Lapsi on saanut päivähoitopaikan vanhempien toivomasta hoitomuodosta ja/tai paikasta	227476,5	,000 ***	4,76	4,62
Lapsiryhmässä on varahenkilö tai sijainen, kun joku henkilökunnasta on poissa	288101,0	,000 ***	1,92	1,63
Sisätilat ovat lapsille turvalliset	3485723,5	,000 ***	4,48	4,16
Ulkotilat ovat lapsille turvalliset	3467138,5	,000 ***	4,00	3,81
Päivähoitopaikan tilat mahdollistavat sekä ryhmätoiminnot että rauhallisen yksinolon	3283460,0	,000 ***	3,78	3,35

Välilliset tekijät, koko maa

	Mann-Whitney U	P-arvo	Mean vanhemmat	Mean henkilöstö
Päivähoitopaikan palvelusitoumuksessa esitellään päivähoitoyksikön toimintaa ohjaavia kasvatuseriaatteita ja käytäntöjä	3720356,0	,731	4,83	4,85
Henkilöstö on motivoitunutta, ammattitaitoista ja lasten kasvattamiseen sitoutunutta	3541774,0	,000 ***	4,69	4,56
Päivähoitopaikan ilmapiiri on hyvä	3278829,0	,000 ***	4,67	4,40
Lapset, vanhemmat ja henkilökunta ovat yhdessä sopineet yhteiset toimintaperiaatteet ja toimintaa ohjaavat säännöt ja sopimukset	3682155,0	,118	4,60	4,45
Vanhemmat ja henkilöstö ovat yhdessä laatineet lapsen varhaiskasvatussuunnitelman	3400615,0	,000 ***	4,31	4,65
Lapsen varhaiskasvatuksen suunnitelmaan on kirjattu lapsen kiinnostuksen kohteet ja hänelle tärkeät asiat	3470433,0	,000 ***	4,54	4,80
Suunnitelmassa on pohdittu lapsen oppimista; mitä lapsi osaa tehdä itsenäisesti ja missä lapsi tarvitsee aikuisen tukea	3422939,5	,000 ***	4,54	4,78
Henkilöstö ja vanhemmat ovat yhdessä arvioineet lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista	3423176,5	,000 ***	3,99	4,63

Prosessitekijät, koko maa

	Mann-Whitney U	P-arvo	Mean vanhemmat	Mean henkilöstö
Lasta haettaessa vanhemmille kerrotaan lapsen päivän kuulumisista ja tapahtumista	3376794,0	,000 ***	4,42	4,58
Lapset vastaanotetaan ja hyvästellään henkilökohtaisesti	5142435,5	,000 ***	4,52	4,71
Lasten tarve leikkiä toteutuu päivähoiton arjessa	3574487,5	,000 ***	4,74	4,60
Lasten liikunnallisuus ja tarve liikkua toteutuu päivähoiton arjessa	164975,0	,000 ***	4,57	4,33
Lasten kysymyksiin ja pohdintoihin vastataan lasten arjessa	3071314,0	,000 ***	4,39	4,52
Lapsille tarkoitetut leikkimateriaalit ja välineet ovat lasten itsensä saatavilla	3740004,5	,385	4,54	4,42
Lasten aloitteet ja itsenäiset ratkaisut huomioidaan päivähoitossa	3555910,0	,001 **	4,20	4,19
Lapsia pidetään sylissä, hellitään ja huomioidaan henkilökohtaisesti	2601167,5	,000 ***	4,26	4,59
Lapsia kehuaan yrittämisestä. Lapset saavat onnistumisen elämyksiä ja iloa oppimisestaan	2856549,0	,000 ***	4,47	4,70
Lasten erilaiset tunteet hyväksytään; autetaan kestämaan pettymyksiä, lohdutetaan surussa ja iloitaan yhdessä	2840880,5	,000 ***	4,47	4,68
Lapsia autetaan ratkaisemaan ristiriitatilanteita	2929392,0	,000 ***	4,36	4,63
Aikuinen auttaa lasta lapsen omien leikki- ja toimintaideoiden toteuttamisessa	3268800,0	,000 ***	4,29	4,37
Lapset osallistuvat arkitoimintoihin ja työtehtäviin	3118151,0	,000 ***	4,25	3,92
Päiväjärjestys mahdollistaa pitkäkestoisen, jopa useamman päivän kestävä leikin	3262505,0	,000 ***	3,95	3,66
Lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat	3357241,5	,000 ***	4,65	4,73
Lapsen yksilöllisyyttä ja perheiden erilaisuutta kunnioitetaan ja ne otetaan huomioon toiminnassa	195435,0	,469	4,47	4,49
Lapsilla on päivähoitossa kavereita	3683901,5	,040 *	4,67	4,63
Lasten kaverisuhteita tuetaan tarvittaessa	280289,0	,000	4,42	4,68
Lapsen kielelliset taidot ovat kehittyneet päivähoitossa	3613248,0	,001 **	4,61	4,59
Lapsi on oppinut matemaattisia asioita (numeroita, vertaamista ja päättelystä) päivähoiton	2857093,0	,000 ***	4,49	4,20

arkielämän tilanteissa				
Lapsi on tutustunut luontoon päivähoiton varhaiskasvatuksessa	193204,5	,257	4,58	4,61
Lapsi on tutustunut päivähoiton varhaiskasvatuksessa lähiympäristöönsä mm. retkillä	114913,5	,000 ***	4,17	4,58

Vaikuttavuustekijät, koko maa

	Mann-Whitney U	P-arvo	Mean vanhemmat	Mean henkilöstö
Lapset ovat <i>innostuneita, iloisia</i> sekä <i>tyytyväisiä</i> elämäänsä päivähoitossa	150124,0	,000 ***	4,01	4,29
Päivähoidon toiminta vastaa <i>lapsen ja perheen näkemyksiä ja toiveita</i>	191762,5	,404	4,39	4,44
Lapsi tulee mielellään päivähoitoon	192522,5	,436	4,42	4,46
Musiikki (soittaminen, laulaminen ja tanssi)	179222,0	,007 *	4,48	4,61
Kuvataide (piirtäminen, maalaaminen ja muotoilu)	181598,5	,029	4,49	4,62
Sadut, lastenkirjallisuus ja näytteleminen	177718,0	,009 *	4,36	4,52
Käden taidot (ompeleminen, askartelu ja puutyöt)	188917,5	,669	4,22	4,28

Liite 6 Cronbachin α –kertoimen tarkastelu, Nokia

Puitetekijät $\alpha = ,720$

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
lapsi on saanut päivähoitopaikan vanhempien toivomasta hoitomuodosta tai paikasta	16,20	8,208	,287	,739
sijainen ryhmässä kun henkilökunnasta joku poissa	17,03	6,458	,592	,624
sisätilat ovat lapsille turv alliset	16,90	6,330	,607	,617
ulkotilat ovat lapselle turv alliset	16,80	7,690	,436	,689
päivähoitopaikan tilat mahdollistavat sekä ryhmätoiminnot että rauhallisen yksinolon	17,12	6,645	,483	,672

Välilliset tekijät $\alpha = ,488$

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
päivähoitopaikan palvelusitoumuksessa esitellään päivähoitoyksikön toimintaa ohjaavia kasvatuseriaatteita ja käytäntöjä	33,06	6,527	,191	,466
henkilöstö on motivoitunutta, ammattitaitoista ja lasten kasvattamiseen sitoutunutta	33,50	6,278	,250	,445
päivähoitopaikan ilmapiiri on hyvä	33,49	6,599	,237	,454
lapset, vanhemmat ja henkilökunta ovat yhdessä sopineet yhteiset toimintaperiaatteet ja toimintaa ohjaavat säännöt ja sopimukset	33,45	3,461	,474	,300
vanhemmat ja henkilöstö yhdessä ovat laatineet lapsen	33,06	5,935	,396	,396
varhaiskasvatussuunnitelman				
lapsen vasuun on kirjattu lapsen kiinnostuksen kohteet ja hänelle tärkeät asiat	32,96	7,517	,000	,498
Suunnitelmassa on pohdittu lapsen oppimista, mitä lapsi osaa tehdä itsenäisesti ja missä tarvitsee aikuisen tukea	32,96	7,517	,000	,498
henkilöstö ja vanhemmat ovat yhdessä arvioineet lapsen vasun toteutumista	33,26	5,576	,170	,496

Prosessitekijät $\alpha = ,933$

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
lasta haettaessa vanhemmilte kerrotaan päivän kuulumisista ja tapahtumista	91,23	110,418	,427	,933
lapset vastaanotetaan ja hyvästellään henkilökohtaisesti	91,25	108,383	,472	,932
lasten tarve leikkiä toteutuu päivähoiton arjessa	90,93	110,043	,561	,931
lasten liikunnallisuus ja tarve liikkua toteutuu päivähoiton arjessa	91,18	107,329	,588	,930
lasten kysymyksiin ja pohdintoihin vastataan lasten arjessa	91,25	104,961	,746	,928
lapsille tarkoitetut leikkimateriaalit ja välineet ovat lasten saatavilla	91,21	109,761	,434	,933
lasten aloitteet ja itsenäiset ratkaisut huomioidaan päivähoitossa	91,50	105,843	,686	,929
lapsia pidetään sylissä, hellitään ja huomioidaan henkilökohtaisesti	91,24	107,437	,587	,930
lapsia kehuaan yrittämisestä. Lapset saavat onnistumisen elämyksiä ja iloa oppimisestaan	91,11	106,241	,767	,928
lasten erilaiset tunteet hyväksytään, autetaan kestäämään pettymyksiä, lohdutetaan surussa ja iloitaan yhdessä	91,17	106,839	,697	,929
lapsia autetaan ratkaisemaan ristiriitaitilanteita	91,21	107,062	,664	,929
aikuinen auttaa lasta lapsen omien leikki ja toimintaideoiden toteuttamisessa	91,38	105,974	,732	,928
lapset osallistuvat arkoitointoihin ja työtehtäviin	91,46	109,722	,418	,933
päiväjärjestys mahdollistaa pitkäkestoisen, jopa useamman päivän kestävän leikin	91,96	102,324	,608	,931
lapset hyväksytään sellaisina kuin he ovat	91,01	106,928	,725	,929
lapsen yksilöllisyyttä ja perheiden erilaisuutta kunnioitetaan ja ne otetaan huomioon toiminnassa	91,25	105,419	,665	,929
lapsilla on päivähoitossa kavereita	90,99	108,012	,643	,930
lasten kaverisuhteita tuetaan tarvittaessa	91,08	107,668	,614	,930
lapsen kielelliset taidot ovat kehittyneet päivähoitossa	91,44	104,298	,596	,930
lapsi on oppinut matemaattisia asioita päivähoiton arkielämän tilanteissa	91,56	100,972	,715	,928
lapsi on tutustunut luontoon päivähoiton varhaiskasvatuksessa	91,55	104,082	,592	,931
lapsi on tutustunut päivähoiton varhaiskasvatuksessa lähiympäristöönsä mm. retkillä	91,29	104,978	,559	,931

Vaikutustekijät $\alpha = ,840$

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
lapset ovat innostuneita, iloisia sekä tyytyväisiä elämäänsä	26,31	11,116	,606	,816
päivähoidossa päivähoiton toiminta vastaa lapsen ja perheen näkemyksiä ja toiveita	26,34	11,240	,599	,817
lapsi tulee mielellään päivähoittoon	26,38	11,159	,607	,816
nauttinut ja osallistunut musiikkituokioihin	26,29	11,489	,569	,822
nauttinut ja osallistunut kuvataidetuokioihin	26,21	11,225	,678	,806
nauttinut ja osallistunut satutuokioihin, näyttelemiseen	26,41	11,728	,536	,827
nauttinut ja osallistunut kädentaitoihin	26,46	11,397	,560	,823